

และ
...

การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

๒๕๕๒ S.A. 2552

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน
ตุลาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน

ตุลาคม 2552

ไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์. (2552). การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (วิทยาการการประเมิน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิวรรณ พิศศักดิ์โสภณ, นางวัจนา พิพัฒน์ทศพล.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 เพื่อประเมินใน ภาพรวม และประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของโพรวัดเพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน กลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโครงการได้แก่ ผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน ครูผู้ประสานงาน จำนวน 8 คนและผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอาหรับ จำนวน 8 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 334 คน ผู้ปกครอง นักเรียน จำนวน 334 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน แบบสอบถาม ความพึงพอใจของผู้ปกครอง แบบวัดเจตคติของนักเรียน และแบบประเมินตนเองของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาบริบทของโครงการด้านความต้องการจำเป็น พบว่าลักษณะโครงการสอน ภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมปัจจุบัน ส่วนความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ของโครงการมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับหลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่ามี ความพร้อมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
3. การประเมินกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ พบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
4. การประเมินด้านผลกระทบ พบว่านักเรียนมีระดับเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอน ภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก และสูงกว่า เกณฑ์ที่ตั้ง
5. การประเมินด้านประสิทธิผล พบว่านักเรียนมีระดับการประเมินตนเองด้านการรับรู้ ความสามารถทางภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอาหรับ ในปีการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นภาพรวมของการประเมินด้านประสิทธิผลจึงยัง ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

6. การประเมินด้านความยั่งยืน พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และยังพบว่าผู้บริหารโครงการมีความพยายามในการประชาสัมพันธ์โครงการไปสู่หน่วยงานภายนอก

7. การประเมินด้านความสามารถในการขยายผล พบว่าการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีข้อค้นพบอันเป็นจุดเด่นของโครงการอีกหลายประการคือนักเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารโดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน โครงการมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนมุสลิมเป็นอย่างมาก มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับที่เข้มแข็ง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดียิ่งสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทางด้านอิสลามศึกษาหรือด้านภาษาอาหรับ และเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานคร

AN EVALUATION OF ARABIC TEACHING PROGRAM IN SCHOOL UNDER BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Program in Evaluation Methodology
at Srinakarinwirot University

October 2009

Krairerk Wongsurapinut. (2009). *An Evaluation of Arabic teaching program in school under Bangkok Metropolitan Administration*. Master thesis, M.S. (Evaluation Methodology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Suthiwan Pirasaksopon, Mrs.Watjana Pipattosapon.

This research was aimed to evaluate the Arabic teaching program in school under Bangkok Metropolitan Administration. Modified CIPP model (2003) was used as an evaluation model and Provas model was applied for assessing the evaluation process. Research sample groups were included 17 program administrators (1 representative from Bangkok Department of Education, 8 school presidents and 8 teacher assistants) and 676 program associates (8 Arabic teachers, 334 students from 4-6 academic years of elementary government schools and 334 of their parent). There were 6 evaluation forms including interview, opinion questionnaires, project appropriateness, parent satisfaction, student attitude test and self evaluation. Frequency, percentage, average and standard deviation were used as a statistical tool for data analysis.

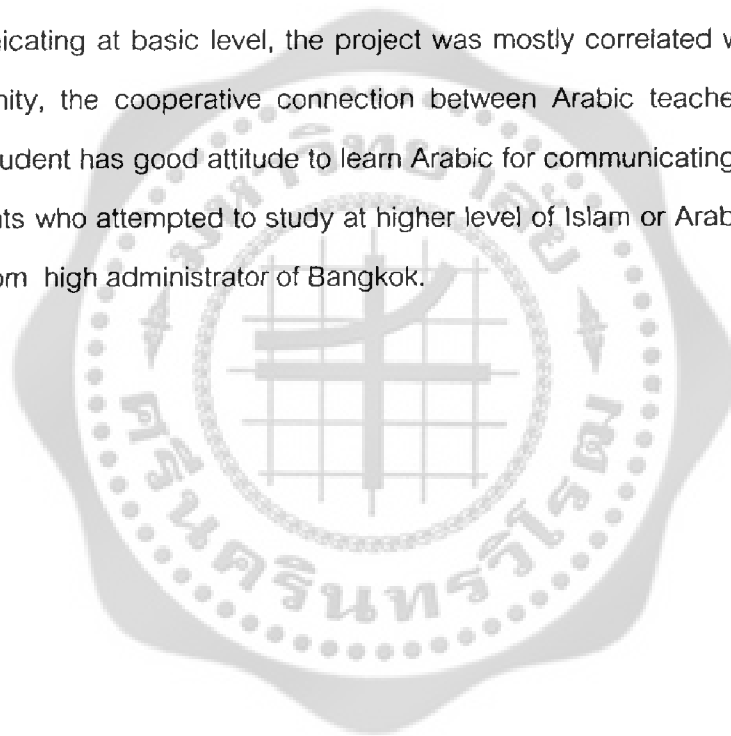
The results showed that;

1. Context study of need assessment revealed that the characteristic of Arabic teaching program was necessary for current society. The destinations, goals and objectives were related to the context changes of societies.
2. Input evaluation of promptness and appropriateness including curriculum, teacher and teaching material were at the much level which was higher than to the set criteria of the study.
3. Process evaluation of appropriateness with budget, personal and academy were suitable at the much level and it was also higher than to the set criteria of the study.
4. Impact evaluation was found that both students and their parent had attitude and satisfactory to Arabic teaching program at the much level. These results were higher than with the set criteria of the study.
5. Effectiveness evaluation showed that the students had level of self evaluation in ability to understand Arabic at the much level. However, when achievement of the study in the previous semester was elucidated. The result was remain lower than the set criteria.

Therefore, a whole picture of effectiveness evaluation was not correlated with the criteria of the study.

6. Sustainability evaluation illustrated that persons who involved in the project had satisfactory rank at the much level. These results were higher than with the set criteria of the study. It could be noted that the program manager was trying to announce the program publicly to external organization.

7. Transportability evaluation demonstrated that an increment of school participating to the program was correlated with the criteria of the study. More predominant points were also found. These were including; all student was equally received an opportunity to study Arabic for communicating at basic level, the project was mostly correlated with the context of Muslim community, the cooperative connection between Arabic teacher groups were strongly built up, student has good attitude to learn Arabic for communicating, it was a good principle for students who attempted to study at higher level of Islam or Arabic and It was a well – supported from high administrator of Bangkok.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากกองทุน "ศาสตราจารย์ชวาล แพรัตกุล"
ประจำปีการศึกษา 2552

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

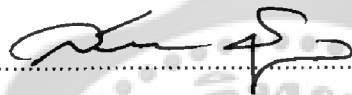
ของ

ไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

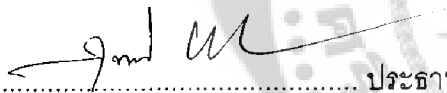
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

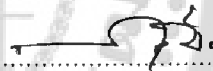
วันที่ ..16.. เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

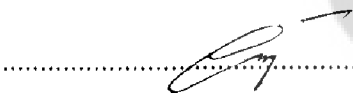
ประธาน

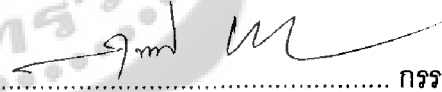
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พืระศักดิ์โสภณ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ มีชาญ)

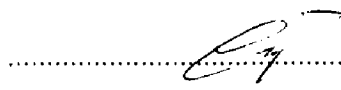
กรรมการ

กรรมการ

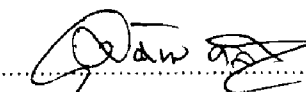
(นางวันจิรา พิพัฒน์ทศพล)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พืระศักดิ์โสภณ)

กรรมการ

(นางวันจิรา พิพัฒน์ทศพล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเอาใจใส่แนะนำดูแลอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พืระศักดิ์โสภณ ประธานควบคุม อาจารย์วัจนา พิพัฒน์ทศพล กรรมการควบคุมผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ มีชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสม คณะกรรมการสอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติม รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อวานิชย์-คุณแม่ลัดดา วงษ์สุรภินันท์ สำหรับเลือดทุกหยดที่ไหลเวียนในร่างกาย และสำหรับโอกาสทางการศึกษาที่มอบให้ผู้วิจัยให้อีกครั้ง

ขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนสุเหร่าคลองจั่นทุกคนที่ให้โอกาสและสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอบคุณครูกลม-วิลาวลัย ครูหวัง-ดำรงศักดิ์ มินสาคร ที่คอยเป็นที่ปรึกษาให้ผู้วิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้น และขอบคุณอีกครั้งสำหรับน้ำใจอันเปี่ยมล้น ขอสันติสุขจงประสพแด่ทั้งสอง

ขอบคุณดร.ทองศักดิ์ ทองชูศักดิ์ คุณจตุรงค์ สิทธิ และเพื่อน ๆ ทุกคนสำหรับกำลังใจและความช่วยเหลืออันดีที่มีให้เสมอมา

ขอบคุณพี่น้องนิสิตปริญญาโทสาขาวิทยาการการประเมิน และเจ้าหน้าที่สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาทุกคน สำหรับน้ำใจไมตรี ความช่วยเหลือ กำลังใจ และความทรงจำที่งดงาม

ขอบคุณพี่จิว-นิภา วงษ์สุรภินันท์ สำหรับแบบอย่างแห่งความเพียรพยายามรวมทั้งความช่วยเหลือนานัปการ และพี่โจ-วุฒิไกร พี่ไอ-เพ็ญศิริ น้องจ๊ก-ศิริกาญจน์ วงษ์สุรภินันท์ ที่คอยห่วงใยเรื่องการศึกษาและสุขภาพของผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าแห่งการศึกษาและประโยชน์จากสารนิเทศอันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ หากพึงมีขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณแด่คุณพ่อ คุณแม่ และคุณยายผู้อยู่ห่างไกล ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ปลุกฝังคุณธรรมความดีงามทั้งปวงให้เกิดกับผู้วิจัยมาตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงปัจจุบัน

ไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	1
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
รูปแบบและขอบเขตของการการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การประเมิน.....	9
ความหมายของการประเมิน.....	9
ประเภทของการประเมิน.....	12
รูปแบบของการประเมิน.....	14
การศึกษาภาษาอาหรับในประเทศไทย.....	35
ประวัติการเรียนการสอนภาษาอาหรับ.....	35
ระบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับ.....	37
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาอาหรับ.....	38
โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	42
ข้อมูลเกี่ยวกับตัวโครงการ.....	42
รายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
งานวิจัยในประเทศ.....	46
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	53
กรอบการประเมิน.....	55
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 การศึกษาด้านบริบท.....	74
ตอนที่ 2 การประเมินความพร้อมความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า.....	76
ตอนที่ 3 การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน.....	80
ตอนที่ 4 การประเมินด้านผลผลิต.....	87
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	102
อภิปรายผลการวิจัย.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125
ภาคผนวก ข.....	127
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	148

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ความสัมพันธ์ภายในระหว่างกิจกรรมของกลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มดำเนินการ.....	22
2	แสดงวิธีการที่หลากหลายในการเก็บข้อมูลการประเมินตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003.....	32
3	หน่วยเสียงพยางค์ในภาษาอาหรับ 28 หน่วยเสียง.....	40
4	จำนวนนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ห้องเรียน และรายชื่อโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มประชากร ของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	54
5	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามเขต โรงเรียน และชั้นเรียน.....	55
6	กรอบการประเมิน.....	56
7	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
8	ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อด้านบริบทของโครงการ.....	74
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นการประเมินด้านความพร้อมและความเหมาะสมของด้านปัจจัยนำเข้าของผู้เกี่ยวข้อง.....	77
10	ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียน จำแนกตามประเด็นของกระบวนการ	81
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับเจตคติต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	87
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของผู้ปกครอง.....	89
13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับของนักเรียน.....	92
14	จำนวน และร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551จำแนกตามโรงเรียน.....	94
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง.....	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 กระบวนการประเมิน.....	11
3 ความสัมพันธ์ภายในระหว่างกิจกรรมของกลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มดำเนินการ.....	14
4 ขั้นตอนในการประเมินตามแบบจำลองของโพรวัส.....	16
5 รูปแบบการประเมินของโพรวัสในส่วนของการขยายความต่อเนื่อง.....	17
6 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจ.....	30
7 รูปแบบการประเมินแบบซิปปีในการประเมินและปรับปรุงระบบ.....	31

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันเป็นโลกแห่งโลกาภิวัตน์ ที่มีการพัฒนาก้าวไกลไปข้างหน้า ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ประเพณีและวัฒนธรรม ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นทุกประเทศจึงมุ่งเน้นในการพัฒนาคนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการหรือยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคนก็คือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ อันเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดการศึกษาของประชากรในประเทศชาติจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคง ระบบการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้นต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมของการศึกษา มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาความรู้ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ ทักษะด้านภาษา โดยเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 3)

ปัจจุบันการรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งเพราะภาษามีไม่เพียงเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่ต้องการ และเพื่อการประกอบอาชีพเท่านั้น ภาษายังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การเจรจาต่อรองเพื่อแข่งขันและความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรู้ภาษาต่างประเทศยังช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้คน เพราะจะทำให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 1-2) ซึ่งสภาพปัจจุบันของประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการใช้ภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน และภาษาอาหรับ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีนโยบายรณรงค์การท่องเที่ยว และแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนมีการเผยแพร่ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศไปสู่สังคมโลก ดังนั้นเมื่อมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น สิ่งสำคัญที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารคือภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาที่สองหรือภาษาที่สามก็ตามล้วนมีบทบาทสำคัญ

ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารอยู่ในตะวันออกกลางและแพร่กระจายสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 โดยชาวอาหรับและชาวเปอร์เซีย ซึ่งเป็นพ่อค้าเป็นผู้นำมาเผยแพร่พร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม มีหลักฐานพบว่าภาษาอาหรับได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยเริ่มเข้ามาในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งติดต่อกับแหลมมลายู การศึกษาภาษาอาหรับในประเทศไทยดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลากว่า 700 ปี แต่เดิมการศึกษาภาษาอาหรับจะได้รับการถ่ายทอดจากภาษามลายูอีกต่อหนึ่ง แต่ในระยะ 80 ปีที่ผ่านมา ชาวไทยมุสลิมนิยมเดินทางไปศึกษายังประเทศซาอุดีอาระเบีย และประเทศอียิปต์ จึงทำให้ภาษาอาหรับได้รับการถ่ายทอดความรู้มาถ่ายทอดเป็นภาษาไทยโดยตรง เป็นผลให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสามารถกลับมาถ่ายทอดด้านหลักภาษา และการสื่อสารจากภาษาอาหรับเป็นภาษาไทยได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว และสะดวกต่อการเรียนรู้ของชาวไทยทั่วไป และโดยที่การติดต่อสื่อสารกันของประชากรโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วกว้างขวางนี้เอง ภาษาจึงนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับมนุษยชาติที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารให้เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งล้วนจำเป็นต้องใช้ภาษาในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองและช่วยให้ประเทศชาติมีความมั่นคงขึ้น (สุกีน ยีอาร์. 254: 1 - 2)

ในปีพุทธศักราช 2548 สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กในกรุงเทพมหานคร ได้เริ่มจัดให้มีการสอนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งภาษา คือ ภาษาจีน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสนใจและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และต่อมากรุงเทพมหานครได้มีนโยบายสำคัญด้านการศึกษา คือ ให้มีการพัฒนาการสอนภาษาต่างประเทศอื่นเพิ่มขึ้นอีก จึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่นได้เพิ่มเติม นอกจากภาษาจีนได้แก่ ภาษาสเปน และภาษาอาหรับ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะเปิดสอนภาษาหนึ่งภาษาใดหรือทั้งสามภาษาเพิ่มเติมจากภาษาอังกฤษก็ได้ ภาษาที่กล่าวมานี้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องใช้สื่อสารกับกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาเหล่านี้เป็นภาษาราชการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการลงทุนค้าขาย หรือด้านธุรกิจท่องเที่ยวด้วยมูลค่าที่มหาศาล หากคนไทยเราสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาทั้งสามได้โดยตรงโดยไม่ผ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางอาจได้รับความสะดวกเพิ่มขึ้นทั้งยังสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการทำธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งการท่องเที่ยวได้อีกมาก (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร 2551: 5)

โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้นเป็นโครงการที่มีการดำเนินการหลังจากมีโครงการสอนภาษาจีนไปแล้วช่วงหนึ่ง โดยดำเนินการควบคู่กับโครงการสอนภาษาสเปนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2548 มีโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมโครงการจำนวน 13 โรงเรียน ปัจจุบันมีจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มเป็น 35 โรงเรียน ซึ่งการดำเนินโครงการ สำนักงานการศึกษาเป็นผู้กำกับนโยบาย และจัดสรรงบประมาณ ให้

สำนักงานเขตต้นสังกัดของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้แต่ละสำนักงานเขตทำการสรรหาบุคคลภายนอกที่มีความสามารถในการสอน (ครูผู้สอนภาษาอาหรับ) นักเรียนแต่ละระดับชั้น ตามความพร้อมและการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียน โดยอาจบรรจุไว้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือชมรมตามความสนใจก็ได้ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้นเพื่อให้ นักเรียนสามารถเข้าใจภาษาอาหรับเบื้องต้นที่ใช้ในการสื่อสาร อันได้แก่ทักษะการฟัง พูด อ่าน และการเขียน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของนักเรียน นอกเหนือจากการรู้ภาษาอาหรับเพื่อการท่องเที่ยวในการประกอบศาสนกิจซึ่งเป็นการเรียนการสอนตามโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

การประเมินผลการดำเนินโครงการในแต่ละปีนั้นสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครได้กำหนดให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งรายงานการดำเนินโครงการต่อสำนักงานการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา และจัดให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับโดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นครั้งคราว แต่ยังไม่มีการประเมินโครงการที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบ ซึ่งหากมีการประเมินที่มีความชัดเจนเป็นระบบจะทำให้ได้สารสนเทศอันมีคุณค่าในการนำมาพัฒนาหรือกำหนดทิศทางของการดำเนินโครงการในระยะต่อไป การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้เลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 (CIPP Model: 2003) ของแดเนียล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) โดยที่รูปแบบการประเมินนี้เป็นรูปแบบที่มีรายงานว่าสามารถประเมินโครงการในภาพรวมได้ครอบคลุมทั้งระบบ ทั้งยังมีจุดเด่นในส่วนของการประเมินผลผลิตที่ได้แยกออกเป็นการประเมิน 4 ด้านย่อยคือด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านความสามารถในการขยายผลของโครงการ (Stufflebeam. 200: 1 - 23) และในส่วนของการประเมินด้านกระบวนการได้นำรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัสมาใช้ (เยาวดี ราชัยกุลวิบูลย์ศิริ. 2544: 53; อ้างอิงจาก Provas. 1971: unpage) ซึ่งการเลือกใช้รูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมในภาพรวมของโครงการกับทั้งการเลือกใช้รูปแบบอื่นในการประเมินส่วนย่อยจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลในมิติต่าง ๆ ที่ครอบคลุม ครบถ้วน มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากการประเมินนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการโดยเฉพาะผู้บริหารจัดการโครงการในการนำสารสนเทศและขอค้นพบไปใช้เพื่อพัฒนาโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิผล และมีความยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาด้านบริบท ได้แก่ความต้องการจำเป็น ความมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของโครงการ
2. เพื่อประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของด้านปัจจัยนำเข้า ประเด็นหลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อ วัสดุอุปกรณ์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของด้านกระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตใน 4 ด้านได้แก่
 - 4.1 ด้านผลกระทบ
 - 4.1 ด้านประสิทธิผล
 - 4.2 ด้านความยั่งยืน
 - 4.3 ด้านความสามารถในการขยายผล

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ถูกต้องน่าเชื่อถือครอบคลุมกระบวนการสำคัญของการดำเนินโครงการทั้งระบบ กล่าวคือ

1. ได้สารนิเทศอันเป็นข้อสรุปของการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตย่อยในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านความสามารถในการขยายผลของโครงการ
2. เป็นข้อมูลสำหรับ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผน ปรับปรุงพัฒนา และดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบและขอบเขตของการวิจัย

การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 (CIPP Model : 2003) ประเมินในภาพรวมรวมกับการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provas Model) เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานโดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาอาหรับตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ คือตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 จำนวน 13 โรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารโครงการ ได้แก่ ผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้ประสานงาน จำนวน 13 คน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอาหรับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 13 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 2,545 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2,545 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

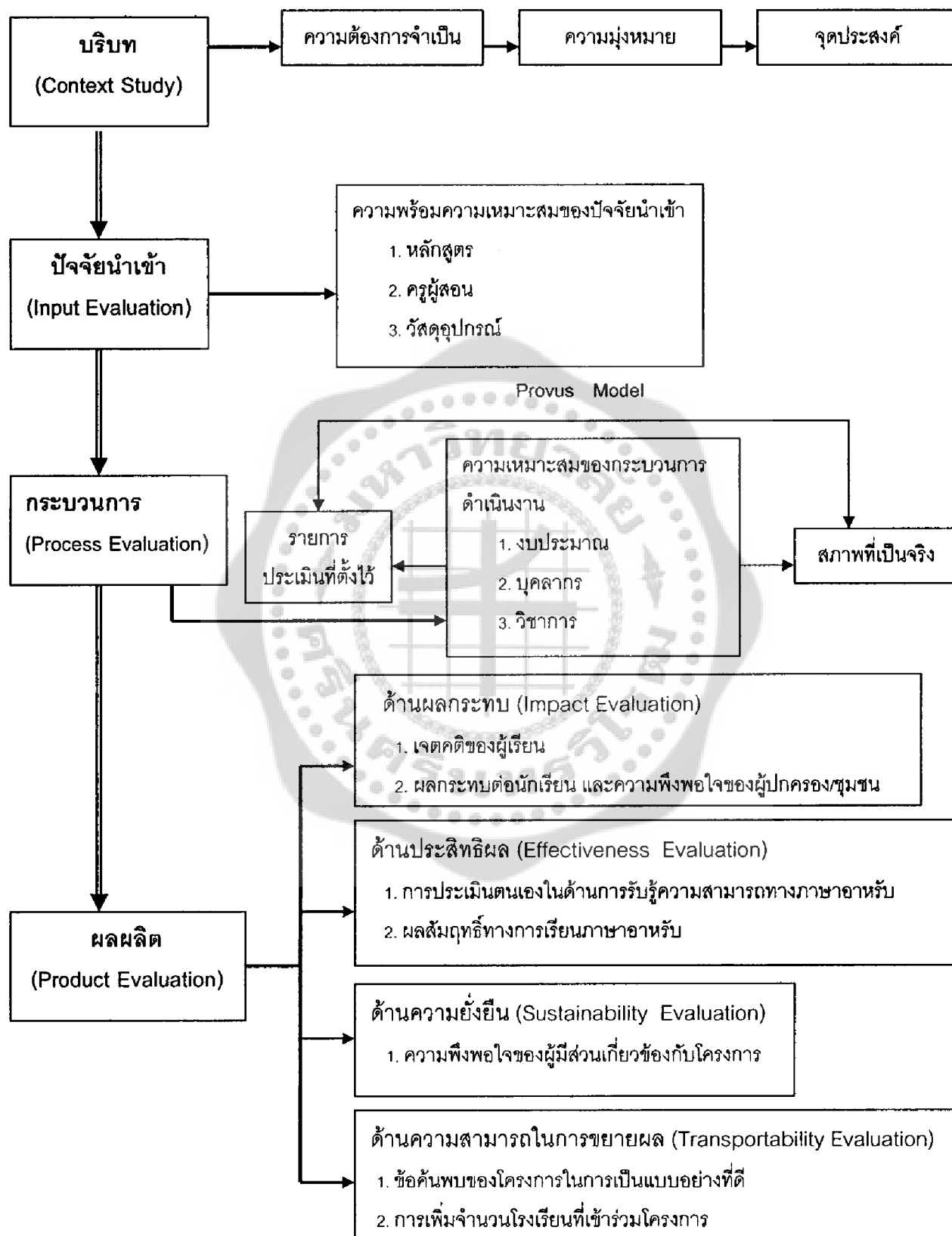
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น

1. ผู้บริหารโครงการ ได้แก่ ผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน และครูผู้ประสานงาน จำนวน 8 คน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอาหรับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 8 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 334 คน และผู้ปกครองของนักเรียนที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและรูปแบบการประเมินต่าง ๆ จึงได้เลือกประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 ประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้งระบบ ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต ส่วนด้านกระบวนการดำเนินงานผู้วิจัยเลือกประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของโพรวัส ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

CIPP Model : 2003

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โครงการในความรับผิดชอบของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาซึ่งจัดสอนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ช่วงชั้นที่ 2) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งอาจจัดในรูปกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือชมรมตามความสนใจ ในการประเมินโครงการครั้งนี้เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2548 และยังคงดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จำนวน 13 โรงเรียนเป็นกลุ่มประชากร

2. การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง การประเมินการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาปัจจัยและบริบทสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อธิบายได้ดังนี้

การศึกษาบริบท หมายถึง การศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เงื่อนไขปัญหาซึ่งนำมาเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินโครงการประกอบด้วย

2.1.1 ความต้องการจำเป็น หมายถึง การศึกษาบริบทของสังคม ปัญหาความสำคัญของปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหาลำดับนำไปสู่ความจำเป็นในการดำเนินโครงการ โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

2.1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ หมายถึง การศึกษาเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของโครงการทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ ด้วยการพิจารณาปริมาณและคุณภาพของปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย หลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งทำการประเมินโดยการสัมภาษณ์ และสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

2.3 การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินโครงการเพื่อตรวจสอบความพร้อมหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการในภาพรวมของแต่ละประเด็นได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวิชาการ ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องของการดำเนินงานตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการและด้านภาษาอาหรับ

2.4 การประเมินด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการจากประเมิน 4 ด้านย่อยที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการประกอบด้วย

2.4.1 ด้านผลกระทบ หมายถึง การประเมินโดยมีกรอบพิจารณาว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางบวกหรือทางลบของระดับเจตคติของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ร่วมกับการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละประเด็นได้แก่ วิชาการ ความพร้อมของโครงการ ประโยชน์ที่ได้รับ ว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียนโดยตรง และนักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโครงการ

2.4.2 ด้านประสิทธิผล หมายถึง การประเมินความสำเร็จของโครงการโดยการพิจารณาความสอดคล้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยการตรวจสอบเอกสารitudinal เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับผลการประเมินตนเองของนักเรียนโดยที่ได้จากแบบประเมินตนเองด้านการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับ

2.4.3 ด้านความยั่งยืน หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการและความคงอยู่ของผลที่ได้รับภายหลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการ โดยเน้นเฉพาะในส่วนของความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกับโครงการที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจ

2.4.4 ด้านความสามารถในการขยายผล หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความสามารถในการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการที่วางไว้หรือไม่อย่างไร และการหาจุดเด่นและข้อค้นพบของโครงการที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีและสามารถนำไปขยายผลต่อการดำเนินโครงการในระยะต่อไปได้ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกับโครงการ

3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ หมายถึง บุคคลภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับที่สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างมาช่วยปฏิบัติราชการด้านการสอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสำนักงานศึกษามอบอำนาจให้สำนักงานเขตต้นสังกัดของแต่ละโรงเรียนดำเนินการว่าจ้างและรับค่าตอบแทนรายชั่วโมง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเชิงประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การประเมิน
 - 1.1 ความหมายของการประเมิน
 - 1.2 ประเภทของการประเมิน
 - 1.3 รูปแบบของการประเมิน
2. การศึกษาภาษาอาหรับในประเทศไทย
 - 2.1 ประวัติการเรียนการสอนภาษาอาหรับ
 - 2.2 ระบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับ
 - 2.3 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาอาหรับ
3. โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวโครงการ
 - 3.2 รายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การประเมิน

1.1 ความหมายของการประเมิน

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2530: 7) สรุปว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการมุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามว่านโยบาย แผนงาน โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่และระดับใด

รัตนะ บัวสนธ์ (2540: 8) สรุปว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลของสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แล้วตัดสินให้คุณค่าต่อข้อมูลของสิ่งนั้น

สมคิด พรหมจ้อย (2542: 27-28) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือ

แผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ว่ามีมากน้อยเพียงใด เป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ กล่าวคือ โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด

สุวิมล ติกรารักษ์ (2543: 2) ได้ให้ความหมายการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการดำเนินงานซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างทันที่

ไพศาล หวังพานิชและคนอื่น (2543?: 2) กล่าวว่า การประเมินหมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบหรือการพิจารณาดัดสินคุณลักษณะสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือของกิจกรรมใด ๆ เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพ ความถูกต้อง เหมาะสม โดยอาศัยเกณฑ์เป็นหลัก สรุปได้ว่า การประเมิน คือ การพิจารณาหรือกำหนดคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง

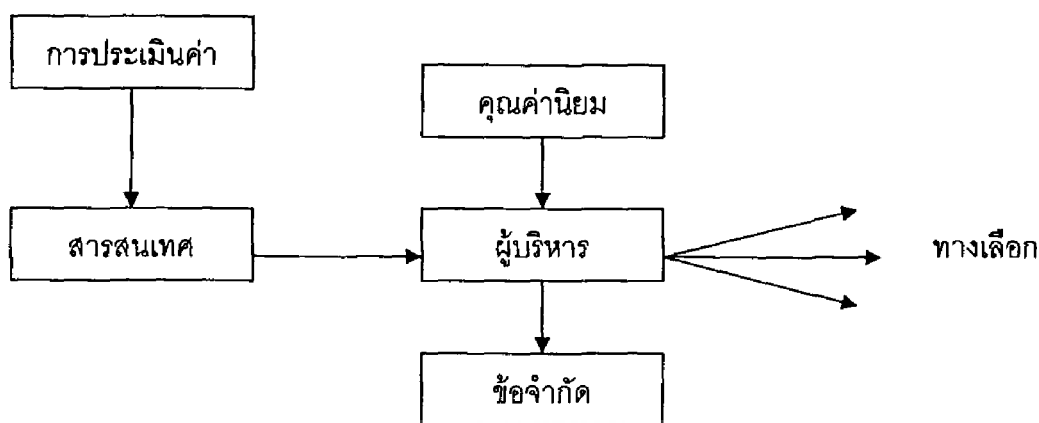
ส.วาสนา ประवालพฤษ (2544: 100) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมินหมายถึง กระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตรและการสอนหรือไม่

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544ก: 20-21) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ และหรือค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพิจารณาดัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และยังให้ความหมายไว้ อีกว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้เลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544ข: 113 – 114) กล่าวว่า ในการประเมินสิ่งใดสิ่งใดก็ตามจะต้องประกอบด้วย ส่วนประกอบการ (Performance) ที่ได้จากการวัด กับการตัดสินคุณค่าของส่วนประกอบนั้น โดยการเปรียบเทียบส่วนประกอบการที่ได้จากการวัดกับเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบของการประเมินเขียนแสดงได้ในรูปสมการ ดังนี้

$$\begin{array}{ccccc} \text{การประเมิน} & = & \text{การวัด} & + & \text{การตัดสินใจ} \\ \text{(Evaluation)} & & \text{(Measurement)} & & \text{(Judgment)} \end{array}$$

การประเมินเป็นกระบวนการที่มุ่งตอบคำถาม How good ? เพราะก่อให้เกิดสารสนเทศ (Information) เพื่อช่วยในการเป็นารตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการประเมิน

ไทเลอร์ (Tyler. 1950) กล่าวว่า การประเมิน เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างจริง (What is) กับสิ่งที่ควรจะเป็น (What should be) และการใช้ข้อมูลความไม่สอดคล้องเป็นหลักในการตัดสินใจสรุปผลการดำเนินงาน

อัลคิน (Alkin. 1969) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า คือ กระบวนการที่ได้มาซึ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกเห็นข่าวสารที่เหมาะสม การรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสารเพื่อรายงานข้อสรุป เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำการตัดสินใจการเลือกหนทางต่าง ๆ ที่เป็นไปได้

โพรวัส (Provus. 1971) กล่าวว่า การประเมินเป็นการเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติตามที่วางแผนกับการปฏิบัติตามที่เป็นจริง และผลลัพธ์ที่คาดหวังตามแผนกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ความสอดคล้อง ไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้น แสดงถึงข้อดีข้อเสียของโครงการ

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1971) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

สคริฟเวน (Scriven. 1973) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า คือ กระบวนการตัดสินใจคุณค่าที่แท้จริงทั้งหมดของสิ่งที่มุ่งประเมิน ทั้งคุณค่าของผลที่คาดหวังและมีได้หวัง

สแต็ก (Stake. 1975) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นการบรรยายและตัดสินใจคุณค่าโปรแกรมการศึกษา ซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมิน โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินใจคุณค่า

ครอนบาค (Cronbach. 1982) กล่าวว่า การประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างได้มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

จากความหมายของนักประเมินที่ได้ให้ไว้อย่างหลากหลายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการประเมินหมายถึงกระบวนการแสวงหาความรู้โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยอาจนำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

1.2 ประเภทของการประเมิน

นักประเมินและนักการศึกษาได้แบ่งการประเมินออกเป็นหลายประเภท ตามแต่จะใช้เกณฑ์การจัดแบ่ง ผู้ประเมินได้รวบรวมแนวคิดจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543 ก: 25 - 32) ไพศาล หวังพานิช และคนอื่น (2543?: 5-11) และสมคิด พรหมจ้อย (2542: 30-35) ไว้ดังนี้

1.2.1 แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

1. การประเมินเพื่อปรับปรุง เรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) มุ่งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงาน ศึกษาความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคในระหว่างปฏิบัติโครงการ เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่า การประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเบ็ดเสร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความคุ้มค่าของโครงการ มุ่งพิจารณาผลตามเป้าหมาย

1.2.2 แบ่งตามรูปแบบการประเมิน

1. การประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Objective-centered Evaluation Models) เป็นการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่า บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ครอนบาค แฮมมอนด์ และ เคิร์กแพตทริก

2. การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgment Evaluation Models) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการ ได้แก่ รูปแบบประเมินของสคริฟเวน สเติร์ก และโพรวิส

3. การประเมินที่เน้นการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Decision-oriented Evaluation Models) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม เวลช์ และอัคคิน

1.2.3 แบ่งตามหลักยึดในการประเมินค่า แบ่งเป็น

1. การประเมินค่าตามอุดมการณ์ของโครงการ หรือการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal-Based Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ โดยทราบก่อนการประเมินว่าโครงการนั้นมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

2. การประเมินค่าซึ่งอิสระจากอุดมการณ์ของโครงการหรือ การประเมินที่อิสระไม่ยึดวัตถุประสงค์ของโครงการ (Goal-Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดโดยไม่ทราบวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นว่ามีอะไรบ้าง

1.2.4 แบ่งตามลำดับเวลาประเมิน

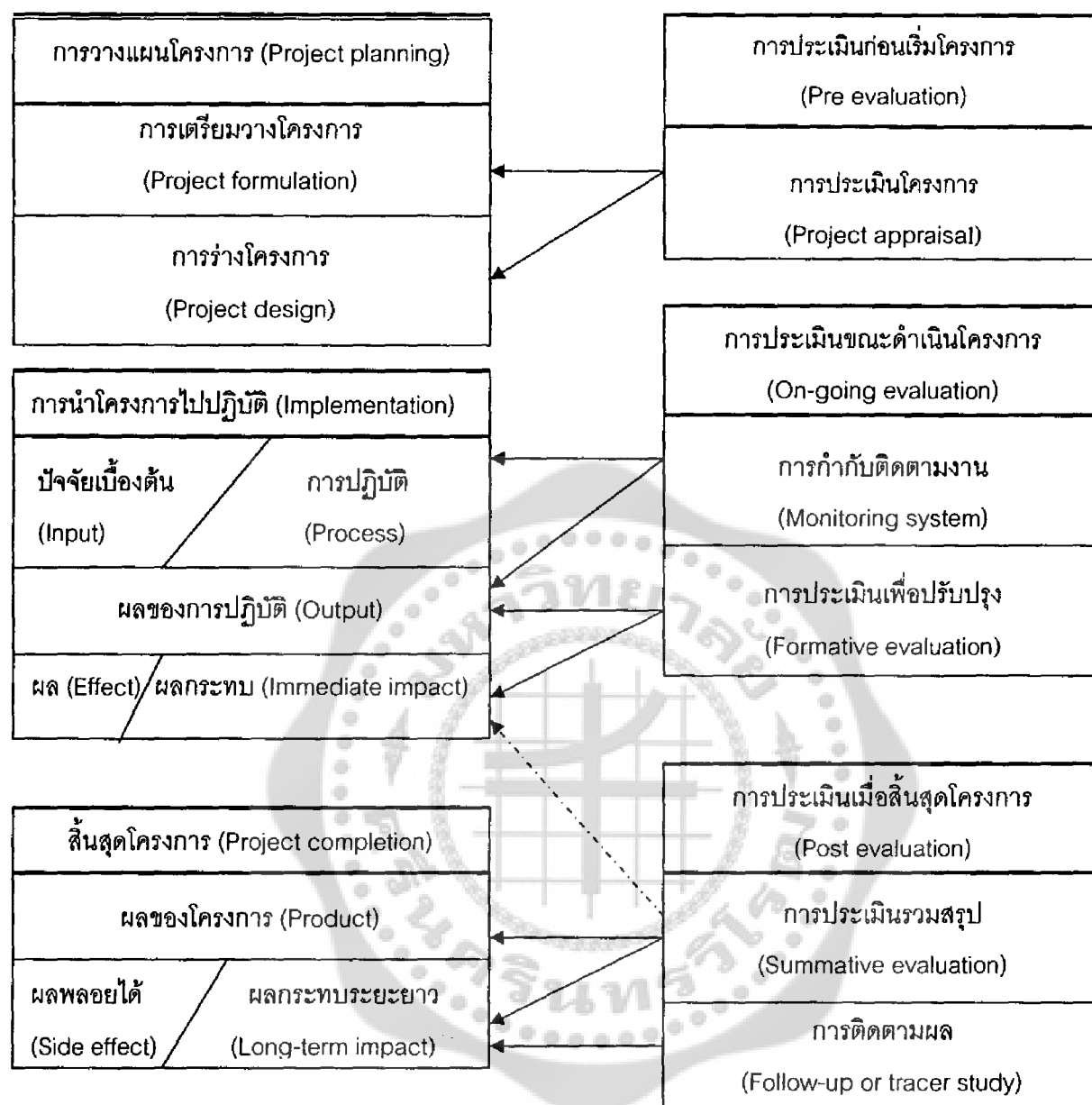
1. การประเมินก่อนเริ่มโครงการ (Pre-Evaluation) ทำขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ เพื่อศึกษาถึงความพร้อมของบุคคลและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ความสมเหตุสมผลของการวางแผนดำเนินโครงการ รวมทั้งความเป็นไปได้ของโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการที่เหมาะสม ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของโครงการ วางแผนการประเมินขั้นต่อไป

2. การประเมินในระหว่างการดำเนินงาน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค นำไปแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินหลังการดำเนินงาน หรือการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตอบคำถามว่าโครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้ความสนใจในผลผลิต (Output) และผลที่ได้รับ (Effect) เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการว่าจะทำโครงการนั้นต่อไปหรือไม่ อย่างไร

4. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินโครงการในช่วงที่โครงการดำเนินการสิ้นสุดไปแล้วระยะหนึ่ง เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากโครงการดังกล่าว

การประเมินมีส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามประสิทธิภาพเพราะสาเหตุที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง และต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดที่จะส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ต่างก็เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงของโครงการที่ต้องการประเมิน เปรียบเทียบกับความมุ่งหวังของผู้บริหารโครงการที่มีต่อโครงการนั้น เป็นการศึกษาถึงช่องว่างระหว่างความมุ่งหวัง กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละช่วงของการดำเนินการโครงการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการจะทำการประเมินนั้น ๆ (สมคิด พรหมจุ้ย, 2542 : 31) ซึ่งความสัมพันธ์ของการประเมินโครงการกับกระบวนการดำเนินโครงการดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินโครงการกับกระบวนการดำเนินโครงการ

1.3 รูปแบบของการประเมิน

สมคิด พรหมจ้อย (2542: 39) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมินไว้ว่า คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมิน ที่แสดงถึงรายการที่ควรประเมินหรือกระบวนการของการประเมินในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น เราควรพิจารณาเรื่องใดบ้าง (What) ในขณะเดียวกัน บางรูปแบบอาจมีการเสนอแนะด้วยว่า ในการประเมินแต่ละรายการ แต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะการเสนอแนะวิธีการ (How)

ผู้ประเมินได้ทำการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินของ โพรวัส และสตัฟเฟิลบีม ซึ่งเป็นแนวคิดของนักประเมินที่ผู้ประเมินใช้ในการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ จาก เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี (2544: 52-62) ส.วาสนา ประवालพฤษ (2544: 132-137) รัตนะ บัวสนธ์ (2540: 26 -34) และ สตัฟเฟิลบีม (2003: 13-19) สรุปได้ดังนี้

รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Malcolm M. Provus)

รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus. 1971) ที่เสนอขึ้นจัดเป็นแนวคิดการประเมินที่มีรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้อง (The Discrepancy Evaluation Model) ซึ่งหมายถึง การรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในความไม่สอดคล้องกันระหว่างส่วนประกอบแต่ละส่วนของโครงการที่เป็นจริง (Actual Program) กับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน (Standart Criterion Program)

เป็นรูปแบบการประเมินโครงการขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ (Ongoing program) เพื่อการประเมินโครงการและพัฒนาโครงการไปในขณะเดียวกัน

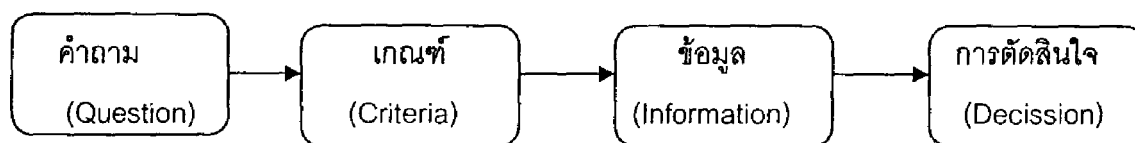
จุดมุ่งหมายของการประเมินก็เพื่อพิจารณาข้อมูลความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Information) นำไปสู่การตัดสินใจ 3 ลักษณะ คือ การปรับปรุงโครงการ หรือการดำเนินโครงการต่อไป หรือยกเลิกโครงการ ดังนั้นการประเมินโครงการรูปแบบนี้จึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับ

1. พิจารณายอมรับมาตรฐานของโครงการ (โพรวัส ใช้คำว่า มาตรฐานแทน วัตถุประสงค์)
2. การพิจารณาความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโครงการกับ มาตรฐานที่กำหนด
3. ใช้ข้อมูลความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นพิจารณาจุดอ่อนของโครงการ

ลักษณะการประเมินความไม่สอดคล้องกันจะประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ คือ โครงการที่เป็นจริง และโครงการที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ทั้ง 2 โครงการ จะประกอบด้วยส่วนประกอบย่อย ๆ เช่น ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ตามลำดับ ในการประเมินจะนำส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนตามลำดับของโครงการจริงไปเปรียบเทียบกับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน หากผลการเปรียบเทียบไม่สอดคล้องกันก็จะทำการปรับปรุงโครงสร้าง โดยอาจปรับส่วนประกอบของโครงการ เกณฑ์มาตรฐานหรือโครงการจริงในแต่ละส่วนก็ได้ การปรับปรุงโครงการเกณฑ์มาตรฐานอาจเป็น เพราะเกณฑ์ที่กำหนดไว้แต่ละส่วนสูงเกินไป หรือเป็นอุดมคติจนยากที่จะไปถึงได้ ซึ่งสามารถปรับ เกณฑ์ให้ต่ำลงแต่หากคิดว่าเกณฑ์มีความเหมาะสมแล้ว ก็ควรจะปรับโครงการจริงจึงจะเหมาะสมกว่า

ในแต่ละขั้นตอนของการประเมินจะใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งจะมีอยู่ 3 คำถาม คือ ทำไมถึงเกิดความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้อง แนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้คืออะไร และวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาคืออะไร ซึ่งในการตอบปัญหาแต่ละข้อต้องพิจารณาองค์ประกอบ

ที่จำเป็น 3 ประการ คือ เกณฑ์ข้อมูลใหม่ และการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วเกิดความไม่สอดคล้องดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนในการประเมินตามแบบจำลองของโพรวัส

ขั้นตอนการประเมิน

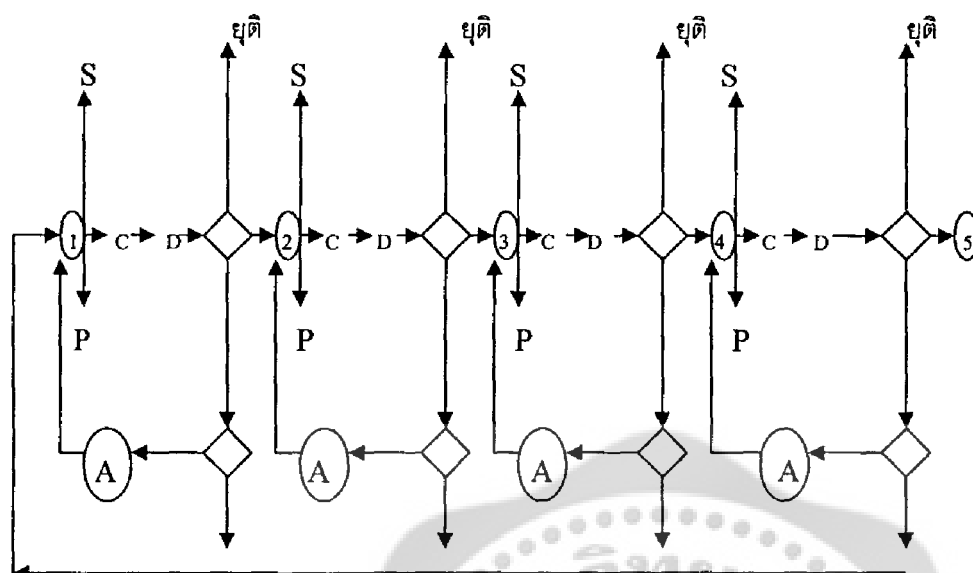
การประเมินโครงการขณะดำเนินการนี้มีขั้นตอนในการประเมินอยู่ 4 ขั้นตอน ขั้นตอนการออกแบบโครงการ การเตรียมการ กระบวนการดำเนินการ และผลผลิต การประเมินในแต่ละขั้นตอนเป็นการเปรียบเทียบผลจากโครงการกับมาตรฐาน โดยการพิจารณาข้อมูลความไม่สอดคล้องในแต่ละขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ 4 ประการ คือ

1. ควรดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่
2. ดำเนินการในขั้นเดิมซ้ำ ภายหลังจากได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานหรือ

การปฏิบัติ

3. ย้อนกลับไปดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ใหม่
4. ยุติโครงการ

ความไม่สอดคล้องของโครงการที่พบจากการเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอน ควรมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานหรือมาตรฐานใหม่โดยเร็วที่สุด เพราะถ้าทิ้งไว้นานจะมีค่าใช้จ่ายความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของโครงการมากขึ้น กระบวนการเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการประเมินของโพรวัสในส่วนของการขยายความต่อเนื่อง

จากภาพประกอบ 4 สัญลักษณ์ต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

S (Standart)	=	มาตรฐาน
P (Performance)	=	ส่วนประกอบโครงการ หรือการปฏิบัติจริง
C (Comparision)	=	การเปรียบเทียบ
D (Discrepancy)	=	สารสนเทศแสดงความไม่สอดคล้องกัน หรือ ความแตกต่าง
A (Alternation)	=	ก่อนปรับปรุง เปลี่ยนแปลง
ตัวเลข 1-5	=	ขั้นของการประเมิน 5 ขั้น

การประเมินโครงการตามแบบจำลองของโพรวัส มีการดำเนินงานในลักษณะขั้นตอนการพัฒนาแบบเปรียบเทียบ 4 ขั้นตอน (Development stages of comparison) ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่วนขั้นที่ 5 เป็นการประเมินต้นทุน กำไร เพื่อเป็นทางเลือกโครงการ ซึ่งต้องผ่านการปรับปรุงทั้ง 4 ขั้นต้นมาแล้ว และได้ผลผลิตปลายทางมาแล้ว

ขั้นตอนการประเมิน

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ (Program Definition)

การออกแบบการประเมินเป็นการบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการทางการศึกษาซึ่งได้มาจากคณะกรรมการโครงการ โครงการจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายของโครงการ
2. นักเรียน คณะทำงาน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. กิจกรรมของนักเรียนและคณะทำงานซึ่งจะทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

องค์ประกอบ 3 ประการนี้ อาจเปรียบได้กับความหมายของผลผลิต ปัจจัยเบื้องต้น

และกระบวนการ การออกแบบโครงการจะกระทำโดยวิธีการประชุมคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ทุกระดับ โดยจัดกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลใน 3 องค์ประกอบนี้ แล้วรวบรวมข้ออภิปรายต่าง ๆ ออกแบบโครงการขึ้น การประเมินในขั้นที่ 1 นี้ จึงเป็นการพิจารณาความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ของโครงการที่ออกแบบรายละเอียดที่คณะผู้ประเมินควรพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการโครงการ ได้แก่

1. การอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย และเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจของคณะกรรมการโครงการต่อโครงการนั้น
2. การอธิบายลักษณะของกลุ่มปฏิบัติงานและเกณฑ์ในการเลือก ตลอดจนการกำหนดระดับความสามารถในการฝึกอบรมกลุ่มดำเนินการ
3. จุดมุ่งหมายหลักของโครงการในรูปของพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย
4. จุดมุ่งหมายนำทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลัก อันได้แก่ พฤติกรรมพื้นฐานของนักเรียนที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานสำหรับการบรรลุจุดมุ่งหมายหลัก
5. ลำดับขั้นตอนของจุดมุ่งหมายนำทาง และธรรมชาติของขั้นตอน

ประสบการณ์การเรียนรู้

6. คุณลักษณะและพฤติกรรมเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมายซึ่งควรกำหนดไว้ในโครงการด้วย
7. ความต้องการสนับสนุนจากผู้บริหาร สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

8. การกำหนดจำนวน หน้าที่ และตำแหน่งของสมาชิก

9. การกำหนดเวลาในการปฏิบัติแต่ละกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การเตรียมการ (Program Installation)

ขั้นนี้เป็นการพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ก่อนเปรียบเทียบกับมาตรฐานของโครงการ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมของครู และนักเรียนว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร เพื่อว่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับคณะผู้ดำเนินการในการตัดสินใจว่าควรฝึกอบรมครูเพิ่มเติม หรือปรับปรุงโครงการหรือยกเลิกโครงการ ข้อควรระวังในการประเมินขั้นตอนนี้ก็คือ ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบกัน ทั้งนี้เพราะข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นมักเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบในเชิงปริมาณได้ยาก

ขั้นที่ 3 กระบวนการดำเนินการ (Process)

เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินการ การประเมินจะมุ่งหาคำตอบว่าผลผลิตที่ได้นั้นบรรลุจุดประสงค์ย่อยที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ปลายทางหรือจุดประสงค์หลักมากน้อยเพียงไร ขั้นตอนสำคัญของการประเมินขั้นนี้ มีดังนี้

1. เรียงลำดับกิจกรรมของนักเรียนและครูที่สัมพันธ์กับประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละประสบการณ์

เรียนรู้ในแต่ละประสบการณ์

2. แสดงลำดับขั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดประสงค์นำ

ทางในแต่ละจุดประสงค์

3. เรียงลำดับจุดประสงค์นำทางทั้งหมด

4. แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ของจุดประสงค์นำทางที่จะนำไปสู่

จุดประสงค์ปลายทางแต่ละข้อ

5. ดำเนินการข้อ 1 ถึงข้อ 4 เช่นนี้ สำหรับทุกจุดประสงค์ปลายทาง

6. ประมาณเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดบนแผนภูมิ

7. รวบรวมกิจกรรมทั้งหมดของครู กำหนดเป็นหน้าที่เพื่อใช้กำหนด

ตำแหน่งในการสอน

8. กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อกิจกรรมการสอน

9. กำหนดค่าใช้จ่ายของสิ่งอำนวยความสะดวกและความต้องการของ

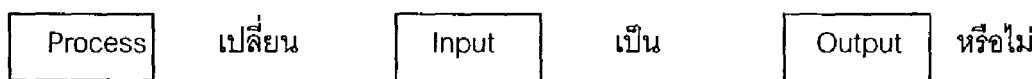
คณะกรรมการ ในแต่ละจุดบนแผนภูมิ

10. กำหนดพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียน (Entry Behavior) ของนักเรียน

11. ตลอดขั้นตอนที่ 3 หาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมร่วมของนักเรียนและ

พฤติกรรมของครูในกระบวนการ ซึ่งอาจเป็นตัวแปรอิสระในการประเมินขั้นที่ 4

ขั้นนี้เป็นการประเมินโดยเปรียบเทียบสาเหตุและผล (Cause and effect) เป็นครั้งแรก เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จะเปลี่ยนจากสิ่งนำเข้าเป็นผลผลิต และกระบวนการหรือทริทเมนต์ที่ใช้ให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ มาตรฐานก็คือ สิ่งพยากรณ์ไว้ในแบบแผน และส่วนประกอบการ ก็คือผลที่ออกมาจริงจากแต่ละช่วงของกระบวนการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า

สรุปแล้วจุดมุ่งหมายของการประเมินขั้นที่ 3 ก็เพื่อที่จะให้ข้อมูลที่ได้จากการประมาณผลของกระบวนการในแต่ละส่วนประกอบย่อย (หรือตัวแปรทริทเมนต์) ว่าให้ผลผลิตออกมาอย่างไร (หรือตัวแปรตาม) ในรูปฟังก์ชันของเวลา ในขั้นนี้จะมีการประเมินผลเบื้องต้น (Initial effect) ของบางส่วนของทริทเมนต์ (Partial treatment) ทำให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผลของทริทเมนต์กับเงื่อนไขของการทดลองเพิ่มขึ้น กิจกรรมในขั้นที่เป็นระดับย่อย พิจารณาผลผลิตย่อยเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 4 ผลผลิต (Product)

เป็นขั้นที่ผู้ประเมินใช้แบบแผนการทดลองเพื่อตอบคำถามว่า "โครงการได้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางแล้วหรือไม่" การหาคำตอบในลักษณะนี้ได้ใช้กันมานานแล้วในการวิจัยทางการศึกษา การประเมินขั้นนี้สามารถใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในการทดลอง และผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มากำหนดแบบแผนการทดลองได้

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ (Cost - Benefit)

ขั้นนี้เป็นทางเลือกที่จะทำการประเมินหรือไม่ก็ได้ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในระบบผลิตของโรงเรียน เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของโครงการได้มีการอภิปรายกันมากในปัจจุบันการอภิปรายนี้จะมีความหมายถ้าอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

1. โครงการนั้นสามารถทำซ้ำได้อีก
2. มีการตกลงในเรื่องคุณค่า (Value) และการวัดผลประโยชน์ (Benefit)
3. สามารถกำหนดและวัดสภาพที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent Condition) ได้

อย่างพอเพียงเพื่อที่จะนำไปกำหนดผลผลิตได้

4. อย่างน้อยต้องมี 2 โครงการ ซึ่งมีปัจจัยนำเข้าที่ทราบค่าใช้จ่ายที่จะใช้ผลร่วมกัน และมีข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบสภาพที่เกิดขึ้นก่อน

ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายควรจะตอบคำถามว่า "ระหว่าง 2 โครงการ" หรือมากกว่าโครงการใดที่จะบรรลุจุดประสงค์โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

การใช้รูปแบบการประเมิน

การนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้ มีการอภิปรายกันว่าการประเมินควรเป็นหน้าที่รับผิดชอบของคนในหน่วยงานนั้น หรือควรเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งความจริงไม่สำคัญเท่ากับการกำหนดหน้าที่ให้ชัดเจนทุกฝ่ายทราบจุดมุ่งหมายและผู้ร่วมงานทุกคนได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาอย่างดี

การประเมินเป็นการติดตามการบริหารโครงการเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการดำเนินไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งการกำหนดมาตรฐานนั้นต้องมีเกณฑ์อย่างชัดเจน มีความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ในกรณีที่กำหนดมาตรฐานไม่ชัดเจน ผู้ประเมินอาจช่วยกันกำหนดให้ชัดเจนขึ้นโดยให้คณะผู้ดำเนินการพิจารณาความเที่ยงตรงอีกครั้ง

ไพรวาสได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ภายในระหว่างกิจกรรมของกลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มดำเนินการดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ภายในระหว่างกิจกรรมของกลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มดำเนินการ

กิจกรรมกลุ่มผู้ประเมิน (Evaluation Staff)	กิจกรรมกลุ่มผู้ดำเนินการ (Program Staff)
1. กำหนดจุดตัดสินใจในการประเมินสร้างเครื่องมือและกำหนดมาตรฐาน	1. พิจารณามาตรฐานและกำหนดมาตรฐานใหม่ถ้าจำเป็น
2. อธิบายเกณฑ์ที่เข้มงวดของมาตรฐาน	2. หาวิธีแก้ความแตกต่างของมาตรฐานที่กลุ่มผู้ดำเนินการใช้
3. แจกมาตรฐานให้กลุ่มทราบ พิจารณาข้อมูลที่เป็นในการเปรียบเทียบผลที่ปฏิบัติจริงกับมาตรฐานและออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติจริง	3. พิจารณาข้อมูลที่มีอยู่หรือสามารถหาได้เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลที่ปฏิบัติจริงกับมาตรฐาน
4. รายงานความแตกต่างระหว่างมาตรฐานกับผลการปฏิบัติจริง	4. จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริง
5. กำหนดจุดตัดสินใจในกระบวนการแก้ปัญหาไม่สอดคล้อง	5. เลือกกิจกรรมต่าง ๆ จากการเลือกเมื่อเกิดความ
6. กำหนดข้อมูลที่เป็นสาเหตุข้อบกพร่องในการปฏิบัติจริง	6. อธิบายเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาสาเหตุของความแตกต่าง กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ กำหนดข้อมูลที่เป็นในการพิจารณา
7. กำหนดและสังเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการ	7. พิจารณาเกณฑ์ของทางเลือกที่ดีที่สุด เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับปรับปรุง

ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับวิธีประเมินโครงการ

การประเมินโครงการตั้งอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหา การพัฒนาขั้นตอนต่าง ๆ ผู้ประเมินจำเป็นต้องนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ดังนั้น ผู้ประเมินจึงควรพิจารณาทฤษฎีใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา โดยปกติการประเมินโครงการจะมีผู้เกี่ยวข้องอยู่ 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ประเมินและกลุ่มผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งมีข้อตกลงที่ควรเข้าใจร่วมกัน คือ

1. มีความจำเป็นต้องทำการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาตัดสินใจว่าควรปรับปรุงแก้ไข หรือยุติโครงการ
2. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควรจะได้รับ การสนับสนุนจากผู้บริหาร 3.-3.
3. ผู้บริหารควรสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะประเมิน และคณะดำเนิน

โครงการคณะผู้ดำเนินโครงการหมายถึงผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผน บริหาร และควบคุม ดำเนินงานตามโครงการ

4. คณะผู้ประเมินไม่ควรมีข้อจำกัดมากนักในการวิเคราะห์ และเก็บข้อมูลที่เป็นสำหรัปรับปรุงโครงการ

5. กิจกรรมการแก้ปัญหาเป็นสำหรัจำเป็นในการปรับปรุงโครงการของโรงเรียน

6. การแก้ปัญหาจะประสบผลสำหรัก็ต่อเมื่อคณะผู้ดำเนินโครงการเข้าร่วม และได้รับมอบหมายให้เปลี่ยนกระบวนการ

7. คณะผู้ดำเนินโครงการอาจเกิดความตึงเครียดขึ้นได้ ซึ่งจะมีผลต่อกิจกรรมการแก้ปัญหา

8. การแก้ปัญหาจะประสบผลสำหรัได้ต้องได้รับข้อมูลสนับสนุนจากคณะผู้ประเมิน และการตัดสินใจที่ถูกต้องของคณะผู้ดำเนินโครงการ

ในการประเมินโครงการ คณะผู้ดำเนินโครงการและผู้ประเมินโครงการจะทำหน้าที่ร่วมกันตามหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ในแต่ละขั้นตอนการประเมินจะใช้วิธีตั้งคำถามเพื่อหาทางแก้ปัญหาอย่างรอบคอบหน้าที่ของคณะประเมินคือการตั้งคำถามเพื่อแก้ปัญหา ส่วนการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการ การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของทั้งคณะผู้ประเมินและคณะผู้ดำเนินการ ผู้ประเมินเป็นผู้เสนอทางเลือกในการตัดสินใจ ส่วนผู้ตัดสินใจเลือกคือผู้อำนวยการโครงการ

สรุปลักษณะรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินโครงการของโพรวุสที่เรียกว่า Discrepancy Model สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. นิยาม เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติ (Performance) กับมาตรฐาน (Standard)

2. จุดประสงค์ เพื่อพิจารณาตัดสินใจว่า โครงการนั้นควรปรับปรุง ดำเนินการต่อไป หรือควรรุติโครงการ

3. จุดเน้นที่สำคัญ (Key Emphasis) พิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างมาตรฐานกับการปฏิบัติโดยวิธีทำงานเป็นคณะ

4. บทบาทของผู้ประเมิน (Role Evaluator) เป็นคณะทำงาน ช่วยปรับปรุงโครงการและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ซึ่งเป็นคณะบุคคลที่เป็นอิสระ

5. ความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ ความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้ประเมินโครงการกับผู้ดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติกับมาตรฐานว่าสอดคล้องกันหรือไม่

6. ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ คณะผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการปรับปรุงโครงการและแสดงความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติกับมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ ข้อมูลใหม่และการตัดสินใจ

7. แบบของการประเมิน (Types of Evaluation) ประกอบด้วย

7.1 การออกแบบโครงการ

7.2 การเตรียมโครงการ

7.3 กระบวนการ

7.4 ผลผลิต

7.5 ค่าใช้จ่าย

8. โครงสร้างของการเสนอ

8.1 ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความไม่สอดคล้อง

8.2 ข้อมูลย้อนกลับ และการปรับปรุงจุดประสงค์และ / หรือโครงการ

9. เกณฑ์ในการตัดสินใจประเมิน

9.1 ความคิดเห็นทั้งกลุ่ม

9.2 ความสอดคล้องแบบหนึ่งต่อหนึ่งระหว่างการออกแบบและการดำเนินการ

9.3 การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับมาตรฐานเป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุง

9.4 ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นระยะ ๆ

10. การนำไปใช้สำหรับออกแบบประเมิน

10.1 มีการประเมินแบบต่อเนื่อง มีข้อมูลย้อนกลับเป็นช่วง ๆ

10.2 มีการจัดการกับข้อมูลโดยตรงกับความต้องการและทันเวลาเพื่อการตัดสินใจ

10.3 มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้

10.4 การประเมินเป็นการพัฒนาโครงการ

11. ข้อดี

11.1 มีการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มผู้ดำเนินการกับกลุ่มผู้ประเมิน มีการป้อนข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง

11.2 สามารถประเมินและปรับปรุงโครงการได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึง
สิ้นสุดโครงการ

11.3 ชี้แนะทางเลือกในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและการดำเนิน
โครงการ

11.4 กำหนดมาตรฐานอย่างชัดเจน

12. ข้อจำกัด

12.1 ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูง

12.2 การกำหนดมาตรฐานยังไม่แน่นอน

12.3 ต้องการผู้ชำนาญการมาก

12.4 เป็นการออกแบบประเมินโครงการทั้งระบบ ไม่พิจารณา
ประเมินบางส่วนโครงการ

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เสนอโดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971: 41) จัดเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการจัดการคือการประเมินที่มุ่งเน้นที่จะให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบาย และบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจ ข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตในระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รูปแบบการประเมินแบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดของโครงการตามทฤษฎีการจัดการและทฤษฎีการจัดการโดยเน้นวัตถุประสงค์ โดยเน้นว่าวัตถุประสงค์ของแผนไม่ใช่หลักสำคัญเพียงอย่างเดียวหากต้องมีการตัดสินใจที่ดีด้วย จึงจะทำให้การดำเนินการนั้นสมบูรณ์

แบบจำลองนี้ไม่เพียงทำการประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันเวลาที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมเสร็จสิ้นแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะเป็นกรอบความคิดในรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นการรับสารแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางถึงปัจจุบัน

แต่เดิมรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ประกอบด้วย การประเมิน 4 อย่าง (1971 : 42) คำว่า CIPP จึงมีที่มาจากคำ 4 คำ ดังนี้

C	Context	คือ	สภาวะแวดล้อม หรือบริบท
I	Input	คือ	ปัจจัยเบื้องต้น หรือตัวป้อนเข้า
I	Process	คือ	กระบวนการ
P	Product	คือ	ผลผลิต

แต่ล่าสุดในปี 2003 มีรายงานจากการประชุม Oregon Program Evaluator Network (OPEN) ว่าสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2003 : 41-45) ได้เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ปรับปรุงใหม่ปี 2003 จากเดิมที่ประเมินเพียง 4 อย่าง (Context-Input-Process-Product) เป็นประเมิน 7 อย่างโดยแยกการประเมินในส่วนของผลผลิต (Product) ออกเป็นอีก 4 ด้านย่อยคือ

1. การประเมินด้านประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation)
2. การประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation)
3. การประเมินด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation)
4. การประเมินด้านความสามารถในการขยายผล (Transportability Evaluation)

รายละเอียดของรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ มีดังต่อไปนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม หรือบริบท (Context Evaluation)

เป็นการประเมินความต้องการและหาความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการศึกษาตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคทั้งในและนอกระบบสังคมปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการ การชี้ประเด็นปัญหา รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายของโครงการ วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อม หรือบริบทมี 2 วิธี คือ

Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอก (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ คำถามประเภท “ ถ้า....แล้ว ” เช่น

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการ

ปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

การประเมินสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Contingency Mode เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Congruence Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลสภาวะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารระบบ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตแก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) หรือตัวป้อนเข้า

เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในด้านกำลังคน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ ตลอดจน ระบบการบริหาร ระบบการจัดการเพื่อวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่ และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการได้มากที่สุด โดยมักประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

เช่น เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์

ในการประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ในอัตรากำลังเท่าใดวางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการรูปแบบคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เป็นต้น คำถามจะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น เพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำถามที่ใช้มีตั้งแต่ระดับกว้าง ๆ และคำถามเฉพาะ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรเพื่อที่จะได้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันทีที่ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ

(Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการจะมีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ข้อ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นที่วางไว้

2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน

3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ เช่นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีสื่อสาร เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่างโครงการ เป็นต้น

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1. การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา

2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากร

ในแผนงาน

4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินเป็นนิจสิน

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่สิ่งสำคัญดังนี้

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม และการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์คลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีความยืดหยุ่นกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไรโครงการนั้นจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

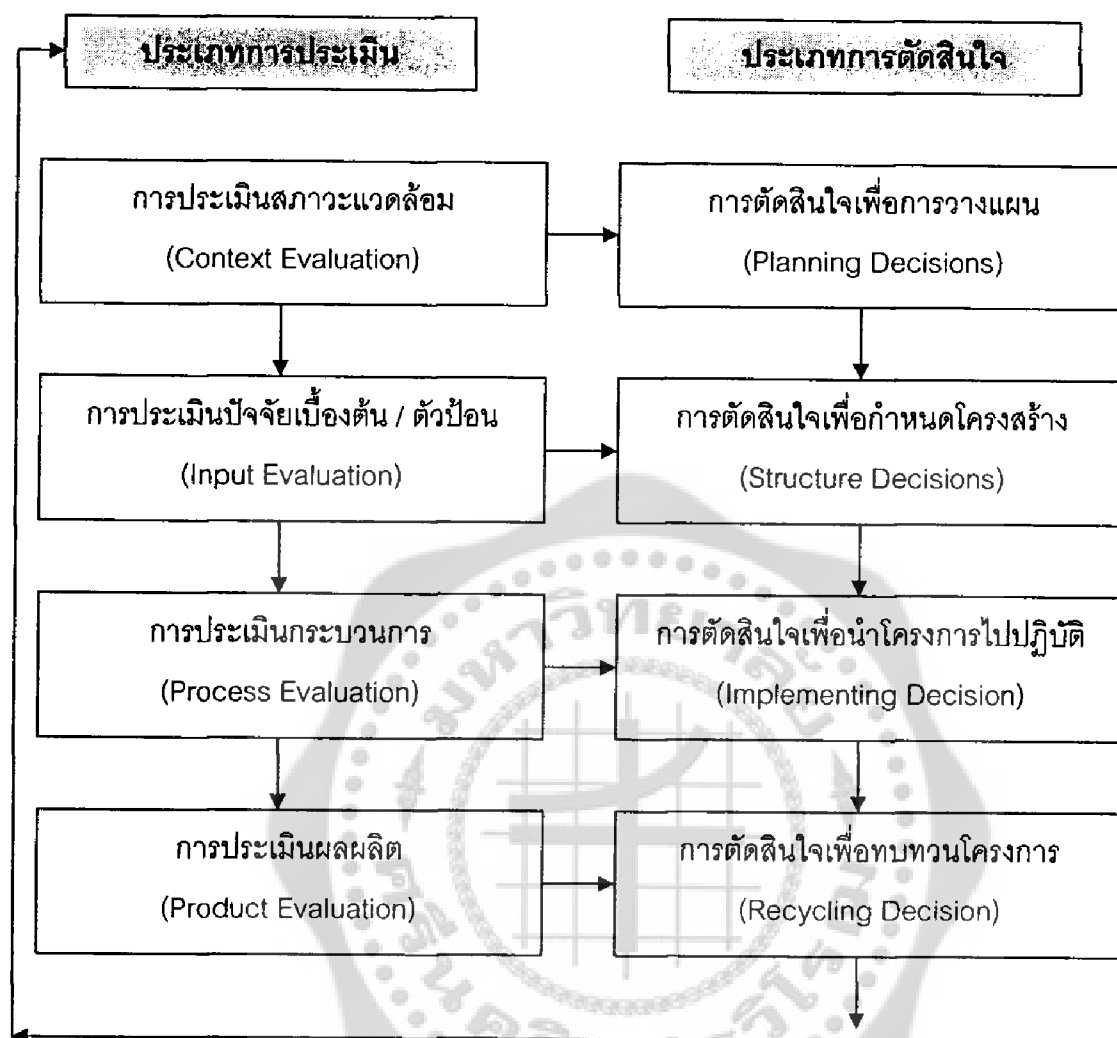
2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรก

ของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงสร้างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงสร้างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือการประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นได้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกแบบโครงสร้างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมินผลผลิตร่วมด้วย

กล่าวโดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารสนเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารสนเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็นเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

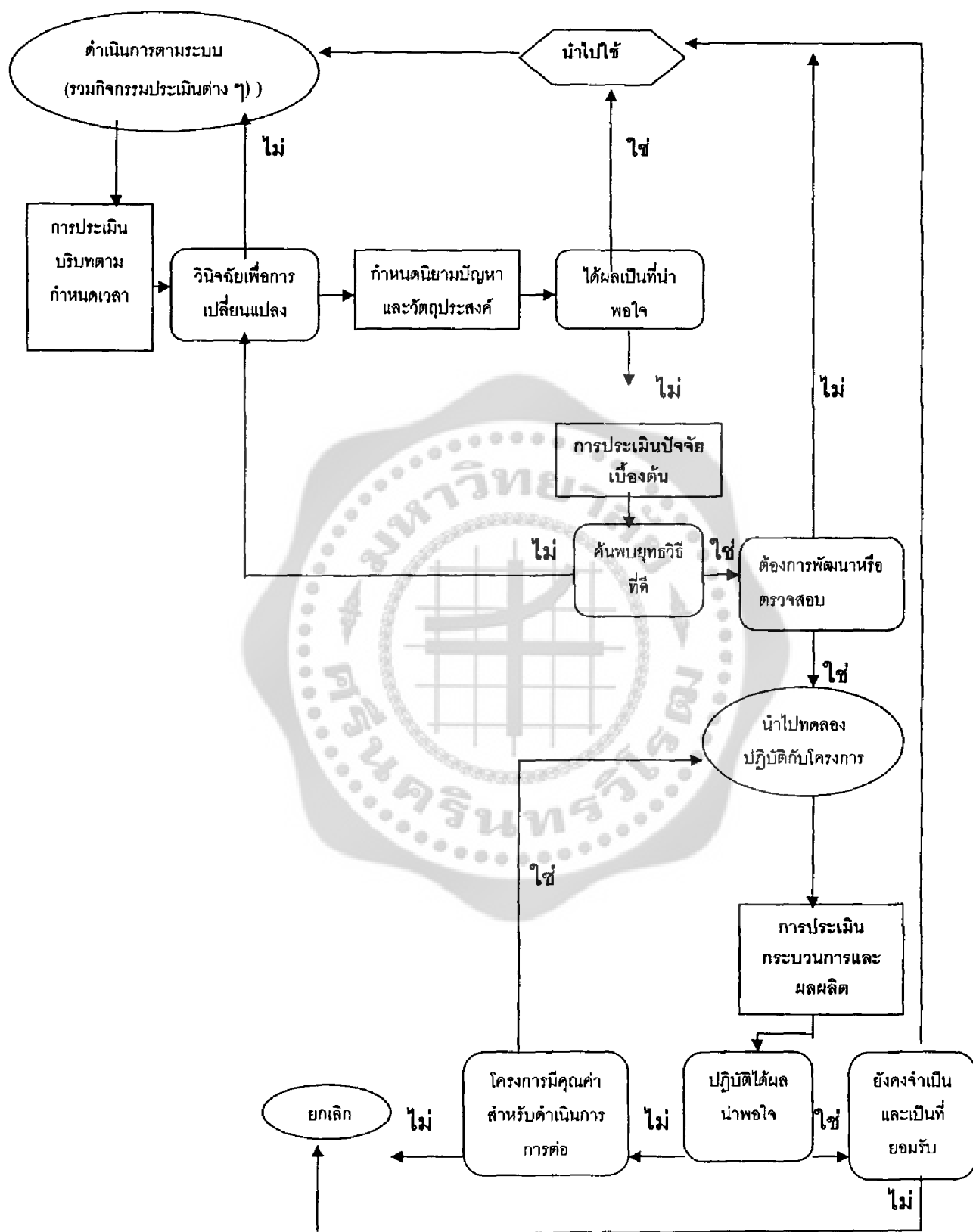
4. การประเมินผลผลิต หรือผลงาน (Product Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาว่าผลที่ได้รับบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือดูว่าผลจากโครงการคุ้มค่าหรือไม่ ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกันคือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงสาเหตุสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และ กระบวนการร่วมด้วย เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และหรือเพื่อยกเลิกโครงการ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจ แสดงดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจ

รูปแบบการประเมินแบบซิปปีเป็นรูปแบบการประเมินที่นับได้ว่าเป็นต้นแบบของการประเมินอย่างมีระบบ ดังพิจารณาได้จากรูปแบบการประเมินที่แสดงถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงตัดสินใจทุกขั้นตอนซึ่งเป็นกระบวนการประเมินที่จัดได้ว่ามีรูปแบบการประเมินแบบซิปปี ในการประเมินและปรับปรุงระบบดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการประเมินแบบชีปปีในการประเมินและปรับปรุงระบบ

รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 มีวิธีการและเทคนิคหลากหลายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินซึ่ง สตัฟเฟิลบีม ได้นำเสนอไว้ในการประชุม Oregon Program valuator Network (OPEN) เมื่อปี 2003 (Stufflebeam. 2003 : 16) โดยแยกเป็นการประเมิน 7 ด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 วิธีการที่หลากหลายในการเก็บข้อมูลการประเมินตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003

วิธีการ	บริบท	ปัจจัยเบื้องต้น	กระบวนการ	ประสิทธิผล	ผลกระทบ	ความยั่งยืน	ความสามารถในการขยายผล
การสำรวจ	√	-	√	√	√	√	-
ทบทวนวรรณกรรม	√	√	-	-	-	-	-
ตรวจสอบเอกสาร	√	√	√	√	√	-	-
เยี่ยมชม/ดูงาน โครงการที่เกี่ยวข้อง	-	√	-	√	√	-	√
ข้อสรุปจากทีมวางแผน	-	√	-	-	-	-	-
Delphi เทคนิค	√	√	-	-	-	-	-
ฐานข้อมูล /รูปแบบโปรแกรม	-	√	√	-	√	√	-
สังเกตในสถานที่จริง	-	-	√	√	√	√	-
กรณีศึกษา	-	-	√	√	√	√	-
การศึกษาวิชาการออกแบบทดลอง	-	√	-	-	-	√	-
สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	√	-	√	√	√	√	√
Focus group	√	√	√	√	√	√	√
การฟัง	√	√	√	√	-	-	-
วิเคราะห์ต้นทุน	-	√	√	√	-	-	√
วิเคราะห์เอกสารทุติยภูมิ	√	-	-	-	-	-	-
การประเมินไม่ยึดวัตถุประสงค์	-	-	√	√	√	√	√
การบันทึกภาพถ่าย	√	-	√	√	√	√	√
การประชุมรับฟังข้อคิดเห็น /รายงานความก้าวหน้า	√	√	√	√	√	√	√
การสังเคราะห์ /รายงานฉบับสมบูรณ์	√	√	√	√	√	√	√

กล่าวโดยสรุปทั้งการประเมินสภาวะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายอย่างไรอย่างหนึ่งอย่างมีระบบ โดยที่การประเมินสภาวะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้น การประเมินสภาวะแวดล้อมจึงแสดงที่สิ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง (สิ่งที่แสดงอย่างเจาะจงนั้นจะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของผลผลิต)

การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินการเปลี่ยนโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสภาวะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ

การตัดสินใจโดยใช้การประเมินปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 อย่างจะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถลงความเห็นได้ว่าการนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นควรหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่าวัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองชนิดร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยลำพัง ในการตัดสินใจว่าระเบียบปฏิบัตินั้นควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไขหรือว่าต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด

หลักการและข้อจำกัด

วิธีการนี้ได้รับความนิยมจากนักประเมินผลและผู้จัดการแผนงานเป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปในชีวิตประจำวันก็มีความสัมพันธ์กับลำดับของวิธีการนี้อย่างชัดเจน บางทีหลักการใหญ่ก็คือ มุ่งเน้นเพื่อการประมวลผล ประสพการณ์ของนักประเมินรู้ดีว่าจะทำสิ่งที่กว้างใหญ่ให้แคบลงและง่ายขึ้นการรวบรวมข้อมูลมากมายที่ไม่ได้ใช้ภายหลังก็ต้องทิ้งไปเพราะไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือคำถาม การประเมินทำให้สูญเปล่า จึงต้องตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นต้องเก็บรวบรวม โดยเน้นข้อมูลตามความต้องการและเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้จัดการและทำให้ประเมินได้ตามประเด็นโครงสร้างที่กำหนด

วิธีการตัดสินใจเป็นผลจากการตีค่าของการประเมินผล โดยเน้นความสำคัญของ ประโยชน์ข้อมูลการประเมินผลคือ ความเป็นจริงที่นำมาใช้ ความเชื่อมโยงของการประเมินผล และการตัดสินใจขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการประเมิน โดยใช้โครงสร้างการประเมินผลมาอ้างอิงเพื่อเป็นเงื่อนไขตัดสินใจปฏิบัติ แม้ไม่สามารถกำหนดทางเลือกของการตัดสินใจ แต่ก็เป็นการจำกัดสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป

วิธีประเมินผลเน้นการจัดการเป็นเครื่องมือให้นักประเมินและนักการศึกษาเก็บ ข้อมูล และประเมินโดยไม่ต้องรอให้การปฏิบัติหรือแผนสิ้นสุดลงก่อนจึงจะประเมินผล ในความเป็นจริง นักการศึกษาสามารถเริ่มประเมินแนวคิดของแผนการอภิปรายร่วมกัน เนื่องจากการประเมินผลอย่างน้อยที่สุดก็มีประสิทธิภาพต่อการปรับปรุงแผนไม่ควรสูญเสียโอกาสจะทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้น ดังนั้น นักประเมินได้พบว่ายังไม่สายเกินไปที่จะเริ่มประเมิน แม้ว่าจะดำเนินแผนมาแล้วเป็นปี การตัดสินใจจะง่ายขึ้นวิธีประเมินผลเน้นการจัดการอาจไม่ใช่ทางเลือกที่สมบูรณ์แบบ ในสายตาของผู้บริหารนี่คือความยากที่จะใช้วิธีนี้ให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ จากความตั้งใจที่จะศึกษาข้อมูลความต้องการของประชาชนที่ใช้บริการการศึกษา

โดยทั่วไปรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ มีประโยชน์และเป็นวิธีการที่ง่ายซึ่งจะช่วยให้ นักประเมินจัดการกับปัญหาที่สำคัญในการประเมินผล สำหรับแต่ละรูปแบบการประเมินทั้ง 4 แบบ (CIPP) นักประเมินสามารถกำหนดเป็นจำนวนคำถามที่ใช้ศึกษา รูปแบบและคำถามจะทำให้อธิบาย การประเมินผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้ง่ายขึ้น เช่น การดำเนินงานความก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นความทันเวลาและข้อมูลย้อนกลับเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น การศึกษาจะไม่เกิดความล่าช้าเพราะมีการปรับปรุงความรู้ตามสภาพที่ต้องการ แผนงานและการพัฒนาใหม่ ๆ ทางการศึกษา มีการดำเนินงานตามความเป็นจริงแบบวันต่อวัน หรือจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบในทิศทางที่กำหนด

จุดอ่อนของวิธีนี้คือ นักประเมินดำเนินการให้ได้ผลเพื่อตอบคำถามไม่ทันเวลา หรือ เนื้อหามีนัยสำคัญ แม้ไม่ถึงเกณฑ์แต่ไม่ยอมรับตามนั้น หรือไม่มีความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ของผลกับ คำถามของผู้ตัดสินใจซึ่งคอยควบคุมความเป็นจริงของการประเมิน

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งในโครงการที่เน้นการรับใช้ชุมชน เช่น การสนองตอบต่อ องค์การตามนโยบาย หรือแผนในระดับต่าง ๆ หรือโครงการที่เป็นของชุมชนไม่แยกเป็นส่วน ๆ แต่เป็น ของมวลชน เช่น ผู้ให้ข้อเสนอแนะ นักวิทยาศาสตร์สังคม นักปรัชญา ผู้นำชุมชน และผู้ได้รับรางวัลหรือนักแสดง การศึกษานโยบายส่วนน้อยพบว่า ได้รับผลกระทบโดยตรงจากส่วนของโครงสร้างนโยบาย แต่การประเมินผลสามารถทำได้กับผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอก เช่น การสะท้อนคุณค่าของชุมชน อาจจะ เหมือนกับการคาดหวังการศึกษาไม่สิ้นสุด มีการต่อเนื่องไปตามรูปแบบ และเนื้อหา การเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจทางสังคม การเปลี่ยนแปลงคุณค่าหรือความตั้งใจ เป็นต้น เราต้องยึดข้อสังเกตที่ว่า กฎ

สำคัญของการประเมินคือ มีความชัดเจน และเป็นการตัดสินใจ เพื่อช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจเนื้อหาหรือผลที่ซับซ้อน ส่วนข้อจำกัดอย่างอื่นคือ ถ้าเป็นการติดตามประเมินผลในจำนวนมาก ๆ วิธีเน้นการจัดการจะใช้ งบประมาณมาก และมีความยุ่งยากในการประเมินผล ถ้าจัดลำดับความสำคัญและการติดตามผลไม่ดีเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นจากการใช้วิธีเน้นการจัดการทำให้ได้ผลไม่สมบูรณ์ตามความตั้งใจ การนำระบบการประเมินผลอย่างกว้างขวางพอ ๆ กับตัวแผนเอง และเกิดผลขัดแย้งจากการปฏิบัติตามแผน ในสภาพการประเมินแผน ผู้ประเมินเน้นการจัดการจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขของผลและระยะเวลาที่เป็นไปได้ ถ้าจะใช้วิธีประเมินผลเน้นการจัดการโดยไม่พอหรือผลเกินกว่าที่เป็นได้ ก็ควรจะใช่วิธีอื่นที่เป็นไปตามความตั้งใจนั้น

ข้อสังเกต

รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ มีลักษณะเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่าง ๆ ต่อเนื่องกันเป็นวัฏจักรที่ครบวงจร ซึ่งเป็นแนวคิดริเริ่มแห่งการประเมินที่ต่อเนื่องและการนำผลการประเมินมาปรับแผน และการดำเนินงาน การประเมินนี้เป็นต้นแบบของการประเมินอย่างต่อเนื่อง มาจนปัจจุบันนี้ ผลของการประเมินมีประโยชน์ต่อผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ และยังสามารถใช้เพื่อตรวจสอบการตัดสินใจครั้งก่อน ๆ ได้อีกด้วย เช่น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการอาจช่วยให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ทบทวนโครงสร้างที่ได้ตัดสินใจไปแล้วว่าเหมาะสมหรือไม่ และยังได้ทบทวนปัจจัยเบื้องต้นอีกครั้งหนึ่ง ข้อคิดในการประเมินดังกล่าวนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกับการตัดสินใจนอกจากนี้ธรรมชาติของการประเมินแบบนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบจากสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อกระบวนการประเมินอย่างมาก

2. การศึกษาภาษาอาหรับในประเทศไทย

2.1 ประวัติการเรียนการสอนภาษาอาหรับ

การศึกษาภาษาอาหรับในประเทศไทย เริ่มมีขึ้นครั้งแรกเมื่อประมาณ 1,000 ปี ที่ผ่านมา การศึกษาภาษาอาหรับเกิดขึ้นพร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาอิสลามเข้ามาในดินแดนของอาณาจักรปัตตานี เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นภาษาของพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานซึ่งเป็นคัมภีร์ที่มุสลิมทุกคนจำเป็นต้องอ่านจนแตกฉาน และเป็นภาษาที่ใช้ในการประกอบศาสนกิจเพื่อเป็นการเคารพภักดีต่อพระเจ้า ประชาชนทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลามทุกยุคทุกสมัยจึงต้องมีการศึกษาภาษาอาหรับในช่วงที่เป็นเยาวชน จากนั้นจึงมีการใช้ภาษาอาหรับควบคู่กับการปฏิบัติศาสนกิจไปตลอดชีวิต ภาษาอาหรับที่ศึกษาในหมู่มุสลิมของอาณาจักรปัตตานีโบราณ จะมีอยู่ในเฉพาะประชาชนทั่วไป ในภายหลังจึงได้เผยแพร่สู่ราชสำนักในสมัยต้นกรุงสุโขทัย (ประยูรศักดิ์ ชลายนเดชะ. 2531: 6) การศึกษาภาษาอาหรับได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแรกเริ่มนับเป็นการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ภายหลังที่

พระราชอาของปัตตานีเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามแล้ว จึงโปรดให้มีโรงเรียนสอนศาสนาและภาษาอาหรับขึ้น จากนั้นจึงโปรดให้ชุมชนใหญ่หลายแห่งของอาณาจักรปัตตานีมีผู้นำศาสนาของชุมชนเปิดสอนภาษาอาหรับขึ้นในเขตชุมชนของตนเอง โดยมีการเรียนการสอนเป็นประจำทุกวัน ซึ่งผู้เรียนทั้งหมดเป็นชาย การเรียนประจำเช่นนี้ผู้เรียนต้องปลูกสร้างที่พักขนาดเล็กเป็นของตนเองใกล้กับสถานที่เรียน ที่พักนี้เรียกว่า ปอเนาะ การศึกษาศาสนาภาษาอาหรับในรูปแบบปอเนาะนี้ได้แพร่หลายไปทั่วทุกพื้นที่ในอาณาจักรปัตตานี และมีความต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (สุนันท์ สมันเลาะ. 2543: 20)

รูปแบบการเรียนการสอนแบบปอเนาะ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขึ้นในปี พ.ศ. 2485 เนื่องจากรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาภาคศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนวิชาสามัญ จึงได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนในรูปแบบปอเนาะได้เปลี่ยนแปลงตนเองมาเป็นโรงเรียนที่มีการสอนศาสนาและสอนวิชาสามัญไปในคราวเดียวกันของแต่ละวัน ซึ่งปอเนาะที่จดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนี้จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรสอนวิชาสามัญบางตำแหน่งจากรัฐบาล ดังนั้นในปัจจุบันโรงเรียนในรูปแบบปอเนาะของจังหวัดภาคใต้เกือบทั้งหมดได้ยกฐานะตนเองเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเหตุนี้โรงเรียนปอเนาะรูปแบบเดิมจึงมีเหลืออยู่ไม่มากนัก

การเรียนการสอนภาษาอาหรับในระบบโรงเรียนของประเทศไทย เริ่มมีครั้งแรกในจังหวัดนราธิวาส เมื่อปี พ.ศ. 2442 (Khachatpai. 1976: 198) โดยเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม ภาษาอาหรับและพระมหาคัมภีร์ อัล-กุรอาน ต่อมาในระยะเวลาใกล้เคียงกันโรงเรียนในลักษณะเดียวกันนี้ได้เปิดอีกเป็นจำนวนมาก และหลังจากปี พ.ศ. 2508 โรงเรียนดังกล่าวได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยจะมีการสอนภาษาไทยและวิชาสามัญควบคู่กับการสอนศาสนาและภาษาอาหรับ มีการจดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือด้านบุคลากรซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ส่งข้าราชการครูไปบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียนเหล่านี้ นับจนถึงปัจจุบันเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นราธิวาส ยะลา และปัตตานี มีโรงเรียนสอนศาสนาเอกชนที่สอนศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมากกว่า 426 โรงเรียน เมื่อนับรวมถึงจังหวัดสตูลและจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้จนถึงเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลแล้วจะมีโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลามมากกว่า 600 โรงเรียน

ในส่วนของหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอาหรับในประเทศไทยมีทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ในระดับประถมศึกษามีการเรียนการสอนภาษาอาหรับในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เฉพาะ

โรงเรียนที่ขออนุญาตใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแทนสาระที่ 1 ศิลธรรมในโรงเรียนที่มีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีรายวิชาภาษาอาหรับ ประวัติศาสตร์อิสลาม ศาสนประวัติ อัล-กุรอาน และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับเป็นวิชาเลือกเสรี ในระดับอุดมศึกษา มีการเปิดสอนระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์อิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยผ่านระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และมีการเปิดสอนระดับปริญญาตรีด้านภาษาอาหรับและพื้นฐานศาสนาอิสลามในวิทยาลัยอิสลามศึกษา จังหวัดยะลา และนอกจากนี้ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ได้มีการเปิดสอนเกี่ยวกับภาษาอาหรับในคณะที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์อย่างแพร่หลายมากขึ้น (สายสุนี เขี่ยมอิทธิพล. 2550: 7-8)

2.2 ระบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับในประเทศไทย

การเรียนการสอนภาษาอาหรับในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ

2.2.1 การสอนนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาอาหรับเนื่องจากเวลาที่เรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาการอ่านพระคัมภีร์ อัล-กุรอาน การศึกษาภาษาอาหรับเพื่อใช้ศึกษาบทบัญญัติศาสนาและเพื่อสนทนาทั่วไปโดยผู้เรียนจะมีทุกช่วงวัยตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุ เวลาเรียนและหลักสูตรไม่มีกำหนดตายตัว อาจใช้ช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนหรือหลังเลิกเรียนสามัญ หรือตอนค่ำหรือวันหยุด เสาร์ – อาทิตย์เป็นเวลาที่ใช้ศึกษา

2.2.2 การศึกษาภาษาอาหรับในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาในโรงเรียนโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การศึกษาภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการสอนเฉพาะภาษาอาหรับควบคู่กับการสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของกลุ่มประเทศอาหรับแบ่งออกเป็น 6 ระดับชั้น ผู้ที่เข้าเรียนจะต้องจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว เมื่อเรียนตามหลักสูตรภาษาอาหรับจนจบชั้นสูงสุด จะได้รับประกาศนียบัตรเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มประเทศอาหรับซึ่งเรียกว่า ชั้น 4 ชานาเวีย นักเรียนที่จบชั้นปีที่ 6 ของโรงเรียนจะสามารถสอบแข่งขันชิงทุนการศึกษาเพื่อไปศึกษาต่อในประเทศตะวันออกกลางและกลุ่มอาหรับได้ทันที (สมศักดิ์ มูหะหมัด. 2534 : 22) ซึ่งในปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับ มีหลายโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้และนครศรีธรรมราช ตลอดจนในเขตภาคกลางตอนล่าง และเขตกรุงเทพมหานครเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีโรงเรียนสอนภาษาอาหรับและศาสนาอิสลามจำนวนมากซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียนอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากรจากรัฐบาล (วุฒิชัย หวังบุญ. 2548: 45)

2. การสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาคใต้ตอนล่าง มีบางส่วนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมมีทั้งหมดกว่า 600 แห่ง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอาหรับและศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญนี้ ได้พัฒนามาจากโรงเรียนสอนศาสนาเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีรูปแบบเป็น ปอเนาะ (Pondok) ต่อมาในปี 2508 จึงได้เริ่มจดทะเบียนเปลี่ยนมาสอนศาสนาและภาษาอาหรับควบคู่วิชาสามัญ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นภาษาอาหรับ วิชาการศาสนาและมีการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้บางโรงเรียนจะเปิดสอนตั้งแต่ก่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งประจำและไปกลับ ผู้ที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ทั้งระบบวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ในขณะเดียวกันผู้ที่จบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ สามารถนำความรู้ภาษาอาหรับใช้สอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐได้ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาภาษาอาหรับและศาสนาอิสลาม คือ คณะอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นอกจากนี้วิทยาลัยอิสลามศึกษาจังหวัดยะลา ยังเปิดสอนระดับปริญญาตรี คณะพื้นฐานอิสลามศึกษาเช่นกัน สำหรับมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร คือ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

รัฐบาลไทยได้มีโครงการพัฒนาการเรียนการสอนศาสนาและภาษาอาหรับให้มีมาตรฐานและระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มประเทศอาหรับ จึงได้ก่อตั้งอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2493 สถาบันดังกล่าวรับนักเรียนที่เป็นนักเรียนชายแดนภาคใต้เข้ามารับการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยได้รับนักเรียนมุสลิมจากทั่วประเทศ หลักสูตรการศึกษาเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อมาเปิดสอนแบบสหศึกษา และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาอาหรับ

Clark และ Yallop (อ้างอิงจาก สายสุนีย์ เขียมอิทธิพล. 2550: 10-11) ได้อธิบายว่าหน่วยเสียงพยัญชนะ (Consonant) ในภาษาอาหรับมี 28 หน่วยเสียง และหน่วยสระ (Vowel) มี 6 หน่วยเสียง และลักษณะของเสียงพยัญชนะในภาษาอาหรับมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษาอื่น ๆ คือ ใช้กระแสลมออกจากปอด (Egressive pulmonic air stream)

2.3.1 อวัยวะในการออกเสียงในภาษาอาหรับ (The Organs of Speech in Arabic)

อวัยวะในการออกเสียงเริ่มตั้งแต่ลมจากปอด หลอดลม และกล่องเสียง ช่องคอ ช่องจมูก และช่องปาก ซึ่งรวมเรียกอวัยวะตั้งแต่กล่องเสียงโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนหนึ่งอยู่เหนือกล่องเสียง อีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้กล่องเสียง มีช่องเปิดปิดระหว่างเส้นเสียงเรียกว่าช่องเส้นเสียง (glottis) และช่องที่อยู่ช่องเส้นเสียงขึ้นไปเรียกว่า Supraglottis ช่องที่อยู่ใต้ช่องเส้นเสียงเรียกว่า Sub glottis ระบบหายใจได้ช่องเส้นเสียง เป็นแหล่งใหญ่สำหรับการสร้างเสียงพูด ขณะที่ส่วนเหนือช่องเส้นเสียงเป็นตัวกำหนดคุณภาพของเสียงพูด รายละเอียดของเสียงพูดส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับช่องที่อยู่เหนือช่องเส้นเสียง

2.3.2 ฐานกรณ์ของเสียง (Place of Articulation)

ฐานกรณ์ในการออกเสียงภาษาอาหรับมี 10 จุด ดังนี้

1. ริมฝีปากล่าง 2 ซ้าง (Bilabial) มี 3 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงบา มีม และ วา
2. ริมฝีปากล่างกับฟันบน (Labio-dental) มี 1 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียง ฟา
3. ระหว่างฟัน (Inter dental) มี 3 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงซาล ซอ และ ซา
4. ปุ่มเหงือก (Alveolar) มี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงดาล ฎอด ตา ฏอ ซัย ซีน นูน ลาม และ รอ
5. เพดานแข็งหลังปุ่มเหงือก (Postal veolar) มี 3 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียง ญีม ซีน และศอด
6. เพดานแข็ง (Palatal) มีหน่วยเสียง ได้แก่ เสียงยา
7. เพดานอ่อน (Velar) มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงกาฟ และเมน
8. ลิ้นไก่ (Uvular) มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงกอฟ และคอ
9. ช่องคอ (Pharyngeal) มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงฮิน และฮา
10. ช่องเส้นเสียง (Glottal) มี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงอะลัฟ และ ฮาฮ์

2.3.3 หน่วยเสียงพยัญชนะและอักขระภาษาอาหรับ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอาหรับทุกหน่วยเสียง สามารถเกิดขึ้นเป็นหน่วยเสียงแรกของพยางค์หรือคำ อีกทั้งสามารถเกิดขึ้นเป็นหน่วยเสียงสุดท้ายของคำหรือพยางค์ได้เช่นกัน และการเขียนภาษาอาหรับนั้นมีการเขียนจากขวาไปซ้าย ส่วนการใส่สระนั้นจะใส่จากบนลงล่าง หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาอาหรับทุกเสียงสามารถปรากฏต้นพยางค์และท้ายพยางค์ หรือสามารถปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะตัวอื่น ๆ ได้ทุกเสียง (ชัยวัฒน์ สืบสันติวรพงศ์. 2546: 3-4) หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาอาหรับ 28 หน่วยเสียงแสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาอาหรับ 28 หน่วยเสียง

ลำดับที่	อักษรเดี่ยว	ชื่ออักษร	เทียบอักษร ภาษาไทย	เทียบอักษร ภาษาอังกฤษ
1	ا	อลีฟ	อ / สระ-อา	A
2	ب	บา	บ	B
3	ت	ตา	ต	T
4	ث	ซา	ษ / ฐ	TH
5	ج	ญีม	ญ	J
6	ح	ฮา	ฮ	H
7	خ	คอก	ค	CH
8	د	ดาล	ด	D
9	ذ	ซาล	ซ	TH
10	ر	รอ	ร	R
11	ز	ซัย	ซ	Z
12	س	ซีน	ซ / ส	S
13	ش	ซีน	ช	SH
14	ص	ศ็อด	ศ / ส	S
15	ض	ฎ็อด	ฎ / ด	D
16	ط	ฏอ	ฏ / ต	T
17	ظ	ซอ	ซ	TH
17	ع	อีน	อ	A
19	غ	มอยน์	ม	G
20	ف	ฟา	ฟ	F
21	ق	กอฟ	ก	Q
22	ك	กาฟ	ก / ค	K
23	ل	ลาม	ล / ฟ	L
24	م	มีม	ม	M
25	ن	นูน	น	N
26	و	วาล	ว / สระ-อู	W
27	ه	ฮาล์	ฮ / ห	H
28	ي	ยา	ย / สระ-อี	Y

2.3.4 หน่วยเสียงสระและอักขระในภาษาอาหรับ

เสียงสระเกิดจากลมที่ผ่านปอดผ่านเส้นเสียงออกมาโดยไม่มีการปิดกั้นลมผ่านได้สะดวก ไม่มีการปิดกั้นทางเดินของลมทำให้เกิดการเสียดแทรกเหมือนพยัญชนะ เสียงสระจะใช้ตำแหน่งต่าง ๆ ของลิ้นลักษณะรูปร่างของริมฝีปาก และลักษณะการยื่นของรูปปาก โดยลิ้นเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะ (Geometry) ของช่องเสียง (Vocal tract) เสียงสระเกิดจากลมปอดผ่านเส้นเสียงออกมาตามช่องเสียง โดยมีการสั่นสะเทือนของเส้นเสียงลมจะผ่านออกทางช่องกลางของปากโดยไม่มีการกักกั้น ลมผ่านสะดวกโดยไม่เกิดการเสียดสีของกระแสอากาศกับฐานกรณ์เสียงสระในทางกายภาพของเครื่อง คือ เสียงที่มีความเด่นที่สุดในพยางค์ ซึ่งเป็นเสียงที่ตั้งที่สุดทำหน้าที่เป็นแกนของพยางค์ (Syllable nucleus) สามารถนำหน้าหรือตามหลังด้วยพยัญชนะได้ องค์ประกอบหลักที่ทำให้เสียงสระต่างกันคือ รูปร่างของช่องเสียงเมื่อเกิดเสียงรูปร่างที่แตกต่างกันมีผลต่อการสะท้อนของคลื่นเสียงกำหนด (Formant frequencies) ทำให้เกิดคุณสมบัติของสระ (Vowel quality) ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเสียง ช่องเสียงนับจากกล่องเสียงขึ้นมาถึงริมฝีปากทั้งสอง เมื่อเกิดเสียงสระต่าง ๆ ฐานกรณ์ (Articulator) ต่าง ๆ จะทำให้รูปร่างของช่องเสียง (Vocal tract) เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ฐานกรณ์ที่ทำให้ช่องเสียงเปลี่ยนแปลงรูปร่างคือ ระดับหน้าหลังและสูงต่ำของลิ้นและลักษณะของริมฝีปาก ซึ่งอาจจะเป็นแบบห่อปาก (Rounded) หรือไม่ห่อปาก (Unrounded) เสียงสระในภาษาอาหรับจำแนกได้ดังนี้

สระเดี่ยว (Single vowel) จำแนกตามลักษณะการเคลื่อนไหวของลิ้น สระเดี่ยวคือ เสียงสระที่ตำแหน่งของลิ้นคงที่ในช่องปาก ตลอดเสียงสระนั้น ในภาษาอาหรับ ได้แก่เสียง /- อ้า -อี้ และ -อุ/

หน่วยเสียงสระในภาษาอาหรับ มีทั้งหมด 9 หน่วยเสียง ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระสั้น 3 หน่วยเสียง คือ /-อ้า -อี้ และ -อุ/ และหน่วยเสียงสระเสียงยาว 3 หน่วยเสียง คือ /-อา -อี -อู/ ส่วนหน่วยเสียงสระเสียงซ้อน 3 หน่วยเสียงคือ /-อัน -อิน และ -อุน/

หน่วยเสียงสระ -อ้า -อา และ -อัน เป็นหน่วยเสียงสระที่เกิดจากลิ้นส่วนหน้า ระดับสูงไม่ห่อริมฝีปาก

หน่วยเสียงสระ -อี้ -อี และ -อิน เป็นหน่วยเสียงสระที่เกิดจากลิ้นส่วนกลางค่อนข้างระดับต่ำ ไม่ห่อริมฝีปาก

หน่วยเสียงสระ -อุ -อู และ -อุน เป็นหน่วยเสียงสระที่เกิดจากลิ้นส่วนหลัง ระดับริมฝีปากห่อ

3. โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ

หลักการและเหตุผล

ในสังคมปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนเพื่อความรู้ทางด้านภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองในยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร และสาระสำคัญของนโยบายการสอนภาษาต่างประเทศซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ให้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไป แล้วให้เลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพิ่มเติมตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 2 ขึ้นไป กรุงเทพมหานครโดยสำนักงานการศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กในกรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการสอนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งภาษาคือ ภาษาจีน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสนใจ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และกรุงเทพมหานครได้มีนโยบายสำคัญด้านการศึกษาคือ ให้มีการพัฒนาการสอนภาษาต่างประเทศอื่นเพิ่มขึ้นอีก ได้แก่ ภาษาอาหรับ โดยมีเหตุผลคือ ประชาชนมีการเดินทางไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางเป็นจำนวนมาก และนำรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในประเทศเหล่านั้น อีกทั้งในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมด้านบุคลากรในท้องถิ่นจึงควรมีการวางพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอาหรับขึ้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อให้นักเรียนได้เปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสื่อสารภาษาอาหรับด้วยการฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ภาษาอาหรับเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

เป้าหมาย

1. ด้านปริมาณ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเรียนภาษาอาหรับในปีที่เริ่มดำเนินโครงการ จำนวน 13 โรงเรียน และเพิ่มขึ้นตามความพร้อมและความสนใจเข้าร่วมโครงการของโรงเรียนในปีถัดไป

2. ด้านคุณภาพ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถสื่อสารภาษาอาหรับได้ทั้งการพูด ฟัง อ่านและเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับชั้นเรียน และนักเรียนมีความรู้ทางภาษาที่เรียนในระดับพื้นฐานเพียงพอต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ลักษณะโครงการ

1. เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินงานในปีงบประมาณ 2548 และยังคงดำเนินการอยู่จนถึงปีงบประมาณปัจจุบัน (2552)
2. เป็นโครงการตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร
3. เป็นโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและตามความคาดหวังของสังคม

การดำเนินงาน

1. สำรวจความพร้อมและความต้องการของแต่ละโรงเรียน
2. นำผลสำรวจมาสรุปและประสานความร่วมมือกับโรงเรียนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน
3. จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
4. ตัดโอนงบประมาณไปสำนักงานเขต
5. สำนักงานเขตดำเนินการจ้างครูสอนภาษาอาหรับ เบิกค่าตอบแทนตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยค่าตอบแทนบุคคลภายนอกที่ช่วยปฏิบัติราชการด้านการสอนพ.ศ. 2541
6. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
7. ประชุมติดตามประเมินผลและรายงานผล

งบประมาณค่าใช้จ่าย

ใช้งบประมาณกรุงเทพมหานคร แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหมวดรายจ่ายอื่น โดยแบ่งจ่ายเป็น 3 รายการคือ

1. ค่าตอบแทนบุคคลภายนอกช่วยปฏิบัติราชการด้านการสอนภาษาอาหรับ (ครูผู้สอนภาษาอาหรับ)
2. ค่าอุปกรณ์และเอกสารประกอบการสอน
3. ค่าจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีโอกาสเรียนภาษาต่างประเทศมากขึ้น

2. นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้งเพื่อการศึกษาต่อ หรือเตรียมตนเองเข้าสู่สังคมชีวิตจริง

3. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถใช้ภาษาที่เรียนสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างเหมาะสม

3.2 รายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการมี จำนวน 13 โรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกทำการประเมินในครั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนทั้ง 13 โรงเรียนนี้มีการเปิดสอนนักเรียนครบหลักสูตรทั้ง 3 ระดับ กล่าวคือเปิดสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2548 ได้เปิดสอนหลักสูตรภาษาอาหรับ ระดับที่ 1 โดยจัดสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากนั้นในปีการศึกษาถัดมาได้ขยายหลักสูตรภาษาอาหรับ ระดับที่ 2 และ ระดับที่ 3 โดยจัดสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ ส่วนในปัจจุบันซึ่งเป็นปีงบประมาณ 2552 มีการขยายการจัดสอนครอบคลุมทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในการเลือกระดับชั้นที่จะเปิดสอนขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการภายในของโรงเรียน และนอกจากนั้นยังได้มีการขยายผลโครงการไปยังโรงเรียนอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายโรงเรียน โดยอาจจัดสอนในรูปแบบรวมตามความสนใจหรือเป็นการสอนในชั้นเรียนปกติในรูปของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 35 โรงเรียน จาก 11 สำนักงานเขตดังนี้

สำนักงานเขตมีนบุรี (4 โรงเรียน)

1. โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน
2. โรงเรียนบ้านเกาะ
3. โรงเรียนศาลาคู้
4. โรงเรียนคลองสามวา

สำนักงานเขตทุ่งครุ (3 โรงเรียน)

5. โรงเรียนสามัคคีบำรุง
6. โรงเรียนวรางราชพฤกษ์นุชมีอุทิศ
7. โรงเรียนนาหลวง

สำนักงานเขตบางกะปิ (1 โรงเรียน)

8. โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น

สำนักงานเขตปทุมวัน (2 โรงเรียน)

9. โรงเรียนคลองกุ่ม

10. โรงเรียนพิชัยพัฒนา

สำนักงานเขตลาดกระบัง (3 โรงเรียน)

11. โรงเรียนประสานสามัคคี

12. โรงเรียนชุมทอง (เพชรทองคำ)

13. โรงเรียนสุเหร่าลำนายโส

สำนักงานเขตสะพานสูง (1 โรงเรียน)

14. โรงเรียนสามแยกคลองหล่อแหล

สำนักงานเขตสวนหลวง (1 โรงเรียน)

15. โรงเรียนสุเหร่าใหม่

สำนักงานเขตหนองจอก (10 โรงเรียน)

16. โรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา

17. โรงเรียนสุเหร่าใหม่

18. โรงเรียนสุเหร่าสนามกลางลำ

19. โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์

20. โรงเรียนสุเหร่าบ้านเกาะ

21. โรงเรียนบ้านเจียรดับ

22. โรงเรียนสุเหร่าลำแขก

23. โรงเรียนคลองสอง

24. โรงเรียนอิสลามลำไทร

25. โรงเรียนสุเหร่าคลองสิบ

สำนักงานเขตวัฒนา (2 โรงเรียน)

26. โรงเรียนสุเหร่าสามอิน

27. โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน

สำนักงานเขตคลองสามวา (7 โรงเรียน)

28. โรงเรียนบ้านแบนชะโด

29. โรงเรียนสุเหร่าเกาะขุนเณร

30. โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ

31. โรงเรียนสุเหร่าสามวา

32. โรงเรียนสุเหร่าคลองสี่

33. โรงเรียนสุเหร่าคลองหนึ่ง

34. โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์วิทยา

สำนักงานเขตประเวศ (1 โรงเรียน)

35. โรงเรียนสุเหร่าบ้านม้า

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 5 ด้านคือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือครูผู้สอนจำนวน 114 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 338 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 72 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยตามความคิดเห็นครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านได้แก่ 1. ด้านบริบท หลักการวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียน 2. ด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ 3. ด้านกระบวนการ กระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล 4. ด้านผลผลิต และ 5. ด้านผลกระทบ พบว่าทั้ง 5 ด้านมีการปฏิบัติ มีความเพียงพอรวมทั้งความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ด้านผลผลิตโดยภาพรวมนักเรียนมีวินัยในสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก

คณินนุช พิจิตนการ (2550: บทคัดย่อ) ทำการประเมินโครงการรกรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้านคือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบเพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 30 คน และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย และนักเรียนชั้นป. 4 – ป. 6 จำนวน 246 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นต่าง ๆ จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรกรักการอ่านใน 5 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นฉบับของครูเท่ากับ .93 และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อโครงการรกรักการอ่านใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท พบว่าหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณมีความเพียงพออยู่ในระดับปาน

กลาง ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบ พบว่า ผลการดำเนินโครงการรักการอ่าน ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และในส่วนของนิสิตรักการอ่านของนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

สุปราณี เวชประสิทธิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินในภาพรวมตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ และประยุกต์ใช้วิธีการของรูปแบบการประเมินของไพรวัส (Provus Model) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงาน และรูปแบบวิธีการประเมินของครอนบาค (Cronbach Moel) เพื่อประเมินผลผลิตเชิงคุณภาพ ผลการประเมินศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เปิดสอนในระดับชั้นต้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 ศูนย์ผลการประเมินสรุปได้ว่า ในด้านที่ 1 การศึกษาบริบทโครงการด้านความต้องการจำเป็น (Need Assessment) พบว่าโครงการยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมในปัจจุบัน แต่ความมุ่งหมาย (Destination and Goal) และจุดประสงค์ (Objective) ของโครงการไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่ามีความพร้อมและเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านที่ 3 การประเมินกระบวนการดำเนินงานพบว่าไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน และในส่วนด้านที่ 4 การประเมินผลผลิตของโครงการพบว่าลักษณะทางพระพุทธศาสนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกี่ยวกับด้านเบญจศีล เบญจธรรม และเจตคติต่อพระพุทธศาสนา ของนักเรียนที่เรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และนักเรียนที่ไม่ได้เรียนไม่แตกต่างกัน กับทั้งความสามารถและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียนในศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งในภาพรวมของการประเมินทุกด้าน ทำให้สามารถสรุปผลการประเมินในภาพรวมได้ว่า การดำเนินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีประสิทธิภาพต่ำ

สุวารินทร์ ถิ่นทวี (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประเมินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ประจำปีการศึกษา 2547 โดยประเมินตามรูปแบบการประเมินโดยรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 1. ด้านสภาวะแวดล้อม ในภาพรวมพบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์การประเมิน 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่ามีความพร้อมและความเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน 3. ด้านกระบวนการของโครงการเพื่อประเมินการดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมของการประเมินพบว่าการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน ส่วนการประเมินสภาพดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ๔ ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในภาพรวมพบว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์การประเมิน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และนักเรียน เห็นว่าการปฏิบัติงานทุกรายการอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์การประเมิน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความมีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน 4. ด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า ผลการดำเนินงานทุกรายการอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์การประเมิน

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ และคนอื่น (2548: 104 -105) ได้ทำการประเมินโครงการการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษระดับชาติทางศิลปะเข้าศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยนิสิตปัจจุบัน ศิลปินบัณฑิต ผู้บริหาร/อดีตผู้บริหารและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง และอาจารย์ที่ปรึกษารวมทั้งอาจารย์ที่สอนนิสิตในโครงการเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินสรุป 3 ประการดังนี้คือ ประการที่ 1 ผลวิเคราะห์การศึกษาเกณฑ์และการประเมินในระดับผลการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงดีมาก ตำแหน่งหน้าที่การงานและความรับผิดชอบของศิลปินบัณฑิต ส่วนใหญ่มีหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ความสามารถด้านศิลปะทั้งงานประจำและงานพิเศษ ประการที่ 2 ผลวิเคราะห์การประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการตามวัตถุประสงค์พบว่าทุกข้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีข้อเสนอแนะตรงกันว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านศิลปะ จึงได้ดำเนินให้มโนนโยบายนี้ ประการที่ 3 ผลการวิเคราะห์การศึกษาด้านวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาด้านศิลปะและแนวทางการดำเนินงานโครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษระดับชาติทางศิลปะในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องวางนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาด้านศิลปะในอนาคตให้ชัดเจนกว่าในปัจจุบัน และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนอกจากนี้ควรเพิ่มจำนวนนิสิตในโครงการให้มากขึ้น ส่งเสริมให้นิสิตได้แสดงผลงาน จัดหาทุนให้นิสิตที่ต้องการศึกษาต่อ และควรมีการประเมินความสำเร็จของโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป

สุภารัตน์ จันทร์สว่าง (2547: บทคัดย่อ) ทำการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบจำลองคานธีแนวนซ์ของ สเดค ประเมินในด้านความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังและความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา โดยใช้เกณฑ์ประเมินสัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี โดยเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและคำถามปลายเปิด แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 0.89 ซึ่งผลการประเมินพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านการปฏิบัติและด้านผลที่ตามมาของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และด้านผลที่ตามมา ของผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และในประเด็นการตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์และด้านผลที่ตามมา ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าจากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งสรุปการดำเนินโครงการได้ว่าโครงการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยเป็นโครงการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จึงถือว่ายังเป็นโครงการที่ต้องปรับปรุง เพราะมีคุณค่าที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์สัมบูรณ์จาก

เพ็ญลักษณ์ สีอ่อน (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์นุกุล) ปีการศึกษา 2546 โดยใช้รูปแบบการประเมินของอัลคิน เป็นแนวทางประเมิน 5 ขั้นตอน คือ การประเมินระบบ การประเมินการจัดเตรียมโปรแกรม การประเมินการนำโปรแกรมไปใช้ การประเมินเพื่อปรับปรุงโปรแกรม และการประเมินเพื่อรับรองโปรแกรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ครู จำนวน 90 คน นักเรียนจำนวน 360 คน และผู้ปกครอง 360 คนโดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1. ขั้นตอนการประเมินระบบ เกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ 2. ขั้นตอนการจัดเตรียมโปรแกรม พบว่า บุคลากร สถานที่ เวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการมีความเหมาะสมในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ ยกเว้นข้อที่ว่าสถานที่อ่านหนังสือ สถานที่จัดกิจกรรมของโครงการ เวลาที่ทำกิจกรรม จำนวนหนังสือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง 3. ขั้นตอนการนำโปรแกรมไปใช้พบว่า การดำเนินการของโครงการมีการปฏิบัติระดับมาก 4. ขั้นตอนปรับปรุงโปรแกรม พบว่า ควรมีการปรับปรุงโครงการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สิ่งที่ควรปรับปรุงในระดับมากคือ สถานที่ใช้ใน

การทำกิจกรรม การแนะนำหนังสือที่น่าอ่านของห้องสมุด และความเอาใจใส่ของครูในการดูแลนักเรียน ทำกิจกรรมนอกนั้นควรปรับปรุงในระดับปานกลาง และ 5. ชั้นรับรองโปรแกรม พบว่า ครูผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ

วิจิตรา ศรีสอน (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ในการประเมินระเบียบวิธีในการวิจัยใช้ 2 รูปแบบ คือวิธีสำรวจและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มมากขึ้น การออกกลางคันของเด็กได้ลดลงมาก สาเหตุที่นักเรียนออกกลางคันมีสาเหตุมาจากครอบครัวยากจน สำหรับด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โรงเรียนมีการจัดหนังสือให้นักเรียนยืมเรียน การแจกชุดเครื่องแบบนักเรียน การจัดสรรเงินทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ด้านบุคลากรโรงเรียนมีความขาดแคลนครูในบางวิชา คือ ครูคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาชีพ งบประมาณที่ได้รับมีความล่าช้าและไม่เพียงพอต่อความต้องการ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์โรงเรียนมีความขาดแคลนเป็นจำนวนมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ สำหรับคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งกรมวิชาการได้ทำการประเมินไว้ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ยกเว้น ความรู้ความคิดในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ความตั้งใจของนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น นักเรียนส่วนใหญ่จะเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญมีบางส่วนไม่เรียนต่อโดยใช้เหตุผลว่า จะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย ในด้านบุคลากร กรุงเทพมหานครควรจัดสรรอัตรากำลังให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ควรจัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการ ด้านบริหารโครงการและการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ควรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการดำเนินงานให้ชัดเจน เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับผลของการนํานโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาไปปฏิบัติ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แฮริสัน (Harrison. 1993: 199) ได้ทำการวิจัยเรื่องกาประเมินโครงการการให้บริการปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ผลการศึกษาพบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการให้บริการปรึกษาและแนะแนว ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาในโครงการ (Counselor) มีความแตกต่างกันระหว่างครู ผู้บริหาร ผู้ให้บริการ ที่ปรึกษา และผู้นิเทศก์และผู้ประสานงานการแนะแนว กล่าวคือ ผู้นิเทศก์และผู้ประสานงานส่วนใหญ่ให้การยอมรับกับการประเมินนี้ ในขณะที่ครูเห็นด้วยและให้การยอมรับเพียงร้อยละ 52 นอกจากนี้ผู้นิเทศและผู้ประสานงานเห็นว่าคณะกรรมการบริหารโครงการด้านการแนะแนว

มีความสำคัญกับโครงการนี้มาก ในขณะที่ผู้บริหารของโรงเรียนเห็นว่า คณะกรรมการดังกล่าวมีความสำคัญเพียงร้อยละ 20 จากการศึกษาี้แสดงให้เห็นถึงความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนเจตคติต่อโครงการให้บริการปรึกษาและแนะแนวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนต้องพิจารณาแก้ไข มิฉะนั้นการพัฒนาดังกล่าวย่อมเป็นไปได้ยาก

แมททอก (Mattox. 1998: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประเมินโครงการขยายหลักวิชาการศึกษา (Theological education education by extension :TEE) ในศูนย์การศึกษาสำหรับผู้เรียนคริสเตียนในแมกซิโกตะวันออก ซึ่งการวิจัยประเมินในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินการดำเนินโครงการ TEE ในศูนย์การศึกษาของโบสถ์ในเขตแมกซิโกตะวันออก โดยการประเมินครั้งนี้มีการประเมินรายวิชาพื้นฐาน 16 รายวิชาของหลักสูตรนี้ และยังมีการพิจารณาผลกระทบการใช้โปรแกรมการศึกษานี้รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงจุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินการของศูนย์การศึกษารวมทั้งมีการสอบถามเจตคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ การประเมินมีการใช้ คำถามวิจัยจำเพาะเจาะจง 10 อย่าง ซึ่งคำถามวิจัยทั้ง 10 ดำเนินการภายใต้ 4 ขั้นตอนที่ประยุกต์ขึ้นจากแนวคิดหลักของการประเมินตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปิงของสตัฟเฟิลบีม 4 ด้านคือ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและ ผลผลิต ซึ่งขั้นตอนการประเมินที่ประยุกต์ขึ้นในครั้งนี้ใช้เป็นระเบียบวิธีประเมินเฉพาะสำหรับการประเมินของโครงการนี้ ซึ่งกระบวนการ 4 ขั้นตอน (ABCD) ได้แก่ A. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นของโครงการ B. ขั้นตอนการประเมินโครงสร้างของหลักสูตร C. ขั้นตอนการดำเนินการ และ D. ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลผลิต การประเมินโครงการมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การสำรวจความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การติดตามสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความสอดคล้องของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ส่วนบันทึกการทำงานขององค์กรใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินชี้ชัดว่า 10 คำถามวิจัยที่ใช้ตามขั้นตอนทั้ง 4 นำมาซึ่งข้อสรุปของผลสำเร็จในการดำเนินโครงการ TEE ในส่วนเจตคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโครงการพบว่า อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสารนิเทศที่ได้จากการประเมินครั้งนี้ยังพบว่าโครงการ TEE มีคุณค่าเพียงพอในการขยายผลไปสู่การดำเนินโครงการสำหรับผู้เรียนที่เป็นคริสเตียนในศูนย์การศึกษาเขตเมืองอื่นในละตินอเมริกาต่อไป

ฮาร์มอน (Harmon. 1993: ออนไลน์) ศึกษาเรื่องการประเมินผลสำเร็จของโครงการ Drug Abuse Resistance Education หรือ D.A.R.E. ในเขตชาร์ลตัน รัฐเซาท์ คาโรไลนา โดยศึกษาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 341 คน จากโรงเรียน 5 แห่งที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. และนักเรียนอีกจำนวน 367 คนจากโรงเรียน 6 แห่งที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพบว่านักเรียน D.A.R.E. มีเจตคติต่อต้านการใช้ยาเสพติด รู้สึกเชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง และมีกลุ่มเพื่อนที่ดีกว่านักเรียนในกลุ่ม

เปรียบเทียบ นอกจากนี้ นักเรียน D.A.R.E. ยังรายงานว่า มีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดและแอลกอฮอล์น้อยกว่าเจตคติของนักเรียน D.A.R.E. ที่ต่อต้านการใช้ยาเสพติดนั้น เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเจตคติที่ดีที่มีต่อการใช้ยาสามารถให้ทำนายหรือมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดในภายหลังได้ ผลการศึกษานี้จึงเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือว่า โครงการ D.A.R.E. จะเป็นกลยุทธ์ในการป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการจะพบว่า โครงการแต่ละโครงการมีลักษณะบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้ประเมินมีการเลือกใช้รูปแบบการประเมินที่แตกต่างกันไปโดยอาจเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นตัวแทนในการประเมินโครงการหรืออาจมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินมากกว่าหนึ่งรูปแบบมาปรับเป็นตัวแทนการประเมินโครงการ โดยรูปแบบการประเมินที่ใช้กันอย่างกว้างขวางคือรูปแบบการประเมินแบบชิปปิงของแดเนียล สตัฟเฟิลบีม ซึ่งอาจจะมีการประยุกต์ใช้ร่วมกับการประเมินในรูปแบบอื่น ๆ บ้างเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโครงการทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบหรือสารนิเทศที่จะสามารถสะท้อนความเป็นจริงของโครงการสำหรับเป็นข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโครงการจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไปได้นั่นเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้วางแผนและออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. กรอบการประเมิน
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการเมื่อปีการศึกษา 2548 มีทั้งสิ้น 13 โรงเรียน (สังกัด 8 สำนักงานเขต) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ดำเนินโครงการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี การศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น

1. ผู้บริหารโครงการ ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้ประสานงาน จำนวน 13 คน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอาหรับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 13 คน นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 2,545 คน (รายละเอียดดังตาราง 4) และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2,545 คน

ตาราง 4 จำนวนนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ห้องเรียนและรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรของโครงการ
สอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขต	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน ที่เปิดสอน	จำนวนนักเรียน (คน)			
			ป. 4	ป.5	ป. 6	รวม
1. บึงกุ่ม	คลองกุ่ม	1 (ชมรม)	21	24	18	63
	พิชัยพัฒนา	1 (ชมรม)	16	19	20	55
2. มีนบุรี	คลองสามวา	6	62	69	66	197
	สุเหร่าทรายกองดิน	15	214	205	235	654
3. พุenteศุ	สามัคคีบำรุง	9	97	100	138	335
	รางราชพฤกษ์อนุชนมีอุทิศ	5	43	35	55	133
4. บางกะปิ	สุเหร่าคลองจั่น	6	43	65	72	180
5. ลาดกระบัง	สุเหร่าลำนายโส	2	34	43	-	77
6. สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล	6	95	77	85	257
7. สวนหลวง	สุเหร่าใหม่	7	64	61	75	200
8. หนองจอก	สุเหร่าหะยีมีนา	6	72	60	65	197
	สุเหร่าใหม่	6	51	45	49	145
	สุเหร่าสนามกลางลำ	3	17	19	16	52
รวม	13	73	829	822	894	2,545

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตมา 1 โรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่ายเขตใดมีโรงเรียน
ในสังกัด 1 โรงเรียนใช้โรงเรียนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 โรงเรียน

รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1.ผู้บริหารโครงการ ประกอบด้วย

1.1 ผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 1 คน

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน ครูผู้ประสานงานจำนวน 8 คน ได้

จากโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

2.1 ครูผู้สอนภาษาอาหรับ จำนวน 8 คน ได้จากโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง

2.2 นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ได้จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มโดยวิธี Multi Stage Random Sampling โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน

2.2.3 จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุมนักเรียนชั้น ป.4, ป.5 และ ป.6 แบบแบ่งชั้นสัดส่วนเท่ากัน รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามเขต โรงเรียน และชั้นเรียน

สำนักงานเขต	โรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักเรียน ที่สุ่มในแต่ละชั้น		
				ป. 4	ป.5	ป. 6
1. บึงกุ่ม	พิชัยพัฒนา	55	11	3	4	4
2. มีนบุรี	สุเหร่าทรายกองดิน	654	129	42	41	46
3. พุ่งครุ	รางราชพฤกษ์นุชมิอุทิศ	133	26	8	7	11
4. บางกะปิ	สุเหร่าคลองจั่น	180	36	9	13	14
5. ลาดกระบัง	สุเหร่าลำนายไธ	77	15	7	8	-
6. สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล	257	50	18	15	17
7. สวนหลวง	สุเหร่าใหม่	200	39	12	12	15
8. หนองจอก	สุเหร่าใหม่ (หนองจอก)	145	28	10	9	9
รวม	8	1,701	334	109	109	116

2.3 ผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน

2. กรอบการประเมิน

การวิจัยเรื่องการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้มีรายละเอียดของวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เกณฑ์ เครื่องมือ แหล่งข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการประเมินดังตาราง 6

ตาราง 6 กรอบการประเมิน

ประเด็น การประเมิน	วัตถุประสงค์	วิธีการประเมิน	เกณฑ์	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล
1. บริบท (Context)	ศึกษาบริบทเกี่ยวกับ 1. ความต้องการจำเป็น 2. ความมุ่งหมายและ จุดประสงค์ของโครงการ	ศึกษาบริบทเกี่ยวกับความ ต้องการจำเป็น ความมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของโครงการ โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง หรือไม่ อย่างไร	นำผลที่ได้สรุปอภิปราย และนำไป พิจารณาร่วมกับผลการประเมินใน ด้านอื่น ๆ ว่า มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ หรือไม่ อย่างไร	แบบสัมภาษณ์ด้าน บริบท	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา 1 คน 2. ผู้อำนวยการ 8 คน 3. ครูผู้สอน 8 คน 4. ครูผู้ประสานงาน 8 คน	วิเคราะห์ความ ความคิดเห็น
2. ปัจจัยนำเข้า (input)	เพื่อประเมินความพร้อมความ เหมาะสมของ 1. หลักสูตร 2. ครูผู้สอน 3. สื่อวัสดุอุปกรณ์	สอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้องต่อความพร้อม และ ความเหมาะสมของผู้เกี่ยวข้อง 3 ประเด็น	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อความพร้อม ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จาก 5 สเกล)	1. แบบสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยนำเข้า 2. แบบสอบถาม ความคิดเห็นที่มีต่อ โครงการ	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา 1 คน 2. ผู้อำนวยการ 8 คน 3. ครูผู้สอน 8 คน 4. ครูผู้ประสานงาน 8 คน	1. วิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ 2. หาค่าเฉลี่ยและ ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐานความ คิดเห็น
3. กระบวนการ (Process)	เพื่อประเมินความเหมาะสมของ 1. งบประมาณ 2. บุคลากร 3. วิชาการ	ประเมินความเหมาะสมของ กระบวนการดำเนินงานทั้ง 3 ประเด็นว่าสภาพที่เป็นจริง สอดคล้องกับรายการประเมิน ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร	ร้อยละค่าเฉลี่ยของคะแนนการ ประเมินกระบวนการดำเนินงาน สอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 (กระบวนการ ดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก)	แบบประเมินความ เหมาะสมของ กระบวนการ ดำเนินงาน	1. ผู้อำนวยการ 8 คน 2. ครูผู้สอน 8 คน 3. ครูผู้ประสานงาน 8 คน	หาค่าเฉลี่ยร้อยละ คะแนนที่ได้จากการ ประเมิน

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็น การประเมิน	วัตถุประสงค์	วิธีการประเมิน	เกณฑ์	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล
4. ผลกระทบ (Impact)	เพื่อประเมินผลกระทบโดย พิจารณา 1. ความคิดเห็นผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง 2. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อ การเรียนการสอนภาษา อาหรับ 3. ความพึงพอใจต่อโครงการ ของผู้ปกครองในชุมชน	1. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2. วัดเจตคตินักเรียน 3. สอบถามความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียน	1. ข้อค้นพบสอดคล้องกับเจตคติ ผู้เรียน และความพึงพอใจของ ผู้ปกครองในชุมชน 2. ผู้เรียนมีเจตคติต่อการเรียนการ สอนภาษาอาหรับในระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จาก 5 สเกล) 3. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของ ผู้ปกครองอยู่ในระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จาก 5 สเกล)	1. แบบสัมภาษณ์ ด้านผลกระทบ 2. แบบวัดเจตคติ 3. แบบสอบถามความ พึงพอใจ	1. ผู้อำนวยการ 8 คน 2. ครูผู้สอน 8 คน 3. ครูผู้ประสานงาน 8 คน 4. นักเรียน 334 คน 5. ผู้ปกครอง 334 คน	1. วิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ 2. หาค่าเฉลี่ยและ ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐานความ คิดเห็นจากแบบวัด เจ ต ค ตี แ ล ะ แบบสอบถาม
5 ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	เพื่อประเมินประสิทธิผลโดย พิจารณา 1. ผลการประเมินตนเองของ นักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ ความสามารถทางภาษา อาหรับ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2551	1. การประเมินตนเองของ นักเรียน 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1. ผู้เรียนมีการประเมินตนเองอยู่ใน ระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จาก 5 สเกลจึง ถือว่าผ่านเกณฑ์) 2. ร้อยละค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของ จำนวนนักเรียนที่สอบได้เกรด 3 ขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	แบบประเมินตนเอง	1. นักเรียน 334 คน 2. เอกสารสรุปผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนภาษาอาหรับ ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	1. หาค่าเฉลี่ยและ ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐานความ คิดเห็นจากแบบ ประเมินตนเอง 2. ร้อยละค่าเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	วัตถุประสงค์	วิธีการประเมิน	เกณฑ์	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ความยั่งยืน (Sustainability)	เพื่อประเมินความยั่งยืนโดยพิจารณา 1. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2. ความเชื่อมโยงของโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับ	1. สอดถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง 2. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จาก 5 สเกล) 2. มีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกในด้านใดด้านหนึ่ง	1. แบบสอบถามความความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ 2. แบบสัมภาษณ์ด้านความยั่งยืน	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา 1 คน 2. ผู้อำนวยการ 8 คน 3. ครูผู้สอน 8 คน 4. ครูผู้ประสานงาน 8 คน	1. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจ 2. วิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์
7. ความสามารถในการขยายผล (Transportability)	เพื่อประเมินความสามารถในการขยายผลโดยพิจารณา 1. การเพิ่มจำนวนของโรงเรียนที่เข้าโครงการเทียบกับเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ 2. จุดเด่นหรือข้อคัดค้านพบของการเป็นแบบอย่างที่ดีของโครงการ	สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1. มีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ 2. มีจุดเด่นของโครงการ ที่สามารถแบบอย่างที่ดีของโครงการ	แบบสัมภาษณ์ด้านความสามารถการขยายผล	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา 1 คน 2. ผู้อำนวยการ 8 คน 3. ครูผู้สอน 8 คน 4. ครูผู้ประสานงาน 8 คน	1. วิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการทั้งที่เป็นเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการในการรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็นที่เหมาะสมกับลักษณะที่จะประเมิน ตามแหล่ง ข้อมูล รวมถึงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็น	เทคนิค / วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล/ผู้เกี่ยวข้อง
1. ศึกษาบริบท (Context Study)	1. การสัมภาษณ์	1. ผู้แทนสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2. ผู้อำนวยการโรงเรียน 3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 4. ครูผู้ประสานงาน
2. ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	1. การสัมภาษณ์ 2. การสอบถามความคิดเห็น	1. ผู้แทนสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2. ผู้อำนวยการโรงเรียน 3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 4. ครูผู้ประสานงาน
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	1. สัมภาษณ์ สอบถาม เพื่อทำการประเมิน 2. การสำรวจข้อมูลเอกสาร	1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 3. ครูผู้ประสานงาน 4. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. ประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)	1. การสัมภาษณ์ 2. การวัดเจตคติ 3. การสอบถาม	1. ผู้แทนสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2. นักเรียน 3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 4. ครูผู้ประสานงาน 5. ผู้ปกครองนักเรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น	เทคนิค / วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูล/ผู้เกี่ยวข้อง
5. ประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation)	1. การประเมินตนเอง 2. การสำรวจข้อมูลเอกสาร	1. นักเรียน 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
6. ประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation)	1. การสัมภาษณ์ 2. การสอบถามความพึงพอใจ	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2. ผู้อำนวยการโรงเรียน 3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 4. ครูผู้ประสานงาน
7. ประเมินความสามารถใน การขยายผล (Transportability Evaluation)	1. การสัมภาษณ์	1. ผู้แทนสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2. ผู้อำนวยการโรงเรียน 3. ครูผู้สอนภาษาอาหรับ 4. ครูผู้ประสานงาน

4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีทั้งหมด 6 ฉบับ (แสดงในภาคผนวก ข) ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เรื่องการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด มีจุดประสงค์เพื่อใช้สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาหรือผู้แทน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ และ หัวหน้าหมวดภาษาต่างประเทศหรือครูผู้ประสานงานโครงการ แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ /วันเวลา สถานที่สัมภาษณ์ / ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเกี่ยวข้องกับโครงการในส่วนใด

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ ดังนี้

1. ด้านบริบทของโครงการ ประกอบด้วยความต้องการ จำเป็น ความมุ่งหมายและจุดประสงค์ของโครงการ จำนวน 4 ข้อ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยความพร้อม/ความเหมาะสม ของปัจจัยนำเข้า จำนวน 3 ข้อ

3. ด้านผลกระทบของโครงการ จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านความยั่งยืนของโครงการ จำนวน 4 ข้อ
5. ด้านความสามารถในการขยายผลของโครงการ จำนวน 4 ข้อ

2. แบบสอบถามความเห็นที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความพร้อม ประเด็นปัจจัยนำเข้า และประเด็นผลกระทบของโครงการ และสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ ผู้ให้ข้อมูลคือผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ และครูผู้ประสานงาน มี 44 ข้อ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษาทางด้านภาษาอาหรับ (ถ้ามี) ชนิดเลือกตอบ 2 ข้อ และปลายเปิด 1 ข้อ รวม 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลกระทบของโครงการ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ ประกอบด้วยด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นประเด็นหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ ประเด็นครูผู้สอน จำนวน 7 ข้อ ประเด็นสื่อวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 6 ข้อ และด้านผลกระทบของโครงการ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ 3 ประเด็น รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นวิชาการ จำนวน 6 ข้อ ประเด็นความพร้อมของโครงการ จำนวน 6 ข้อ และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ เกี่ยวกับโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสร้างขึ้นตามนิยามประเด็นการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน ทำการประเมินตามรายการประเมินที่ตั้งไว้โดยที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและด้านภาษาอาหรับ ในการประเมินจะพิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงเทียบกับรายการประเมินที่ตั้งไว้แล้วให้ผลการประเมินเป็นความสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้อง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ ครูผู้ประสานงานโครงการ แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน รวมทั้งสิ้นมี 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่ทำการประเมิน ชื่อผู้ทำการประเมิน และวันที่ทำการประเมิน

ตอนที่ 2 รายการประเมิน ได้แก่ ประเด็นงบประมาณ จำนวน 5 ข้อ ประเด็นบุคลากร จำนวน 8 ข้อ และประเด็นวิชาการ จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งสิ้นมี 22 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม และศาสนาที่นับถือ ชนิดเลือกตอบ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อความแสดงความพึงพอใจของผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นมี 22 ข้อ ประกอบด้วย ประเด็นวิชาการจำนวน 6 ข้อ ประเด็นความพร้อม จำนวน 4 ข้อ ประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 6 ข้อ และผลกระทบต่อนักเรียนและชุมชน จำนวน 6 ข้อ

5. แบบวัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยแบบวัดเจตคติของผู้เรียนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยประกอบด้วยข้อความนิเสธ 10 ข้อ ข้อความนิมาน 13 ข้อ รวมทั้งสิ้นมี 23 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบวัดเจตคติ ได้แก่ เพศ การนับถือศาสนา ระดับชั้นเรียน และโรงเรียนที่เรียน ชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อความแสดงความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ

6. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งสิ้นมี 22 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบวัดประเมินตนเอง ได้แก่ เพศ ศาสนาที่นับถือ ระดับชั้นเรียน และโรงเรียนที่เรียน ชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อความแสดงเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับเกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการเรียนภาษาอาหรับ รวมทั้งสิ้นมี 22 ข้อ ประกอบด้วย การฟังและการอ่าน จำนวน 5 ข้อ การพูดและการเขียนจำนวน 6 ข้อ การเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น จำนวน 5 ข้อ และการใช้ภาษาอาหรับในสถานการณ์ต่าง ๆ จำนวน 6 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์เรื่องการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียน

สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการ เอกสารแนวทางดำเนินงานตามโครงการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อกำหนดประเด็นการตั้งคำถาม

2. ศึกษาการเขียนข้อคำถาม และการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการประเมินที่เกี่ยวข้องกับโครงการสอนภาษาอาหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า ผลกระทบ ความยั่งยืน และความสามารถในการขยายผล ตามนิยามของการประเมิน โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อแสดงในภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสัมภาษณ์ได้ค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียน

สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านความพร้อม ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าและผลกระทบและสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการ เอกสารแนวทางดำเนินงานตามโครงการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อกำหนดประเด็นการตั้งคำถาม

2. ศึกษาการเขียนข้อคำถาม และแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ส่วนแรก คือแบบสอบถามความพร้อม ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า และผลกระทบ ส่วนที่สองคือสอบถาม

ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ใน 3 ด้านได้แก่ วิชาการ ความพร้อมของโครงการและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมทั้ง 2 ส่วน โดยแบบสอบถามทั้งสองส่วนนี้สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คนและด้านภาษาอาหรับ 2 คน รวม 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามได้ค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ และครูผู้ประสานงานโครงการ จำนวน 15 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยการหาค่า t-test พบว่าแบบสอบถามฉบับที่ 2 มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.899 -15.000 คัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นข้อคำถามได้จำนวน 44 ข้อ

6. หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของคอนบาค (α -Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.993

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ฉบับที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมิน

1. ผู้ประเมินได้ปรับปรุงจากแบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานของสุปราณี เวชประสิทธิ์ (2550) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินคะแนนความสอดคล้องและความไม่สอดคล้อง โดยพิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงเทียบกับรายการประเมินที่ตั้งไว้

2. ผู้ประเมินนำเกณฑ์การประเมินมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการที่จะประเมิน และทำการปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสม

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบความเหมาะสมของรายการประเมินที่ตั้งไว้ และในด้านการใช้ภาษา ความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

4. นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คนและด้านภาษาอาหรับ 2 คน รวม 5 คน พิจารณาเกณฑ์ที่ร่างไว้ รวมทั้งตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความแล้วปรับแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำโดยหลังจากผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วพบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบประเมินอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

5. จัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้คะแนนความเหมาะสมของการดำเนินงาน ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์บุคลากร โดยนำข้อมูลทั้งหมดสรุปลงในช่องสภาพที่เป็นจริง พิจารณาความสอดคล้องเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์และสรุปคะแนนเป็นร้อยละไว้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมิน

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการ เอกสารแนวทางการดำเนินงานตามโครงการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจเพื่อกำหนดประเด็นการเขียนข้อคำถาม

2. ศึกษาการเขียนข้อคำถาม และการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการสอบถามความพึงพอใจที่เกี่ยวข้องกับโครงการสอนภาษาอาหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ประเด็นได้แก่ วิชาการ ความพร้อมของโครงการ และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ รวมทั้งในด้านที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อโครงการแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. นำเสนอแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้รวมทั้งความครอบคลุมและความ

สอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คนและด้านภาษาอาหรับ 2 คน รวม 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยการทดสอบค่า t-test พบว่าแบบสอบถามฉบับที่ 4 มีค่า t อยู่ระหว่าง 14.828 -31.371 คัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นข้อคำถามได้จำนวน 22 ข้อ

6. หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของคอนบาค (α -Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991

7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง

ฉบับที่ 5 แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดเจตคติ

1. ผู้ประเมินได้ปรับปรุงจากแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอาหรับของสายสุณีย์ เอี่ยมอิทธิพล (2550) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ทำการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินครั้งนี้และเขียนข้อคำถามเพิ่มเติมโดยข้อคำถามในแบบวัดเจตคติประกอบด้วยข้อความนิเสธและข้อความนิมาน

3. นำเสนอแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแล้วต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้รวมทั้งความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร แล้วนำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

4. จัดพิมพ์แบบวัดเจตคติ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติโดยการทดสอบค่า t-test พบว่าแบบวัดเจตคติของผู้เรียนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.056 -15.865 คัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นข้อคำถามได้จำนวน 23 ข้อ

5. หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบวัดเจตคติโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (α -Coefficient) พบว่าแบบวัดเจตคติมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.919

6. จัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ฉบับที่ 6 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินตนเอง

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการ เอกสารแนวทางดำเนินงานตามโครงการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินตนเอง เพื่อกำหนดประเด็นการเขียนข้อคำถาม

2. ศึกษาการเขียนข้อคำถาม และการสร้างแบบประเมินตนเองจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความรู้ภาษาอาหรับตามนิยามของการประเมินโดยมีข้อคำถามใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟังการอ่าน ด้านการพูดและการเขียน ด้านการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระอื่น และด้านการใช้ภาษาอาหรับในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแบบประเมินตนเองที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. นำเสนอแบบประเมินตนเองที่ปรับปรุงแล้ว ต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้รวมทั้งความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คน

และด้านภาษาอาหรับ 2 คน รวม 5 คนตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนในการสื่อความโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

5. นำแบบประเมินตนเองไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยการทดสอบค่า t-test พบว่ามีค่า t อยู่ระหว่าง 2.649 -23.940 คัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นข้อคำถามได้จำนวน 22 ข้อ

6. หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนาค (α-Coefficient) พบว่าแบบวัดเจตคติมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985

7. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสำรวจเอกสาร และแบบสัมภาษณ์
2. หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบประเมินตนเอง

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ของเครื่องมือโดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตามวิธีไวโนลลี และแฮมเบิลตัน (ล้วน สายยศ;และอังคณา สายยศ. 2536: 168 อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977: unpage)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง + 1 ถึง - 1
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม โดยใช้สูตรการหาค่า t-test ของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้ (องอาจ นัยพัฒน์. 2547: 197 อ้างอิงจาก Edwards, A. L. 1957: unpage)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ	$\overline{X}_H$	แทนคะแนนเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มสูง
	$\overline{X}_L$	แทนคะแนนเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
	S_L^2	แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
	N_H	แทนจำนวนคนที่สอบได้คะแนนสูง
	N_L	แทนจำนวนคนที่สอบได้คะแนนกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α -Coefficient) ใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_r^2} \right)$$

เมื่อ	α	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	S_i^2	คะแนนความแปรปรวนของข้อความ
	S_r^2	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ
	n	เป็นจำนวนข้อของเครื่องมือวัด

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าความถี่

2.2 ค่าร้อยละ

2.1 ค่าเฉลี่ย

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 เกณฑ์ในการให้คะแนนและแปลผลข้อมูล

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.1 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลข้อมูล

ระดับความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจ มากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจ มาก	4	คะแนน
ระดับความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจ ปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจ น้อย	2	คะแนน
ระดับความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจ น้อยที่สุด	1	คะแนน

1.2 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์

การแปลผลดังนี้

4.51 – 5.00	แปลว่า มีความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลว่า มีความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับ มาก
2.51 – 3.50	แปลว่า มีความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลว่า มีความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับ น้อย
1.00 – 1.50	แปลว่า มีความพร้อม/ความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับ น้อยที่สุด

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นแบบประเมินความสอดคล้อง โดยเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลผลข้อมูลของแบบประเมินได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ข)

2.1 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลข้อมูล

สอดคล้อง	ให้	1	คะแนน
ไม่สอดคล้อง	ให้	0	คะแนน

2.2 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ

เทียบกับเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ร้อยละ 70 ขึ้นไป แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 ร้อยละ 50 - 69 แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
 น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 49 แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ

น้อย

3. แบบวัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.1 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลข้อมูล

ข้อคำถามประเภทนิมาน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

ข้อคำถามประเภทนิเสธ

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
เห็นด้วย	2	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

3.2 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยพิจารณา

ค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การแปลผลดังนี้

4.51 – 5.00	แปลว่า มีเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอาหรับระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลว่า มีเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอาหรับระดับมาก
2.51 – 3.50	แปลว่า มีเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอาหรับระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลว่า มีเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอาหรับระดับน้อย
1.00 – 1.50	แปลว่า มีเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอาหรับระดับน้อยที่สุด

4. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.1 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลข้อมูล

ระดับการรับรู้/มีความสามารถ มากที่สุด	5	คะแนน
ระดับการรับรู้/มีความสามารถ มาก	4	คะแนน
ระดับการรับรู้/มีความสามารถ ปานกลาง	3	คะแนน
ระดับการรับรู้/มีความสามารถ น้อย	2	คะแนน
ระดับการรับรู้/มีความสามารถ น้อยที่สุด	1	คะแนน

5. เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่กำหนดไว้ในการประเมินด้านประสิทธิผลร่วมกับการประเมินตนเองคือค่าเฉลี่ยของร้อยละจำนวนนักเรียนที่สอบได้เกรด 3 ขึ้นไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการประเมินสมาร์ตสคูล (Smart school) ของสำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2552: 12-13) ที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนในสังกัดในส่วนขององค์ประกอบด้านกิจกรรมนักเรียนตัวชี้วัดที่ 3 (Activities) เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วถูกต้อง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นตอนตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาด้านบริบท

การศึกษาด้านบริบทของโครงการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการโดยตรงได้ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ต่อด้านบริบทของโครงการ

ความคิดเห็น	ความถี่
1. ความต้องการจำเป็นของโครงการ	
บริบท และสภาพสังคมอันนำไปสู่ความจำเป็นของการดำเนินโครงการ	
1.1 โลกยุคใหม่ เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารกัน การรู้เรียนภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็น	25
1.2 ชาวอาหรับมีเข้ามาติดต่อค้าขาย ท่องเที่ยว ใช้บริการด้านการรักษาพยาบาล ในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี	19
1.3 ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลที่มีการใช้สื่อสารกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในยุคปัจจุบัน	15
1.4 ใช้ในชีวิตประจำวัน ในชุมชนมุสลิมที่มีการเรียนด้านศาสนา	12

ตาราง 8 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่
1.5 เป็นโอกาสหรือภาษาทางเลือกหนึ่งสำหรับนักเรียนได้เรียนเพิ่มเติมนอกจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	10
1.6 เป็นพื้นฐานสำคัญของนักเรียน ที่มีความต้องการจะศึกษาต่อด้านอิสลามศึกษา หรือด้านภาษาอาหรับในระดับสูง	9
2. ความมุ่งหมายของโครงการ	
2.1 เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาอาหรับ	25
2.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร	25
2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูง	18
2.4 เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอาหรับ และภาษาต่างประเทศ	13
2.5 เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศในกลุ่มอาหรับ	12
3. จุดประสงค์ของโครงการ	
3.1 เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอาหรับได้	25
3.2 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ภาษาอาหรับขั้นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพในอนาคต	18
3.3 เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างถูกต้อง ครบถ้วน นอกเหนือจากการท่องจำให้เฉพาะในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว	15
3.4 เพื่อปลูกฝัง ส่งเสริม ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี และรักการเรียนภาษาต่างประเทศ	13

จากตาราง 8 ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องต่อบริบทของโครงการในด้านความต้องการจำเป็นที่มีความถี่สูงพบว่า บริบท ปัญหา และสภาพสังคมที่นำไปสู่ความจำเป็นในการดำเนินโครงการ มีประเด็นสำคัญดังนี้คือเนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันที่เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็น และประเด็นที่มีความถี่รองมาคือมีการเข้ามาติดต่อค้าขายท่องเที่ยว ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล ของชาวอาหรับในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี

ในส่วนของความมุ่งหมายของโครงการ ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีประเด็นความเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย พบว่าการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาอาหรับ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูง เพื่อให้เกิดเจตคติ

ที่ดีต่อการเรียนภาษาอาหรับรวมถึงภาษาต่างประเทศ และเพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศในกลุ่มอาหรับ ส่วนจุดประสงค์ของโครงการตามที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น คือ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอาหรับได้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ภาษาอาหรับขั้นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพในอนาคต เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างถูกต้อง ครบถ้วน นอกเหนือจากการท่องจำเพื่อใช้เฉพาะในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว เพื่อปลูกฝัง ส่งเสริม ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี และรักการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษาด้านบริบทของโครงการด้านความต้องการจำเป็นของโครงการพบว่าสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลหรือที่มาและความสำคัญของโครงการที่ตั้งไว้และนอกจากนั้นยังมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่โครงการตั้งไว้คือ ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลที่มีผู้ใช้สื่อสารกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน และภาษาอาหรับมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของชุมชนมุสลิมที่มีการเรียนด้านศาสนา ส่วนด้านความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีความคิดเห็นในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้และมีความคิดเห็นเพิ่มเติม นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้คืออีกสองประการคือ เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศในกลุ่มอาหรับและเพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างถูกต้อง ครบถ้วน นอกเหนือจากการท่องจำเพื่อใช้เฉพาะในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว

ตอนที่ 2 การประเมินความพร้อมความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินด้านความพร้อมและความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าใน 3 ประเด็นคือ หลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อวัสดุอุปกรณ์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นการประเมินด้านความพร้อมและความเหมาะสมของด้านปัจจัยนำเข้าของผู้เกี่ยวข้อง

รายการ	ระดับความคิดเห็น		ระดับความพร้อมความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
หลักสูตร			
1. หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา	3.72	0.68	มาก
2. หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	3.56	0.79	มาก
3. เนื้อหาในหลักสูตรยากง่ายพอเหมาะกับระดับชั้นเรียนของผู้เรียน	3.64	0.63	มาก
4. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน	3.92	0.62	มาก
6. มีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร	3.59	0.72	มาก
7. มีการกำหนดกรอบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน	3.64	0.71	มาก
รวม	3.68	0.56	มาก
ครูผู้สอน			
8. ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถด้านการสอนภาษาอาหรับและคุณวุฒิด้านภาษาอาหรับ	4.08	0.62	มากที่สุด
9. ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาด้านภาษาอาหรับ	3.87	0.73	มาก
10. การจัดสรรครูผู้สอนมีความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน	3.64	0.67	มาก
11. ครูผู้สอนมีประสบการณ์และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย	3.56	0.64	มาก
12. ครูผู้สอนมีความรับผิดชอบต่อการสอน	3.78	0.68	มาก
13. ครูผู้สอนใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีประกอบการสอน	3.41	0.75	ปานกลาง
14. ครูผู้สอนมีการรวมกลุ่มประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน	3.41	0.64	มาก
รวม	3.67	0.54	มาก
สื่อ วัสดุอุปกรณ์			
15. มีการจัดสรรสื่อ หรือการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.31	0.67	ปานกลาง
16. มีวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เหมาะสมเพียงพอ	3.03	0.67	ปานกลาง
17. มีเอกสารประกอบการเรียน ใบงาน หรือตำราเพียงพอ	3.44	0.79	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		ระดับความพร้อม ความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
18. มีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน	3.49	0.68	ปานกลาง
19. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี	3.59	0.75	มาก
20. มีแหล่งค้นคว้า หรือหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้เรียน	3.26	0.72	ปานกลาง
รวม	3.35	0.51	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.56	0.53	มาก

จากตาราง 9 พบว่าความพร้อมและความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาการประเมินปัจจัยนำเข้าประเด็นหลักสูตรพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก พิจารณาเป็นรายการพบว่าผลการประเมินทุกรายการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ส่วนการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นครูผู้สอนพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน พิจารณาเป็นรายการพบว่าผลการประเมินทุกรายการมีความเหมาะสมระดับมากเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นสื่อ วัสดุอุปกรณ์พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปาน พิจารณาเป็นรายการจะพบว่ามีเพียงรายการสื่อ วัสดุอุปกรณ์อยู่ในสภาพดีเท่านั้น ที่มีความพร้อมและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการอื่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องยังมีการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาน้อย ได้ดังนี้คือ ครูผู้สอนยังขาดเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการใช้สื่อสำเร็จรูปหรือสื่อที่ผลิตขึ้นเองน้อย การพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแนวทางวัดประเมินผลยังไม่ชัดเจนชัดเจน และจำนวนชั่วโมงการเรียนของนักเรียนน้อยเกินไปทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียน

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความพร้อมและความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าใน แต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

การกำหนดหลักสูตร

การกำหนดหลักสูตรภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าทางสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครไม่ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ แต่เปิดโอกาสให้แต่ละโรงเรียนกำหนดหลักสูตรภาษาอาหรับของสถานศึกษาขึ้นเอง โดยในปีแรกที่เริ่มดำเนินโครงการคือปีการศึกษา 2548 ครูผู้สอนภาษาอาหรับโรงเรียนแกนนำจำนวน 13 คน ร่วมกับศึกษานิเทศก์ที่กำกับดูแลโครงการได้กำหนดกรอบการเขียนหลักสูตรไว้ร่วมกันโดยยึดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แล้วจึงนำไปปรับให้เป็นหลักสูตรภาษาอาหรับระดับช่วงชั้นที่ 2 ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าหลักสูตรภาษาอาหรับแต่ละโรงเรียนมีการกำหนดไว้สอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชนโรงเรียนแต่ละแห่ง มีและมีการจัดพิมพ์เป็นเล่มหลักสูตรภาษาอาหรับของสถานศึกษาไว้ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันของบุคลากรในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งมากที่สุดแต่เมื่อพิจารณาส่วนประกอบของตัวหลักสูตรดังกล่าวแล้วพบว่ายังเกือบทั้งหมดยังขาดการกำหนดสัดส่วนการวัดผลประเมินผลผู้เรียนที่ชัดเจน

คุณสมบัติครูผู้สอน

ครูผู้สอนภาษาอาหรับที่ดำเนินการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นการดำเนินการสรรหาจากสำนักงานเขตต้นสังกัดของโรงเรียนซึ่งสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครกำหนดว่าต้องมีคุณสมบัติทางด้านภาษาอาหรับจากในประเทศหรือต่างประเทศซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่าครูผู้สอนทั้งหมดจบการศึกษาจากประเทศอียิปต์หรือประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางซึ่งไปเป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และยังพบว่าครูผู้สอนส่วนหนึ่งก็มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสายสามัญทางการศึกษาควบคู่กันไปด้วย ครูผู้สอนภาษาอาหรับทั้งหมดก็มีประสบการณ์สอนในระบบชั้นเรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี และผู้เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่ออบรมเรื่องเทคนิคการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาอาหรับศึกษาเพิ่มเติมหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีวิธีการสอนที่หลากหลาย และการสอนจะได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรือหากไม่กำหนดดังนี้สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนภาษาอาหรับเพิ่มเติมว่าต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาอีกข้อหนึ่งด้วย

สื่อ วัสดุอุปกรณ์

สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ทางสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจัดสรรมาส่วนใหญจะเป็นแบบเรียนภาษาอาหรับแต่พบว่ามีเนื้อหาที่ไม่เป็นปัจจุบัน และรูปเล่มเนื้อหาไม่น่าสนใจ ไม่เพียงพอและยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรจึงไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ ดังนั้นสื่อวัสดุ

อุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนภาษาอาหรับจะผลิตขึ้นใช้เอง และพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการผลิตสื่อ การสอนอย่างง่าย เช่น บัตรคำ ใบงาน ไว้ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน อยู่เสมอและยังมีการนำนักเรียนไปใช้สื่อ CAI ภาษาอาหรับร่วมกับการสืบค้นเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ตอีกด้วยแต่พบว่ายังมีการดำเนินการเป็นส่วนน้อย

กล่าวโดยสรุปผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าพบว่าโครงการมีความพร้อมความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากซึ่งพบว่าเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน

การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานในสภาพที่เป็นจริงว่าสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร โดยรายการประเมินที่ตั้งไว้และเกณฑ์การประเมินสร้างขึ้นโดยได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คนด้านภาษาอาหรับ 2 คน รวม 5 คน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ ครูผู้ประสานงานแต่ละโรงเรียน ร่วมกับตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพที่เป็นจริงจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาสรุปลงในตารางเพื่อเปรียบเทียบกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ให้คะแนนและสรุปคะแนนเป็นร้อยละเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70 ขึ้นไป แปลว่ากระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 50 - 69 แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 49 แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยทำการประเมินทั้งหมด 3 ประเด็นคือ งบประมาณ บุคลากร และวิชาการแล้วสรุปผลการประเมินในภาพรวมของทั้ง 3 ประเด็น ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียน จำแนกตามประเด็นของกระบวนการ ดังตาราง 10

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน									
	โรงเรียนที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม	ร้อยละ
วิชาการ										
14. มีการกำหนดกรอบ การเรียนการสอนในแต่ละปี การศึกษาไว้ชัดเจน	1	1	1	1	1	1	1	1	8	100
15. มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามหลักวิชาและมีการ บันทึกไว้เป็นหลักฐานชัดเจน	1	1	1	1	1	1	1	1	8	100
16. มีการจัดทำหลักสูตร เฉพาะแต่ละโรงเรียนหรือ ร่วมกันจัดทำเพื่อใช้ร่วมกัน	1	1	1	1	1	1	1	1	8	100
17. มีการส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับ	0	0	0	1	1	0	0	0	2	25
18. จัดทำข้อสอบและเกณฑ์ประเมินไว้ชัดเจน	0	1	1	1	1	1	0	0	5	62.5
19. มีการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ต่อผู้บริหาร โครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	1	8	100
20. มีการใช้สื่อ ประกอบการสอนด้วยวิธีการสอนที่มี ความหลากหลาย	1	1	0	1	1	0	0	0	4	50
รวม	5	6	5	7	7	5	4	4	43	76.8
รวมคะแนนทุกประเด็น	18	18	17	19	20	18	17	18	143	88.75

จากตาราง 10 พบว่าความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานในภาพรวมมีความสอดคล้อง กับรายการประเมินที่ตั้งไว้โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนคิดเป็นร้อยละ 88.75 ซึ่งเป็นคะแนนที่สูงกว่าเกณฑ์ การประเมินที่ตั้งไว้ (เกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70)

รายละเอียดสภาพที่เป็นจริงจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานมี ดังต่อไปนี้

ประเด็นงบประมาณ

1. โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ เพราะสามารถใช้งบประมาณในการจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วน

2. ส่วนการทำเรื่องเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนนั้นจากการประเมิน พบว่าจำนวนโรงเรียนที่มีความสอดคล้องมีเพียง 4 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนที่เหลืออีก 4 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 สภาพที่เป็นจริงพบว่ามีความล่าช้าในการเบิกจ่ายค่าตอบแทนมาก ซึ่งการดำเนินการเบิกจ่ายนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันไปในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตแตกต่างกัน พบว่าความล่าช้าในการเบิกจ่ายค่าตอบแทนนี้โดยเฉลี่ยทั้ง 8 โรงเรียนจะอยู่ในช่วง 2 - 4 เดือนจึงจะได้ค่าตอบแทนตกเบิกหนึ่งครั้ง

3. มีการรายงานค่าใช้จ่ายเมื่อสิ้นสุดโครงการในแต่ละปีจากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ เพราะสภาพที่เป็นจริง สำนักงานเขตต้นสังกัดจะเป็นผู้ทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณต่อสำนักงานการศึกษาเอง

4. มีการจัดสรรงบประมาณในด้านอื่น ๆ นอกจากค่าตอบแทนครู จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงคือมีการจัดสรรงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์จัดทำสื่อเพิ่มเติมอีกปีละ 3,000 บาท /โรงเรียน

5. ค่าตอบแทนครูผู้สอนอยู่ในอัตราที่เหมาะสมผู้สอนพึงพอใจ จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงพบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจ เพราะค่าตอบแทนที่จ่ายเป็นอัตราค่าตอบแทนสูงสุดที่กรุงเทพมหานครกำหนดไว้แล้วคือ 600 บาท/ชั่วโมง

สรุปภาพรวมประเด็นงบประมาณพบว่ากระบวนการดำเนินงานงบประมาณมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งพิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนคิดเป็นร้อยละ 90

เมื่อพิจารณาตามแนวการประเมินของโพธิ์สวัสดิ์ความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นจากการประเมินพบว่าสิ่งที่ยังเป็นจุดอ่อนในประเด็นงบประมาณคือการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนครูผู้สอนมีความล่าช้าซึ่งเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเมื่อมีการดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป

ประเด็นบุคลากร

6. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงโรงเรียนกำหนดให้ครูหัวหน้าสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศหรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้ประสานงานระหว่างครูผู้สอนกับโรงเรียน และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ธุรการเป็นผู้จัดทำฎีกาเบิกค่าตอบแทนหรือหากไม่มีเจ้าหน้าที่

ธุรการก็เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในการสั่งการให้ครูผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบ และผู้ได้รับมอบหมายก็ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

7. มีการจัดตัวบุคคลในการประสานงานระหว่างครูผู้สอนและโรงเรียน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงครูผู้สอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่ (ยกเว้นโรงเรียนที่ 4 ครูผู้สอนจะเข้ามาอยู่ประจำการ) จะเข้ามาสอนเฉพาะเมื่อมีชั่วโมงสอนทางโรงเรียนจึงได้มอบหมายให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ประสานงานส่วนบางโรงเรียนก็มอบหมายให้ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศหรือครูท่านใดท่านหนึ่งเป็นผู้ประสานงาน

8. ครูผู้สอนมีสัดส่วนพอเหมาะเพียงพอต่อชั้นเรียนที่เปิดสอนจากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงคือนักเรียน 1 ชั้นเรียนจะเรียนภาษาอาหรับสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงครูผู้สอนหนึ่งคนจึงรับผิดชอบสอนประมาณ 2 – 15 ชั่วโมง โดยจำนวนนักเรียนแต่ละชั้นที่สอนอยู่ระหว่าง 17 – 45 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาพบว่าเป็นไปตามระเบียบของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

9. ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องมีการประชุมปรึกษาหารือกัน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องรายการประเมินที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงครูผู้สอนมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อปรึกษากับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ประสานงาน ในการกำหนดทิศทาง กำหนดหลักสูตร และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียน

10. มีการกำกับดูแลและให้คำปรึกษาของศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารโครงการ จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลชั้นต้น มีการตรวจเยี่ยมให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ส่วนการตรวจเยี่ยมของศึกษานิเทศก์พบว่าการสุ่มตรวจเยี่ยมบ้างเป็นครั้งคราว และมีการประชุมสรุปวางแผนงานร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ครูผู้สอนมีวุฒิทางภาษาอาหรับและมีประสบการณ์สอน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงครูผู้สอนทั้งหมดจบการศึกษาด้านภาษาอาหรับจากประเทศอียิปต์ หรือประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง แต่มีครูส่วนหนึ่งมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีเพิ่มเติมหรือมีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ส่วนประสบการณ์ในการสอนครูผู้สอนภาษาอาหรับทั้งหมดมีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนในระบบชั้นเรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี

12. คณะทำงานมีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อวางแผนงานหรือสรุปงาน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงมีการร่วมประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างภายในโรงเรียน ตามข้อ 9 และกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับทั้ง 13 โรงเรียนมีการนัดประชุมหารือ

อย่างไม่เป็นทางการเพื่อกำหนดทิศทาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร ฯลฯ ปีการศึกษาละ 1-2 ครั้งเป็นอย่างน้อย

13. ครูผู้สอนมีความเสียสละ ทุ่่มเท และรับผิดชอบ จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงครูผู้สอนมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่มีความเสียสละ ทุ่่มเทและรับผิดชอบต่อชั่วโมงการสอนพิจารณาได้จากการลงเวลาปฏิบัติหน้าที่ตรงเวลาการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ภาพกิจกรรมโครงการของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีครูส่วนหนึ่งเสียสละทุ่่มเทเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนเป็นประจำทุกวันทำการ และทำหน้าที่เสมือนครูประจำการแม้ว่าจะได้รับค่าตอบแทนเฉพาะรายชั่วโมงที่มีทำการสอนภาษาอาหรับก็ตาม

สรุปภาพรวมประเด็นบุคลากรพบว่ากระบวนการดำเนินงานบุคลากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนคิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อพิจารณาตามแนวการประเมินของโพธิ์สพพบว่าทุกประเด็นมีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินและสภาพที่เป็นจริงซึ่งควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

ประเด็นวิชาการ

14. มีการกำหนดกรอบการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษาไว้ชัดเจนจากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงครูผู้สอนแต่ละคนมีการกำหนดกรอบการเรียนการสอนไว้ในรูปกำหนดการสอนรายปี หรือรายภาคเรียนไว้้นอกจากนั้นมียางส่วนกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย ซึ่งส่วนใหญ่อิงมาจากหลักสูตรที่ปรับไว้ใช้สำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่ง (หลักสูตรภาษาอาหรับของโรงเรียน)

15. มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามหลักวิชาและมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานชัดเจน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ สภาพที่เป็นจริงมีการจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเอง และมีการกำหนดสัดส่วนการวัดผลประเมินผลไว้แต่ยังไม่ชัดเจน แต่พบว่ามีการใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลนักเรียน เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบทดสอบแบบอัตนัย แบบทดสอบปรนัย และมีการบันทึกผลการประเมินนักเรียนไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบถึงแม้จะยังไม่มีภาระบอย่างชัดเจนในตัวหลักสูตรสถานศึกษาก็ตาม ทั้งนี้เพื่อรองรับการจัดทำรายงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเสนอต่อสำนักการศึกษาในปลายปีการศึกษา

16. มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะแต่ละโรงเรียนหรือร่วมกันจัดทำเพื่อใช้ร่วมกัน จากการประเมินพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้สภาพที่เป็นจริงมีการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรร่วมกันตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการเมื่อปีการศึกษา 2548 และมีการประชุมปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2550 ซึ่งครูผู้สอนใช้เป็นหลักสูตรแกนกลางในการสอน แต่ครูผู้สอนจะนำหลักสูตรนี้มาปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนเป็นหลักสูตรภาษาอาหรับของสถานศึกษาของตนเอง

สรุปการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานในภาพรวมสอดคล้องกับรายการประเมินที่ตั้งไว้ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนทั้ง 3 ประเด็นคิดเป็นร้อยละ 88.75 ซึ่งแสดงว่ากระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ยังพบจุดอ่อนของโครงการบางส่วนที่ต้องปรับปรุงซึ่งสารนิเทศที่ได้จากการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานจะนำไปสู่การตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินของไพรวาสซึ่งพบว่าโครงการนี้ควรดำเนินต่อไปแต่ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาจุดอ่อนของกระบวนการดำเนินงานในส่วนที่กล่าวแล้วข้างต้น

ตอนที่ 4 การประเมินด้านผลผลิต

พิจารณา 4 ด้าน เพื่อสะท้อนผลผลิตของโครงการ

1. การประเมินด้านผลกระทบ

ผลการวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับเจตคติต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. รู้สึกสนใจทุกครั้งที่ยื่นภาษาอาหรับ	4.23	0.89	มาก
2. เมื่อเรียนภาษาอาหรับไม่รู้ลี้กงงนอน	4.17	0.74	มาก
3. การเรียนภาษาอาหรับทำให้สบายใจ	4.53	0.67	มากที่สุด
4. มีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนภาษาอาหรับ	4.39	0.89	มาก
5. มั่นใจทุกครั้งที่ต้องสนทนาภาษาอาหรับ	3.37	0.86	ปานกลาง
6. รู้สึกกระตือรือร้นทุกครั้งเมื่อถึงชั่วโมงภาษาอาหรับ	3.56	0.70	มาก
7. สบายใจ ดีใจ ที่ได้เรียนภาษาอาหรับ	4.01	0.93	มาก
8. รู้สึกพอใจเวลาที่ครูเรียกให้ตอบคำถาม	3.89	0.80	มาก
9. รู้สึกสนุกสนานที่ได้เรียนภาษาอาหรับ	4.16	0.95	มาก
10. ต่อการเรียนภาษาอาหรับ	4.00	1.00	มาก
11. ชอบเรียนรู้ประโยคภาษาอาหรับใหม่ ๆ	4.22	0.95	มาก
12. เมื่อมีกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาอาหรับจะเข้าร่วมเสมอ	3.74	0.86	มาก
13. ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่น่าสนใจ	4.09	0.93	มาก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของผู้ปกครอง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
ประเด็นวิชาการ			
1. มีการส่งเสริมความสามารถทางภาษาอาหรับให้กับนักเรียน	3.97	0.85	มาก
2. มีการประสานงานกับผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับมาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.85	0.96	มาก
3. มีการสอดแทรกภาษาอาหรับกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.94	0.75	มาก
4. แนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบ	3.68	0.90	มาก
5. การจัดแสดงนิทรรศการผลงานในเนื้อหาที่เรียน	3.70	0.94	มาก
6. โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนภาษาอาหรับในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	3.84	0.93	มาก
รวม	3.82	0.77	มาก
ประเด็นความพร้อมของโครงการ			
7. การประชาสัมพันธ์โครงการหรือชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง	3.58	0.96	มาก
8. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน	3.74	0.95	มาก
9. มีการร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัด	3.69	0.86	มาก
10. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน	3.49	1.02	ปานกลาง
รวม	3.63	0.75	มาก
ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับ			
11. สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและชุมชน	4.28	0.72	มากที่สุด
12. เป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อด้านศาสนาและภาษาอาหรับใน ระดับที่สูงขึ้น	4.02	0.79	มาก
13. นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	3.84	0.98	มาก
14. มีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร	3.80	0.94	มาก
15. ส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับในทางศาสนาได้ดีขึ้น	3.86	0.90	มาก
16. ชุมชนพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ	4.12	0.88	มาก
รวม	3.99	1.09	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ประเด็นผลกระทบต่อนักเรียน และชุมชน			
17. นักเรียนมีความสนใจ และรักในภาษาอาหรับ	3.88	0.89	มาก
18. นักเรียนสามารถอ่านเขียนภาษาอาหรับได้	3.65	1.06	มาก
19. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ	3.83	0.89	มาก
20. นักเรียนมีความสุขในการเรียนภาษาอาหรับ	3.86	0.88	มาก
21. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษา	4.11	0.83	มาก
22. การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในด้านการใช้ภาษาอาหรับของบุตรหลาน	4.00	0.92	มาก
รวม	3.89	0.74	มาก
รวมทุกประเด็น	3.85	0.68	มาก

จากตาราง 12 พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

นอกจากการวัดเจตคติของนักเรียน และการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองแล้วยังได้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการโดยการวางแผนสัมภาษณ์รายบุคคลและกลุ่มในแต่ละโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำมาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวมโดยผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผู้เรียนและชุมชน

หลังจากมีการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในโรงเรียนจำนวน 13 แห่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมา ในระยะแรกยังไม่ได้รับผลตอบรับทางบวกจากผู้ปกครองหรือชุมชนมากนัก เนื่องจากยังมีความสับสนระหว่างการเรียนรู้ศาสนาอิสลามที่มีการสอนการท่องจำภาษาอาหรับเพื่อใช้ในการประกอบศาสนกิจในศาสนาอิสลามมาแต่เดิม แต่หลังจากเริ่มมีการประชาสัมพันธ์โครงการ และผู้ปกครองเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการเพื่อใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสารก็ได้รับการส่งเสริมยอมรับจากชุมชนเป็นอย่างดี ในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นมุสลิมมี

ความยินดีมากเพราะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่บ้างแล้วในตัวนักเรียน ส่วนกลุ่มผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอื่นเมื่อเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนก็มีท่าทียอมรับและแสดงความคิดเห็นว่าเป็นโอกาสของนักเรียนที่จะได้ศึกษาภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ

ผู้เรียนมีท่าทีที่พึงพอใจที่ได้เรียนภาษาอาหรับซึ่งตนเองมีพื้นฐานอยู่บ้างแล้ว และส่วนใหญ่มีความสุข สนุกสนานจากการเข้าร่วมโครงการโดยมีข้อบ่งชี้ที่ได้จากการให้ข้อมูลของผู้รับการสัมภาษณ์คือ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดีนักเรียนมีความกล้าแสดงออกที่จะสนทนาทักทายครูผู้สอนหรือเพื่อน ๆ นอกห้องเรียน ด้วยประโยคสนทนาง่าย อย่างมั่นใจ นอกจากนั้นข้อบ่งชี้ที่สนับสนุนอีกประการคือชิ้นงานหรือผลงานวิชาภาษาอาหรับของนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสวยงาม

ประโยชน์ที่ผู้เรียน และชุมชนได้รับ

การเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาให้การใช้ภาษาอาหรับในทางศาสนาดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาอาหรับซึ่งทั้งหมดเป็นชุมชนมุสลิมในส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นพบว่าเป็นโอกาสที่ดีในการได้เรียนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติมจากภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งสามารถใช้ภาษาอาหรับในการสนทนากล่าวทักทายกับชาวอาหรับที่มาซื้อสินค้าที่ร้านค้าของผู้ปกครองตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะลูกค้าให้เหตุผลว่าประทับใจ และรู้สึกเป็นกันเองเมื่อมีผู้สื่อสารด้วยภาษาของตนเองแม้จะเป็นการกล่าวทักทายง่าย ๆ ก็ตาม และยังพบว่านักเรียนมีการพูดคุยหรือบอกเล่าบทสนทนาอย่างง่าย ๆ ในบทเรียนที่จำขึ้นใจให้กับผู้ปกครองของตนอีกด้วย

จากการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านผลกระทบทั้งจากการสัมภาษณ์ การวัดเจตคติผู้เรียน และการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบความสอดคล้องร่วมกันในการบ่งชี้ว่าในด้านผลกระทบของผู้เกี่ยวข้องกับการเป็นไปในทางบวก ซึ่งจากการพิจารณาข้อมูลทั้งหมดสรุปได้ว่าการประเมินด้านผลกระทบของโครงการเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

2. การประเมินด้านประสิทธิผล

การประเมินด้านประสิทธิผลพิจารณาจากรับการประเมินตนเองของนักเรียนร่วมกับการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ที่ผ่านมาโดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับของนักเรียนเป็นดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับของนักเรียน

รายการ	การประเมินตนเอง		ระดับการรับรู้ความสามารถ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการฟังและการอ่าน			
1. อ่านออกเสียงอักขรอาหรับทั้ง 28 ตัวได้	4.15	0.98	มาก
2. อ่านออกเสียงคำ กลุ่มคำ หรือประโยคได้	3.82	0.83	มาก
3. อธิบายความหมายของคำจากการฟังและอ่าน	3.56	0.76	มาก
4. อ่านหรือเล่าบทสนทนาหรือนิทานสั้น ๆ	3.39	0.90	ปานกลาง
5. พุดเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังได้	3.52	0.97	มาก
รวม	3.69	0.61	มาก
ด้านการพูดและการเขียน			
6. พุดแสดงการทักทายได้	4.16	0.80	มาก
7. สามารถเขียนอักขรภาษาอาหรับได้	3.99	0.99	มาก
8. พุดและเขียนคำศัพท์ภาษาอาหรับง่าย ๆ ได้	3.70	0.94	มาก
9. พุดหรือเขียนเพื่อแนะนำตนเองได้	3.54	0.87	มาก
10. พุดหรือเขียนประโยคง่าย ๆ เพื่อแสดงความต้องการตามสถานการณ์ต่าง ๆ	3.39	0.89	ปานกลาง
11. พุดหรือเขียนเพื่อแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ได้	3.41	0.98	ปานกลาง
รวม	3.69	0.63	มาก
ด้านการเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น			
12. บอกความแตกต่างของภาษาอาหรับกับภาษาไทยในเรื่องเสียงสระ และพยัญชนะ	3.73	1.00	มาก
13. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมทางภาษาอาหรับกับภาษาไทย	3.65	0.84	มาก
14. ถ่ายทอดความหมายของคำในภาษาอื่นเป็นเป็นภาษาอาหรับได้	3.40	0.94	ปานกลาง
15. รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอาหรับ	3.62	1.08	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	การประเมินตนเอง		ระดับการรับรู้ความสามารถ
	$\bar{X}$	S.D.	
16. ร้องเพลงหรือเล่นเกมเกี่ยวกับภาษาอาหรับได้	3.78	0.99	มาก
รวม	3.60	0.72	มาก
ด้านการใช้ภาษาอาหรับในสถานการณ์ต่าง ๆ			
17. สนทนาภาษาอาหรับในโอกาสต่าง ๆ ได้	3.25	0.97	ปานกลาง
18. นำความรู้ภาษาอาหรับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.51	0.94	มาก
19. ใช้ภาษาอาหรับอย่างง่ายในการสื่อสารถึงอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น	3.11	0.82	ปานกลาง
20. ใช้เทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้หรือความบันเทิงทางภาษาอาหรับ	3.29	1.12	ปานกลาง
21. ทำบัตรอวยพร หรือชิ้นงานโดยใช้ภาษาอาหรับ ในเทศกาลหรือโอกาสสำคัญได้	3.59	1.10	มาก
22. เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาอาหรับในโอกาสต่าง ๆ	3.67	1.07	มาก
รวม	3.43	0.71	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.61	0.56	มาก

จากตาราง 13 พบว่าระดับการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการฟังและการอ่าน ด้านการพูดและการเขียน ด้านการเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น มีผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีเพียงด้านการใช้ภาษาอาหรับในสถานการณ์ต่าง ๆ เท่านั้นที่มีผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้พบว่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4- ป. 6) ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 จำนวน และร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	สำนักงานเขต ที่สังกัด	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	จำนวนนักเรียนที่มี ผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป	คิดเป็น ร้อยละ
1. พิชัยพัฒนา	คลองกุ่ม	41	32	78.05
2. สุเหร่าทรายกองดิน	มีนบุรี	661	381	57.63
3. รามราชพฤกษ์อนุชนมีอนุสรณ์	ทุ่งครุ	125	10	8.00
4. สุเหร่าคลองจั่น	บางกะปิ	193	121	62.69
5. สุเหร่าลำนายโส	ลาดกระบัง	42	33	78.57
6. สามแยกคลองหล่อแหล	สะพานสูง	237	167	70.46
7. สุเหร่าใหม่	สวนหลวง	234	130	55.55
8. สุเหร่าใหม่	หนองจอก	137	126	91.97
รวม		1,670	1,000	59.88

จากตาราง 14 พบว่าร้อยละค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป.6) ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีค่าเท่ากับร้อยละ 59.88 ซึ่งพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (เกณฑ์ที่ตั้งไว้ต้องมีร้อยละค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 70) เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียนเรียนพบว่าโรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตหนองจอกมีร้อยละค่าเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 91.97 ส่วนโรงเรียนรามราชพฤกษ์อนุชนมีอนุสรณ์ มีร้อยละค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือร้อยละ 8

จากการพิจารณาผลการประเมินทั้ง 2 ข้อพบว่าการประเมินด้านประสิทธิผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เนื่องจากผลการประเมินด้านประสิทธิผลต้องมีการประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ แต่จากผลการประเมินที่ได้พบว่าเป็นไปตามเกณฑ์เพียงข้อเดียวคือ การประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับซึ่งอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่วนร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป.6) ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีร้อยละค่าเฉลี่ยเพียง 59.88 ซึ่งพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ จึงสรุปได้ว่าผลการประเมินในภาพรวมด้านประสิทธิผลของโครงการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. การประเมินด้านความยั่งยืน

ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่ามีความพึงพอใจและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในประเด็นต่าง ๆ แสดงดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ประเด็นวิชาการ			
1. มีการส่งเสริมความสามารถทางภาษาอาหรับให้กับนักเรียน	3.69	0.73	มาก
2. มีการประสานงานกับผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับมาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.54	0.97	มาก
3. มีการสอดแทรกภาษาอาหรับกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.44	0.55	ปานกลาง
4. แนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบ	3.41	0.75	ปานกลาง
5. การจัดแสดงนิทรรศการผลงานในเนื้อหาที่เรียน	3.64	0.74	มาก
6. โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนภาษาอาหรับในด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	3.64	0.84	มาก
รวม	3.56	0.57	มาก
ประเด็นความพร้อมของโครงการ			
7. การประชาสัมพันธ์โครงการหรือชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง	3.67	0.62	มาก
8. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน	3.41	0.72	ปานกลาง
9. มีการจัดตัวครูผู้สอนที่เป็นที่เหมาะสม	3.87	0.83	มาก
10. มีการประสานงานระหว่างโรงเรียน ครูและหน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแลโครงการ	3.89	0.75	ปานกลาง
11. มีงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอ	3.64	0.63	มาก
12. มีการวางแผนการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ	3.64	0.63	มาก
รวม	3.69	0.56	มาก
ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ			
13. สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและชุมชน	3.87	0.83	มาก
14. เป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อด้านศาสนาและภาษาอาหรับในระดับที่สูงขึ้น	4.00	0.76	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
15. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.67	0.62	มาก
16. นักเรียนมีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร	3.59	0.49	มาก
17. สามารถนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมในทางศาสนาได้ดี	3.72	0.60	มาก
18. ได้รับความพึงพอใจจากชุมชน	3.85	0.74	มาก
รวม	3.78	0.50	มาก
รวมทุกประเด็น	3.68	0.54	มาก

จากตาราง 15 พบว่าระดับความพึงพอใจของเกี่ยวข้องกับภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

นอกจากผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องแล้วยังได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการสามารถสรุปข้อค้นพบที่สนับสนุนผลการสอบถามความพึงพอใจได้ดังต่อไปนี้

ความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ และอุปสรรค

การดำเนินการสอนภาษาในโรงเรียนทั้ง 13 แห่งมีเป้าหมายว่าจะเปิดสอนให้ครบทุกชั้นในช่วงชั้นที่ 2 ทั้งในรูปชมรมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าทุกโรงเรียนสามารถเปิดสอนได้ครบชั้นเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ยกเว้นโรงเรียนสุเหร่าลำนายไธที่ยังเปิดสอนไม่ครบชั้นในระดับ ป. 6 เนื่องจากการผิดพลาดในการทำเรื่องเสนอขออนุมัติค่าตอบแทนครูผู้สอน ซึ่งในปัจจุบันทุกโรงเรียนมีความพร้อมและได้ทำเรื่องขอเปิดสอนเพิ่มเติมในชั้นเรียนอื่น ๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงช่วงชั้นที่ 2 อย่างต่อเนื่อง

สรุปจาก 13 โรงเรียนมีการดำเนินการสอนต่อเนื่องครบชั้นเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 12 โรงเรียน ขาด 1 โรงเรียนซึ่งกำลังดำเนินการขออนุมัติงบประมาณ ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือการเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนมีความล่าช้ามาก ทั้งนี้จากการให้ข้อมูลของผู้อำนวยการโรงเรียนพบว่าทางสำนักงานเขตแต่ละสำนักงานเขตมีภาระงานมาก

สิ่งที่ช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น

การดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นอย่างดีในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอาหรับ ทั้งในด้านการอำนวยความสะดวก การจัดวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ และมีการประสานงานกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมหรือ

การเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกัน เช่น การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ร่วมกัน การนำเสนอคำศัพท์ภาษาอาหรับคู่กับภาษาอังกฤษวันละคำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการให้คำแนะนำ ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตรภาษาอาหรับในแต่ละสถานศึกษาอีกด้วย

ดังนั้นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมให้โครงการดีขึ้นคือความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาอาหรับต่อการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอาหรับเป็นอย่างดี

ความเชื่อมโยงของโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ในภาพรวมยังไม่พบความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาอาหรับกับหน่วยงานภายนอกชัดเจนนัก แต่มีโรงเรียนบางส่วนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมประมวลได้ ดังนี้

1. การนำผลงานนักเรียนและตัวแทนนักเรียนไปจัดนิทรรศการการเรียนการสอนภาษาอาหรับโดยกิจกรรมที่จัดคือการแสดงละครสั้น และสาธิตการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัยการศึกษาของกรุงเทพมหานครเมื่อปีการศึกษา 2549 – 2551 โดยมีการคัดเลือกตัวแทนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจาก 13 โรงเรียน แต่ในส่วนผลงานที่นำไปจัดแสดงเป็นผลงานดีเด่นของนักเรียนจากโรงเรียนทั้ง 13 แห่ง ทั้งนี้เพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายนอกทราบถึงการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครร่วมกับภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาสเปน

2. มีตัวแทนนักเรียนหนึ่งคนจากโรงเรียนสุเหร่าคลองจั่นได้รับคัดเลือกให้เป็นล่ามภาษาอาหรับในมหกรรมกีฬาเยาวชนโลกครั้งที่ 40 ที่กรุงเทพมหานครเป็นเจ้าภาพเมื่อปี 2548 คือ ด.ญ. ธิติรัตน์ ชันศิริ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในขณะนั้น

3. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (NBT) ได้เข้ามาถ่ายทำสารคดีกิจกรรมการสอนภาษาอาหรับในชั้นเรียนของโรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น เพื่อเผยแพร่ทางรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2551

การสนับสนุนเพื่อส่งผลให้การดำเนินโครงการดำเนินไปด้วยดี

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้โครงการดำเนินไปด้วยดีก็คือได้รับการตอบรับจากผู้ปกครองอย่างที่เป็นอยู่เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้โครงการนี้ดำเนินมาได้ด้วยดี นอกจากนั้นแล้วควรจัดให้มีการเชิญผู้ปกครองในชุมชนที่มีความรู้เรื่องภาษาอาหรับมาให้ความรู้หรือร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนบ้างเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน

การดำเนินโครงการและตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ และควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์ และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ซึ่งจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากข้อมูลการประเมินทั้ง 2 ส่วนพบว่าในส่วนแรกค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสะท้อนชัดเจนว่ามีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก ส่วนที่ 2 แม้ว่าความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกจะยังไม่ชัดเจนและหลากหลายแต่ก็พบว่ามีความพยายามประชาสัมพันธ์โครงการไปสู่หน่วยงานภายนอก และยังพบข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุนให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของโครงการกับทั้งการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์ และเทคนิคการสอนที่หลากหลายจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอันจะส่งผลถึงความพึงพอใจของทุกฝ่ายซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินโครงการมีความยั่งยืนได้ต่อไป

จากการพิจารณาข้อมูลทั้งหมดพบว่าผลการประเมินด้านความยั่งยืนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. การประเมินด้านความสามารถในการขยายผล

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสามารถในการขยายผล สรุปได้ดังต่อไปนี้

การขยายจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจากเดิม และแนวโน้มในอนาคต

การดำเนินโครงการในระยะแรกเมื่อปีการศึกษา 2548 มีโรงเรียนที่พร้อมเข้าร่วมโครงการในรุ่นแรกจำนวน 13 โรงเรียน สังกัด 8 สำนักงานเขต โดยในเขตหนองจอกมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมากที่สุดจำนวน 3 โรงเรียน และในปีการศึกษาถัดมาสำนักการศึกษาได้สำรวจความต้องการของโรงเรียนที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมและตั้งงบประมาณรองรับ จนกระทั่งในปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มเป็น 35 โรงเรียน สังกัด 11 สำนักงานเขต และในปีการศึกษา 2553 คาดว่าจะมีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็น 75 โรงเรียน ซึ่งพบว่าเป็นไปตามเป้าหมายของสำนักการศึกษาที่ตั้งไว้เกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโดยจะพิจารณาตามความพร้อมและความต้องการของแต่ละโรงเรียนเป็นหลัก โดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มจำนวนโรงเรียนไว้ชัดเจน มีเพียงการกำหนดว่าต้องมีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมอย่างต่อเนื่องทุกปีเท่านั้น

การขยายผลด้านอื่นจากโครงการ

นอกจากการสอนภาษาอาหรับในห้องเรียนแล้ว แต่ละโรงเรียนยังมีการขยายผลไปสู่กิจกรรมด้านอื่น ๆ เช่น

1. การเข้าร่วมค่ายวิชาการของโรงเรียน
2. การบูรณาการภาษาอาหรับเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการ

เรียนรู้อื่น ๆ

3. การนำกิจกรรมภาษาอาหรับวันละคำเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของโครงการสร้างจิตสำนึกการใช้พลังงานสำหรับเยาวชนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครในการนำเสนอคำศัพท์ทางด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ยังมีความพยายามจากหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานการศึกษาประชาสัมพันธ์เพื่อขยายผลโครงการให้หน่วยงานภายนอกได้เข้าใจและเห็นถึงประโยชน์ของการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับ

การสร้างเครือข่ายของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับ

ครูผู้สอนภาษาอาหรับมีการสร้างเครือข่ายกลุ่มครูผู้สอนอย่างเข้มแข็ง แม้ว่าจะมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการแต่พบว่าครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 13 โรงเรียน มีการนัดพบปะ ประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร กรอบเนื้อหา ตลอดจนร่วมกันสรุปปัญหา และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง โดยมีนางวิลาวัลย์ มินสาคร ครูผู้สอนภาษาอาหรับโรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น สำนักงานเขตบางกะปิเป็นผู้ติดต่อประสานงาน และนอกจากนี้ทางสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครยังจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ ครูผู้ประสานงานโครงการ ประชุมสรุปโครงการอย่างเป็นทางการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดเด่นของโครงการ ความสำเร็จและการเป็นแบบอย่างที่ดี

จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการสามารถสรุปประเด็น จุดเด่นของโครงการที่ถือว่าเป็นความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี ได้ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนทุกคน ทุกศาสนา ได้รับโอกาสในการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารโดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

2. โครงการสอนภาษาหรับมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนมุสลิมโดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนที่เปิดสอน นับถือศาสนาอิสลาม การสอนภาษาอาหรับจึงเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับที่นักเรียนมีพื้นฐานอยู่บ้างแล้ว

3. มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับที่เข้มแข็งซึ่งสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินโครงการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้

4. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร

5. เป็นพื้นฐานที่ดียิ่งสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทางด้านอิสลามศึกษาหรือด้านภาษาอาหรับ ในสถานศึกษาที่เปิดสอนทางด้านอิสลามศึกษาควบคู่กับวิชาสามัญ เช่น โรงเรียนบางกอกศึกษา โรงเรียนอิสลามสันติชน เป็นต้น

6. เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมให้สอนภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมจากภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

จากการพิจารณาข้อมูลทั้งหมดพบว่าผลการประเมินด้านความสามารถในการขยายผลของโครงการเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการในปีการศึกษา 2548 และยังคงดำเนินโครงการอยู่จนถึงปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทของโครงการเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นความมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของโครงการ
2. เพื่อประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นหลักสูตรครูผู้สอน และสื่อ วัสดุอุปกรณ์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของด้านกระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณบุคลากร และวิชาการ
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ ใน 4 ด้านได้แก่
 - 4.1 ด้านผลกระทบ
 - 4.2 ด้านประสิทธิผล
 - 4.3 ด้านความยั่งยืน
 - 4.4 ด้านความสามารถในการขยายผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 13 คน ครูผู้ประสานงาน จำนวน 13 คน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ จำนวน 13 คน และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จาก 13 โรงเรียน จำนวน 2,545 คน สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในแต่ละเขตมาได้ 8 โรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน ครูผู้ประสานงาน จำนวน 8 คน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ จำนวน 8 คน นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน ได้จากการวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Random Sampling) ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ส่วนผู้ปกครองเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 6 ฉบับ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินความเหมาะสมของการดำเนินงาน แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง แบบวัดเจตคติของนักเรียน แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ติดต่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นการภายในจากนั้นจึงขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อขอความอนุเคราะห์จากต้นสังกัดโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และจากนั้นจึงส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ยังผู้อำนวยการโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 ได้ข้อมูลกลับคืนมาครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หรือวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการแบบสัมภาษณ์
2. ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม แบบวัดเจตคติ แบบประเมินตนเอง และหาร้อยละ (Percentage) จากแบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานและ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ย หรือค่าร้อยละที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้
3. นำแบบสอบถาม แบบวัดเจตคติ และแบบประเมินตนเอง มาจัดทำทะเบียนข้อมูลลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

การศึกษาด้านบริบท

การศึกษาด้านบริบทของโครงการในด้านความต้องการจำเป็นของโครงการ บริบทและสภาพสังคมอันนำไปสู่ความจำเป็นของโครงการพบว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน ทำให้มีการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยของกลุ่มชาวอาหรับเพื่อการติดต่อค้าขาย ทำธุรกิจ หรือแม้แต่การเข้ามาใช้บริการด้านการรักษาพยาบาล กับทั้งบริบทสังคมปัจจุบันเป็น

โลกไร้พรมแดนการได้เรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ จึงนับเป็นข้อได้เปรียบที่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งพบว่าความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องมีสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลหรือที่มาและความสำคัญของโครงการที่ตั้งไว้และนอกจากนั้นยังมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากที่โครงการตั้งไว้คือ ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลที่มีผู้ใช้สื่อสารกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน และภาษาอาหรับมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของชุมชนมุสลิมที่มีการเรียนด้านศาสนาจึงนำไปสู่ความต้องการจำเป็นของโครงการนั่นเอง ส่วนความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีความคิดเห็นในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้และมีความคิดเห็นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้คือ เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศในกลุ่มอาหรับและเพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างถูกต้อง ครบถ้วน นอกเหนือจากการท่องจำเพื่อใช้เฉพาะในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว

การประเมินด้านความพร้อมความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า

ความพร้อมและความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดทุกประเด็นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่วนความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นหลักสูตร แต่ละโรงเรียนมีหลักสูตรภาษาอาหรับของสถานศึกษาซึ่งปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนจากกรอบหลักสูตรที่ร่วมกันกำหนดขึ้นตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ แต่ยังคงพบว่าหลักสูตรภาษาอาหรับของแต่ละโรงเรียนนั้นยังขาดความชัดเจนเรื่องกำหนดสัดส่วนการวัดผลประเมิน นอกจากนี้ยังมีความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เพิ่มจำนวนชั่วโมงที่สอนในแต่ละห้องต่อสัปดาห์ให้มากขึ้นเพื่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของนักเรียนโดย

2. ประเด็นครูผู้สอน ครูผู้สอนทุกคนมีคุณวุฒิทางด้านภาษาอาหรับจากจากประเทศอียิปต์ หรือประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางเป็นไปตามเกณฑ์ที่สำนักงานการศึกษากำหนดไว้ และยังพบว่าครูผู้สอนภาษาอาหรับบางส่วนมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีร่วมด้วยแต่ไม่ใช่ด้านการศึกษา จึงยังคงมีปัญหาในด้านการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การผลิตสื่อ และการใช้สื่อแบบต่าง ๆ อยู่บ้าง แต่ครูผู้สอนภาษาอาหรับทั้งหมดก็มีประสบการณ์สอนในระบบชั้นเรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่ออบรมเรื่องเทคนิคการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาอาหรับศึกษาเพิ่มเติมหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู หรือสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนภาษาอาหรับเพิ่มเติมในการสรรหาครูผู้สอนภาษาอาหรับว่าต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาอีกข้อหนึ่งด้วย

3. ประเด็นด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ทางสำนักการศึกษาจัดสรรมาจะมี 2 รูปแบบคือ ในรูปแบบงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และในรูปแบบเรียนหรือหนังสือ ภาษาอาหรับ แต่พบว่าแบบเรียนหรือหนังสือภาษาอาหรับมีเนื้อหาที่ไม่เป็นปัจจุบัน และรูปเล่มเนื้อหาไม่น่าสนใจ มีจำนวนไม่เพียงพอ และยังพบว่าไม่มีคุณภาพดีเท่าที่ควรจึงไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ และครูผู้สอนก็นำมาประกอบการสอนน้อยสภาพที่เป็นจริงพบว่าครูผู้สอนมีการใช้สื่ออย่างง่ายที่ผลิตขึ้นเอง เช่น บัตรคำ บัตรภาพ ใบงาน เป็นต้น ในส่วนของสื่อการเรียนการสอนแบบ CAI พบว่ายังมีการดำเนินการเป็นส่วนน้อย

สรุปการประเมินด้านปัจจัยในเข้าในภาพรวมพบว่ามีความพร้อมความเหมาะสมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน

จากการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ ของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของโพรวัสเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของกระบวนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริงเทียบกับกระบวนการดำเนินงานตามรายการประเมินที่ตั้งไว้ พบว่ากระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ ในภาพรวมพบว่ากระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.75 ซึ่งพบว่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นการประเมินที่เป็นจุดอ่อนของโครงการตามรูปแบบการประเมินของโพรวัสพบว่ากระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับประเด็นงบประมาณที่เป็นปัญหายู่มากคือการเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนมีความล่าช้าโดยจำนวนโรงเรียนที่มีความสอดคล้องมีเพียง 4 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนที่เหลืออีก 4 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 มีความล่าช้าโดยเฉลี่ยประมาณ 2 - 4 เดือนจึงจะได้ค่าตอบแทนตกเบิกหนึ่งครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละสำนักงานเขตมีภาระงานมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ในส่วนงบประมาณทางสำนักการศึกษาได้ติดต่อมาให้สำนักงานเขตต้นสังกัดโรงเรียนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเองปัญหาจึงอยู่ที่การบริหารจัดการของแต่ละสำนักงานเขต ในส่วนประเด็นของบุคลากรพบว่ามีความสอดคล้องทุกข้อ แต่ในส่วนประเด็นวิชาการพบจุดอ่อนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาอาหรับกับหน่วยงานอื่น โดยมีโรงเรียนที่มีความสอดคล้องเพียง 2 โรงเรียนคิดเป็น ร้อยละ 25 ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้อาจเพราะหน่วยงานภายนอกที่จัดกิจกรรมด้านภาษาอาหรับหรือเห็นความสำคัญของภาษาอาหรับยังคงมีน้อยและไม่เป็นที่แพร่หลายนัก นอกจากนี้ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์ประเมินและการสร้างข้อสอบยังพบว่าบางโรงเรียนยังไม่มี ความชัดเจนทั้งนี้จัดให้มีเพียงการสอบปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และเกณฑ์การประเมิน

มีการใช้แต่ยังไม่มีการรื้อยหลักฐานที่ชัดเจน นอกจากนี้ปัญหาอีกประการคือ การใช้สื่อประกอบการสอนรวมทั้งเทคนิควิธีที่ยังไม่มีความหลากหลายเท่าที่ควร

สรุปการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานในภาพรวมพบว่ากระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

การประเมินด้านผลผลิต

พิจารณา 4 ด้าน เพื่อสะท้อนผลผลิตของโครงการ ได้แก่

1. การประเมินด้านผลกระทบ จากการประเมินพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน และนอกจากการประเมินเกี่ยวกับความพึงพอใจแล้วยังได้มีการพิจารณาร่วมกับระดับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการประเมินตามเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อพบว่ามีความสัมพันธ์กับผลการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องในแง่การตอบรับการดำเนินโครงการจากชุมชน ซึ่งเป็นสังคมมุสลิมที่มีการใช้ภาษาอาหรับอยู่บ้างแล้วในด้านศาสนา และเห็นว่าเป็นโอกาสและเป็นสิ่งที่ดีที่จะได้ต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับด้านการสื่อสารของบุตรหลานให้ดียิ่งขึ้น

สรุปการประเมินด้านผลกระทบของโครงการเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การประเมินด้านประสิทธิผล จากผลการประเมินทั้ง 2 ข้อได้แก่ ระดับการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับ และการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการประเมินด้านประสิทธิผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เนื่องจากผลการประเมินด้านประสิทธิผลต้องเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ข้อซึ่งจากผลการประเมินพบว่าเป็นไปตามเกณฑ์เพียงประเด็นเดียวคือ การประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการฟังและการอ่านด้านการพูดและการเขียน ด้านการเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่นมีผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอีกข้อคือร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป.6) ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละเพียง 59.88 ซึ่งพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้คือต่ำกว่าร้อยละ 70

สรุปการประเมินด้านประสิทธิผลของโครงการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ด้านความยั่งยืน จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องับโครงการพบว่าความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้ง

ไว้ เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้ง ประเด็นวิชาการ ประเด็นความพร้อมและความเหมาะสม และประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกพบว่ายังไม่ชัดเจน แต่ก็พบว่าทางสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมีความพยายามในการประชาสัมพันธ์โครงการไปสู่หน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง

สรุปการประเมินด้านความยั่งยืนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. การประเมินด้านความสามารถในการขยายผล พบว่าเป็นไปตามเป้าหมายของ สำนักการศึกษาที่ตั้งไว้เกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโดยจะพิจารณาตามความพร้อมและความต้องการของแต่ละโรงเรียนเป็นหลัก โดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายจำนวนโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นไว้แน่ชัด เพียงแต่กำหนดว่าต้องมีการขยายหรือเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมอย่างต่อเนื่องทุกปีเท่านั้นจากการ ประเมินพบว่า มีโรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปีการศึกษา 2550 มี โรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มเป็น 35 โรงเรียน สังกัด 11 สำนักงานเขต และนอกจากนี้ยังได้พบว่ามี การขยายผลโครงการอีกหลายอย่าง เช่น บุคลากรกิจกรรมภาษาอาหรับเข้ากับกิจกรรมอื่น ๆ ของ โรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ประเด็นครูผู้สอนพบว่าการสร้างเครือข่ายกลุ่มครูผู้สอนอย่างเข้มแข็งแม้ว่าจะมีรูปแบบที่ไม่เป็น ทางการก็ตามแต่พบว่าครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 2 ทุกโรงเรียน มีการนัดพบปะ ประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร กรอบเนื้อหา ตลอดจนร่วมกันสรุปปัญหา และร่วมกัน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง และนอกจากนี้ทางสำนักศึกษายังจัดให้มีการ ประชุมร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ ครูประสานงานโครงการ ประชุม สรุปโครงการอย่างเป็นทางการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา และกำหนดทิศทางการ พัฒนาการดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปการประเมินด้านความสามารถในการขยายผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากผลการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านสามารถสรุปภาพรวมได้ทั้งระบบว่าการดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพดีการประเมินส่วนใหญ่ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการศึกษาด้านบริบทของโครงการพบว่ามีจัดขึ้นเพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นหลักสูตร ครูผู้สอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่ามีความพร้อมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ดำเนินงานพบว่ามีความพร้อมความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิตในภาพรวมเป็นไปตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยทั้ง 4 ด้านพบว่าเป็นไปตามเกณฑ์ 3 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลกระทบ พบว่าผู้เรียนมี เจตคติระดับมากต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับ และได้รับความพึงพอใจจากผู้ปกครองนักเรียนใน ระดับมาก ด้านความยั่งยืนพบว่าได้รับความพึงพอใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับมาก ด้านความส่า

มาลดในการขยายผลมีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการร่วมกับมีการขยายผลโครงการในด้านอื่น ๆ ในโรงเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนด้านผลผลิตนักเรียนมีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมายังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินในภาพรวมตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ที่ปรับปรุงใหม่ปี 2003 ร่วมกับการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวิสเพื่อประเมินในส่วนของกระบวนการดำเนินงานโดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลหลายมิติจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนการวิเคราะห์ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสอบถาม เพื่อศึกษาบริบท และประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบริบท

ผลการศึกษาด้านบริบทของโครงการพบว่า การดำเนินโครงการในลักษณะเช่นเดียวกับโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพสังคมยุคปัจจุบันเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประเทศ อีกทั้งมีการเข้ามาติดต่อของชาวต่างชาติไม่ว่าจะเป็นช่องทางการสื่อสารใด ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกลุ่มอาหรับที่เข้ามาติดต่อค้าขาย ทำธุรกิจ หรือแม้แต่การเข้ามาใช้บริการด้านการรักษาพยาบาลมากขึ้น การได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ นับเป็นโอกาสและข้อได้เปรียบของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่อยู่ท่ามกลางความเจริญของประเทศ และศูนย์รวมของชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ดังนั้นจากความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงพบว่าการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นดังกล่าวในการเตรียมเยาวชนของชาติให้มีความพร้อม และมีโอกาสที่ดีในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ หรือแม้แต่เป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นก็ตาม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ด้านการสอนภาษาต่างประเทศของกรมวิชาการที่ว่า การสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นที่เป็นภาษาที่มีผู้ใช้ติดต่อสื่อสารกันส่วนใหญ่ในประชาคมโลกเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางวิทยาการสื่อสารในกระแสโลกาภิวัตน์ อันเป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนทุกระดับ (กรมวิชาการ, 2534: 4)

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

จากผลการประเมินความพร้อมและความเหมาะสมของด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นหลักสูตร ครูผู้สอน และสื่อวัสดุอุปกรณ์ในภาพรวมของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นหลักสูตรพบว่าแต่ละโรงเรียนมีหลักสูตรภาษาอาหรับของสถานศึกษาซึ่งปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนจากหลักสูตรที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของฤกษ์ชัย เพ็ชรคง (254: 71) ทำการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาค) โดยให้รูปแบบการประเมินแบบตีปี พบว่าการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าในส่วนของหลักสูตรอยู่ในระดับดีทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันของสังคมมากขึ้นนั่นเอง แต่จากผลการประเมินก็ยังพบปัญหาในประเด็นหลักสูตรอยู่บ้างเกี่ยวกับการกำหนดการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรที่ยังไม่ชัดเจนนัก ซึ่งอาจส่งผลต่อการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ จึงควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาในส่วนของการกำหนดสัดส่วนและการกำหนดแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความหลากหลายชัดเจนอันจะส่งผลให้ ทราบถึงพัฒนาการทางผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริงของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใดต้องปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนใดในแต่ละบุคคล (สุวิมล ตั้งสัจพจน์. 2546: 10) ส่วนประเด็นของครูผู้สอนจากผลผลการประเมินพบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีคุณวุฒิทางด้านภาษาอาหรับจากประเทศอียิปต์ หรือประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง และยังพบว่าครูผู้สอนภาษาอาหรับส่วนหนึ่งยังมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีร่วมด้วยแต่ไม่ใช่ด้านปริญญาทางการศึกษา จึงทำให้ยังคงพบว่ามีปัญหาในด้านการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การผลิตสื่อ และการใช้สื่อแบบต่าง ๆ อยู่บ้าง แต่ครูผู้สอนภาษาอาหรับทั้งหมดก็มีประสบการณ์สอนในระบบชั้นเรียนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี จึงทำให้สามารถคุมชั้นเรียนและจัดการเรียนการสอนได้ดีในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาและมีการรวมกลุ่มหรือประชุมหารือกันเพื่อกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันจึงทำให้การประเมินในประเด็นครูผู้สอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในส่วนประเด็นสื่อวัสดุอุปกรณ์พบว่าสื่อที่ทางสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครจัดสรรให้โรงเรียนจะมี 2 รูปแบบคือ ในรูปแบบงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และในรูปแบบเรียนหรือหนังสือภาษาอาหรับ ในส่วนแบบเรียนหรือหนังสือภาษาอาหรับส่วนใหญ่แต่พบว่ามีเนื้อหาที่ไม่เป็นปัจจุบัน และรูปเล่มเนื้อหาไม่น่าสนใจ และมีไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ ส่วนใหญ่จะพบว่าครูผู้สอนมีการใช้สื่ออย่างง่ายที่ผลิตขึ้นเอง เช่น บัตรคำ บัตรภาพ ใบงาน เป็นต้น ในส่วนของสื่อการเรียนการสอนแบบ CAI และการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งเรียนรู้พบว่ามี ความพยายามของครูผู้สอนนำมาใช้บ้างในบางโรงเรียนแต่ยังเป็นส่วนน้อยจึงทำให้ผลการประเมินใน

ประเด็นข้อวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาริสา โกเศยะโยธิน (2541: 52-55) ที่ได้ประเมินโครงการอบรมประชาชนเพื่อพัฒนาช่างฝีมือหมู่บ้าน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ โดยพบว่าด้านปัจจัยนำเข้าส่วนใหญ่มีความพร้อมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากยกเว้นปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ใช้ในการฝึกอบรมมีสภาพเก่า ไม่เป็นปัจจุบัน และมีไม่เพียงพอ

3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน

จากการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณ บุคลากร และวิชาการของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของโพรวัส เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของกระบวนการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริงเทียบกับกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรายการประเมินพบว่ากระบวนการดำเนินงานประเด็นงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ ในภาพรวมมีคะแนนความสอดคล้องกับรายการประเมินที่กำหนดไว้นั้นคือกระบวนการดำเนินงานทั้ง 3 ประเด็นมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ก็ยังคงมีบางส่วนที่เป็นปัญหาอยู่บ้างนั่นคือการเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนมีความล่าช้า ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละสำนักงานเขตมีภาระงานมาก การเบิกจ่ายค่าตอบแทนจึงยังคงมีความล่าช้าแต่ในส่วนงบประมาณพบว่าการจัดสรรอย่างเพียงพอโดยสำนักงานการศึกษาได้ติดต่อมาให้สำนักงานเขตต้นสังกัดโรงเรียนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเอง ปัญหาจึงอยู่ที่การบริหารจัดการของแต่ละสำนักงานเขต ในส่วนประเด็นของบุคลากรพบว่าทุกข้อมีความสอดคล้องคือมีความพร้อมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกโรงเรียน โดยพบว่าบุคลากรส่วนต่าง ๆ ของโครงการมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตน โดยแต่ละโรงเรียนได้จัดให้มีตัวบุคคลในการประสานงานระหว่างครูผู้สอน สำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา จัดให้มีบุคลากรในการทำหน้าที่เบิกจ่ายงบประมาณจากสำนักงานเขตให้ครูผู้สอน นอกจากนั้นยังพบความสอดคล้องของความรับผิดชอบของครูผู้สอน ความเสียสละทุ่มเทในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่าการกำกับติดตามความก้าวหน้าของศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการเป็นระยะและมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปีร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งกระบวนการดำเนินงานในประเด็นงบประมาณ และประเด็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนโครงการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2548: 6, 39-42) ที่ได้รายงานว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาปี พ.ศ. 2546 - 2547 เป็นผลมาจากปัจจัยด้านระบบการทำงาน ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของบุคลากร งบประมาณที่เพียงพอ ร่วมกับความสัมพันธ์กับชุมชนรอบด้านเป็นสำคัญ ในส่วนประเด็นวิชาการนั้นพบว่าส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกล่าวคือ มีการกำหนด

กรอบการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษาไว้ชัดเจน มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามหลักวิชาและมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานชัดเจนแม้จะยังไม่มีภาระบไว้ในตัวหลักสูตรอย่างชัดเจนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็พบว่ามีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักสูตร เฉพาะของแต่ละโรงเรียนโดยปรับมาจากกรอบหลักสูตรที่ทุกโรงเรียนได้หรือร่วมกันจัดทำขึ้นเมื่อแรกดำเนินโครงการ มีการจัดทำข้อสอบ และเกณฑ์การประเมินไว้ชัดเจน มีการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อผู้บริหารโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยผู้สอนจะจัดทำรายงานการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งเป็นผู้บริหารโครงการขั้นต้น จากนั้นปลายปีการศึกษาแต่ละโรงเรียนจึงจะจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักการศึกษาอีกระดับหนึ่ง และยังพบว่ามีกำหนดกรอบการเรียนการสอนไว้ในรูปกำหนดการสอนรายปี หรือรายภาคเรียนไว้ ยกเว้นข้อการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับ พบว่าในภาพรวมยังมีการดำเนินการน้อย ทั้งนี้อาจเพราะหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับโดยตรงในประเทศไทยยังมีน้อย แต่อย่างไรก็ตามทางสำนักการศึกษาก็ได้มีความพยายามในการประชาสัมพันธ์โครงการการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อหน่วยงานหรือองค์การภายนอกอยู่เสมอ และในส่วนของใช้สื่อประกอบการสอนที่มีความหลากหลายพบว่ามีโรงเรียนบางส่วนมีการใช้สื่อประกอบการสอนที่มีความหลากหลายน้อย แต่จะมีเพียงการใช้สื่อที่จัดทำขึ้นอย่างง่าย ๆ เท่านั้น

4. ด้านผลผลิต

พิจารณา 4 ด้าน เพื่อสะท้อนผลผลิตของโครงการ ได้แก่

1. ด้านผลกระทบ

จากผลการประเมินพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายสุนีย์ เขียมอิทธิพล (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เริ่มเรียนในโรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เริ่มเรียนในทางบวกอยู่ในระดับดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีงานวิจัยของอังคิรา ธีราทรง (2549: บทคัดย่อ) ที่รายงานว่านักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ก็มีเจตคติทางบวกต่อการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เช่นกัน ซึ่งประโยชน์ของการวัดเจตคติของการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศนั้นเป็นแนวทางหนึ่งในการประเมินด้านผลกระทบโดยที่การวัดเจตคตินั้นกระทำเพื่อประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตหลักของโครงการว่ามีแนวโน้มทางความรู้สึก ความคิด โน้มเอียงไปในทางใดซึ่งหากมีเจตคติที่ดีหรือเจตคติทางบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อม

ส่งผลให้นักเรียนมีความมั่นใจเชิงเข้าหาสิ่งนั้นได้ดีขึ้น (กลมรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2538: 231) ดังนั้นการมีเจตคติระดับมาต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับนี้ย่อมเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับแก่นักเรียนให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้ดียิ่งขึ้น การประเมินด้านผลกระทบในครั้งนี้ นอกจากมีการวัดเจตคติของผู้เรียนแล้วยังมีการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าผู้ปกครองของนักเรียนในชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากผลการประเมินก็พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์ (2551: 81-82) ที่ได้ทำการประเมินด้านผลกระทบของโครงการพัฒนาวิทยุ นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาโดยการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโดยพบว่าทั้งครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการพัฒนาวิทยุของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายประเด็นของการสอบถามความพึงพอใจในครั้งนี้พบว่า ทุกประเด็นได้แก่ วิชาการ ความพร้อมของโครงการ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ผลกระทบต่อนักเรียนและชุมชน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกประเด็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณินนุช พิจิตนการ (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการประเมินด้านผลกระทบของโครงการรณรงค์การอ่านของโรงเรียนพรประสาวิทยุ โดยการสอบถามความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองเช่นกันโดยพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านประสิทธิผล

จากผลการประเมินด้านประสิทธิผลทั้ง 2 ข้อได้แก่ ระดับการประเมินตนเองของผู้เรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับ และการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การประเมินด้านประสิทธิผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เนื่องจากผลการประเมินด้านประสิทธิผลทั้ง 2 ประเด็นไม่สอดคล้องกันกล่าวคือ ผลการประเมินที่ได้พบว่าเป็นไปตามเกณฑ์เพียงประเด็นเดียวคือ การประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถทางภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการฟังและการอ่าน ด้านการพูดและการเขียน ด้านการเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น มีผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ส่วนอีกประเด็นที่พิจารณาร่วมด้วยคือร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอาหรับของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป.6) ที่มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีค่าร้อยละเพียง 59.88 ซึ่งพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการใช้วิธีการสอนที่ยังขาดความหลากหลาย รวมถึงสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนยังไม่ครบถ้วน และหลากหลายเท่าที่ควร ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการประเมินที่ได้ในด้านกระบวนการดำเนินงานในประเด็นวิชาการซึ่งยังพบว่าบางโรงเรียนนั้นการใช้สื่อประกอบการสอนรวมทั้งเทคนิควิธี

ยังไม่มีหลากหลายเท่าที่ควร สอดคล้องกับรายงานของปัญญา ทรงเสรี (2544: 7-9) ที่กล่าวว่า ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ตั้งไว้นั้นเกิดจากสาเหตุหลายประการทั้งจากตัวผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนและตัวครูที่ยังขาดความหลากหลายของวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนเรื่องข้อกำหนดเกณฑ์ประเมินและการสร้างข้อสอบยังพบว่ามียังบางโรงเรียนยังไม่มี ความชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละโรงเรียนมีมาตรฐานที่ต่างกันแม้ว่าในภาพรวมจะมีการวัดผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่เมื่อพิจารณารายโรงเรียนแล้วพบว่ามียังบางโรงเรียนที่เน้นการสอบปฏิบัติห้องจำเพียงอย่างเดียว จึงอาจเป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และอีกสาเหตุหนึ่งอาจเพราะการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของปีการศึกษา 2551 ซึ่งมีนักเรียนส่วนหนึ่งคือนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อปีการศึกษา 2551 จบการศึกษาไปแล้ว ดังนั้นผลการประเมินตนเองที่ได้จากนักเรียนในปีการศึกษานี้จึงอาจส่งผลให้ผลการประเมินตนเองไม่สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ศึกษาในครั้งนี้

3. ด้านความยั่งยืน

จากผลการประเมินพบว่าจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการพบว่า ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งประเด็นวิชาการ ประเด็นความพร้อมและความเหมาะสม และประโยชน์ที่ได้รับ แต่ในส่วนของความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกจะแม้จะยังไม่ชัดเจนและทั้งนี้อาจเพราะหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับในกรุงเทพมหานครยังมีน้อย แต่ในส่วนของสำนักการศึกษา ก็พบว่ามีความพยายามในการประชาสัมพันธ์โครงการให้หน่วยงานภายนอกได้รับทราบอันจะเป็นผลให้เกิดความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในอนาคต เช่น ประชาสัมพันธ์โครงการไปสู่หน่วยงานภายนอกโดยการนำผลงานนักเรียนและตัวแทนนักเรียนไปจัดนิทรรศการการเรียนการสอนภาษาอาหรับโดยกิจกรรมที่จัดคือการแสดงละครสั้น และสาธิตการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัยการศึกษาของกรุงเทพมหานครเมื่อปีการศึกษา 2549 – 2551 การส่งเสริมให้โรงเรียนส่งตัวแทนนักเรียนเข้ารับการคัดเลือกจนได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ล่ามยุวชนภาษาอาหรับในมหกรรมกีฬาเยาวชนโลกครั้งที่ 40 ที่กรุงเทพมหานครเป็นเจ้าภาพเมื่อปี 2548 หรือแม้กระทั่งร่วมกับสถานีวิทย์โทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (NBT) เพื่อให้เข้ามาถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนภาษาอาหรับในชั้นเรียนของโรงเรียนในสังกัด เพื่อเผยแพร่ทางรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2551 ซึ่งหากมีการประชาสัมพันธ์ต่อไป ร่วมกับการส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก ความชัดเจนในการเชื่อมโยงหรือมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในอนาคตคาดว่าจะมีการ

พัฒนาให้มีความเด่นชัดขึ้น และจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการก็ยังพบว่าได้รับการตอบรับจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ซึ่งก็สอดคล้องกับการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนในชุมนุมด้านผลกระทบนั่นเอง ซึ่งการได้รับการตอบรับจากการดำเนินโครงการจากผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนั้นย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้โครงการนี้ดำเนินมาได้ด้วยดีและจะดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ในบทสัมภาษณ์ยังมีการรายงานข้อค้นพบว่านักเรียนสามารถกล่าวทักทายด้วยประโยคภาษาอาหรับง่าย ๆ กับครูผู้สอน เพื่อนนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนอกเวลาเรียนอย่างมั่นใจ ซึ่งก็เป็นข้อค้นพบส่วนหนึ่งด้านความยั่งยืนที่สะท้อนให้เห็นว่ามีการคงอยู่ของผลที่ได้รับภายหลังจากการดำเนินโครงการหรือโครงการสิ้นสุดลง และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นในทางบวกและยังคงดำเนินต่อไป (เชิดศักดิ์และคนอื่น. 2549: 3)

4. ด้านความสามารถในการขยายผล

ผลการประเมินด้านความสามารถในการขยายผลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่ามีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นระยะกล่าวคือ ในการดำเนินโครงการในระยะแรกเมื่อปีการศึกษา 2548 มีโรงเรียนที่พร้อมเข้าร่วมโครงการในรุ่นแรกจำนวน 13 โรงเรียน สังกัด 8 สำนักงานเขต และในปีการศึกษาถัดมาสำนักงานการศึกษาได้สำรวจความต้องการของโรงเรียนที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเพื่อเตรียมความพร้อม และตั้งงบประมาณรองรับ และได้มีโรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนกระทั่งในปีการศึกษา 2551 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มเป็น 35 โรงเรียน สังกัด 11 สำนักงานเขต และในปีการศึกษา 2553 คาดว่าจะมีการเพิ่มจำนวนที่เข้าร่วมโครงการเป็น 75 โรงเรียน ซึ่งพบว่าการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งนี้เพราะทางโครงการไม่ได้กำหนดเป้าหมายจำนวนโรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการไว้แน่นอนเพียงแต่กำหนดให้มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการตามความพร้อมเท่านั้น และนอกจากนี้ยังได้พบว่าการขยายผลโครงการอีกหลายอย่าง เช่น การบูรณาการกิจกรรมภาษาอาหรับเข้ากับ กิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็นต้น และในส่วนครูผู้สอนพบว่าการสร้างเครือข่ายกลุ่มครูผู้สอนอย่างเข้มแข็งแม้ว่าจะมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการก็ตาม แต่พบว่าครูผู้สอนภาษาอาหรับในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรจำนวนมีการนัดพบปะ เข้ากลุ่มประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร กรอบเนื้อหา ตลอดจนร่วมกันสรุปปัญหา และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน อย่างน้อยปีการศึกษา และ 2 ครั้ง และนอกจากนี้ทางสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครยังจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาอาหรับ ครูผู้ประสานงาน เพื่อสรุปโครงการร่วมกันอย่างเป็นทางการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา และกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป ๆ ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวล้วนสอดคล้องกับแนวทางการขยายผลของ

โครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินมีข้อค้นพบที่เป็นจุดเด่น แสดงถึงความสำเร็จ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของโครงการสามารถสรุปได้ 6 ประการดังนี้

1. นักเรียนทุกคน ได้รับโอกาสในการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสารโดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน
2. โครงการสอนภาษาอาหรับมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนมุสลิมมากโดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนที่เปิดสอนนับถือศาสนาอิสลาม นับเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับที่นักเรียนมีพื้นฐานมาบ้างแล้วแต่ใช้ได้เฉพาะในทางการปฏิบัติศาสนกิจ มาใช้ประโยชน์เพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง จึงส่งผลต่อความพึงพอใจ และการตอบรับโครงการจากผู้ปกครองในชุมชนเป็นอย่างดี
3. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับที่เข้มแข็งซึ่งจะเป็นผลให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินโครงการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้เป็นอย่างดีในอนาคต
4. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร
5. เป็นพื้นฐานที่ดียิ่งสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทางด้านอิสลามศึกษาหรือด้านภาษาอาหรับ ในสถานศึกษาที่เปิดสอนทางด้านอิสลามศึกษาควบคู่กับวิชาสามัญ เช่น โรงเรียนบางกอกศึกษา โรงเรียนอิสลามสันติชน อันเป็นโรงเรียนที่ได้รับความนิยมของชาวมุสลิมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา
6. เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานครในการกำหนดให้มีการส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาอาหรับ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาสเปน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเป็นการเปิดโลกทัศน์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารโครงการ

1.1 ด้านบริบท ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการทราบถึงความต้องการจำเป็น ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ แต่จากการศึกษาด้านบริบทก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้หลายประการเช่น เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมทางภาษาของประเทศในกลุ่มอาหรับ และเพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างถูกต้องครบถ้วนนอกเหนือจากการท่องจำเพื่อใช้เฉพาะในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว ซึ่งความคิดเห็นนี้จะสะท้อนถึงความต้องการของชุมชน ซึ่งทางผู้บริหารโครงการควรพิจารณาบรรจุไว้ในความมุ่ง

หมายและวัตถุประสงค์ของโครงการเมื่อมีการปรับปรุงโครงการในระยะต่อไป ซึ่งการตั้งวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของโครงการที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนจะเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ต่อไป

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารโครงการควรมีการปรับนโยบายในส่วนที่ยังคงพบข้อบกพร่องในบางประเด็นกล่าวคือควรส่งเสริมให้มีการสัมมนา อบรม เพื่อปรับปรุงพัฒนาในส่วนของการกำหนดสัดส่วนและการกำหนดแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความหลากหลายชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนอันและส่งเสริมครูผู้สอนภาษาอาหรับที่ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาให้ได้พัฒนาตนเองโดยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย หรืออาจส่งเสริมครูผู้สอนให้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาชีพครูเพิ่มเติมซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูได้ดีทางหนึ่ง หรืออาจกำหนดให้สำนักงานเขตต้นสังกัดโรงเรียนแต่ละแห่งกำหนดให้เป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งในการสรรหาบุคลากรภายนอกที่จะเข้ามาช่วยปฏิบัติราชการสอนภาษาอาหรับ (ครูผู้สอนภาษาอาหรับ) ทั้งนี้เพราะการได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติครบถ้วนย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้อาจสำรวจความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน หนังสือแบบเรียนที่ครูผู้สอนมีความต้องการ หรือแม้แต่ตั้งงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนของการผลิตสื่อ และส่งเสริมจัดหาให้มีการใช้สื่อมัลติมีเดีย เช่น CAI หรือบทเรียนสำเร็จรูปให้แพร่หลายมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมจะส่งผลให้เกิดความพร้อมความเหมาะสมในด้านปัจจัยนำเข้าให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.3 ด้านกระบวนการดำเนินงานผู้บริหารโครงการควรมีการประสานงานกับสำนักงานเขตต้นสังกัดของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อแก้ปัญหาการเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนที่ยังมีความล่าช้าอยู่ ส่วนการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับนั้น อาจทำได้โดยเชิญวิทยากรที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาอาหรับในชุมชน หรือสถานศึกษาที่เปิดสอนด้านภาษาอาหรับมาร่วมในการจัดค่ายวิชาการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับทางโรงเรียน หรืออาจจัดให้มีการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการใช้ภาษาอาหรับในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชาวอาหรับอยู่มากเช่น สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย และมีการใช้สื่อที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะสื่อประเภทมัลติมีเดีย อีกทั้งต้องจัดการเรียนสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนโดยมีเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย มีการใช้สื่อที่ทันสมัย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

(พระเทพ. 2548: 15) นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการค้นคว้า เพื่อให้มีความรู้ที่เป็นสากล มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 1-9) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้กระบวนการดำเนินงานของโครงการสอนภาษาอาหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความพร้อมความเหมาะสมตลอดจนมีศักยภาพสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านผลกระทบจากผลการประเมินพบว่าระดับเจตคติ และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองสะท้อนชัดเจนว่านักเรียนมีทัศนคติหรือมุมมองที่ดีมีความสุขต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนทั้งยังได้รับความพึงพอใจในระดับมากจากผู้ปกครองในชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารโครงการควรส่งเสริมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในประเด็นวิชาการ ความพร้อมของโครงการ และประโยชน์จากโครงการให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งความพึงพอใจจากผู้ปกครองในชุมชนและเจตคติทางที่ดีของนักเรียน อันจะเป็นสิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนได้ชัดเจนว่าการดำเนินโครงการด้านผลกระทบได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี

1.5 ด้านประสิทธิผล ในการประเมินประสิทธิผลของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่ายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบผู้บริหารโครงการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการควรสนับสนุนให้มีการกำหนดสัดส่วนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนไว้ในหลักสูตรของแต่ละโรงเรียน และส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลายในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งหากใช้การวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง จะสามารถทำให้ได้ข้อสังเกตผลการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถอย่างแท้จริงของผู้เรียน และสามารถนำผลการประเมินไปใช้เพื่อยืนยันถึงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสติปัญญา สังคม และร่างกาย และสามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี: 2546: 5) และในส่วนของสื่อ วัสดุอุปกรณ์การสอน โดยเฉพาะหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบันทางผู้บริหารโครงการควรมีการสำรวจความต้องการหนังสือที่ครูผู้สอนต้องการ โดยที่เนื้อหาต้องมีความทันสมัยสามารถเข้าใจหรือกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อมัลติมีเดียที่สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ง่าย เพราะสามารถที่จะนำเสนอได้ทั้งเสียง ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ดนตรี กราฟิก ภาพถ่ายวัสดุตีพิมพ์ ภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ ประกอบกับสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทบทวนขั้นตอนและกระบวนการเรียนได้ โดยนักเรียนอาจจะเรียนหรือฝึกซ้ำได้บ่อยครั้งเท่าที่ต้องการเช่น การใช้มัลติมีเดียในการฝึกภาษาต่างประเทศโดยเน้นเรื่องการออกเสียงและฝึกพูดที่ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง (กิตติมา เพชรทรัพย์. 2552: ออนไลน์) แต่ยังคงพบว่ามิใช่น้อยในโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ควรจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อ หรือจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่ออย่างง่ายที่มีคุณภาพ ประกวดทำสื่อการสอนภาษาอาหรับเพื่อเป็นแรงจูงใจของครูผู้สอน ในส่วนของเทคนิคการสอนนั้นทางผู้บริหารโครงการควรจัดสรรให้มีการอบรมเทคนิควิธีการสอนที่มีความหลากหลายให้ครูผู้สอน หรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ศึกษาต่อเกี่ยวกับวิชาชีพครู ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในชั้นเรียนอันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนสูงขึ้นได้ตามเกณฑ์ต่อไป

1.6 ด้านความยั่งยืน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของโครงการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโครงการควรดำเนินการดังนี้คือจัดมีกิจกรรมการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับภาษาอาหรับในแต่ละสถานศึกษา การเชิญผู้ปกครองในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอาหรับมาเป็นวิทยากรเป็นครั้งคราว การนำนักเรียนไปศึกษาหรือสังเกตการณ์สื่อสารด้วยภาษาอาหรับในที่ที่มีชาวอาหรับ เช่น สนามบินสุวรรณภูมิ หรืออาจเชิญครูในโรงเรียนที่มีการสอนภาษาอาหรับในระดับที่สูงร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้นักเรียนสนทนาภาษาอาหรับง่าย ๆ นอกห้องเรียน เช่น กล่าวคำทักทาย กล่าวคำขอบคุณ และมีการจัดบอร์ดคำศัพท์ภาษาอาหรับ หรือนำเสนอคำศัพท์ภาษาอาหรับวันละคำร่วมกับภาษาอังกฤษหน้าเสาธง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงของโครงการควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการต่อหน่วยงานภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมและความต่อเนื่อง

1.7 ด้านความสามารถในการขยายผล ผู้บริหารโครงการควรกำหนดเป้าหมายจำนวนโรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการในแต่ละปีการศึกษาให้ชัดเจนทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการวางแผนและบริหารจัดการโครงการในด้านการขยายผลในประเด็นต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบอื่น ๆ เพื่อศึกษาความสอดคล้องของผลการประเมินโครงการกับผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้

2.2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในภาคเรียนเดียวกับการใช้แบบประเมินตนเองเพื่อจะได้มั่นใจว่าเป็นผลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน

2.3 ประเมินด้านผลผลิตของโครงการในมิติของเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2.4 ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนจำแนกตามตัวแปรระดับชั้นต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบเมื่อเริ่มเรียนกับเมื่อเข้าร่วมโครงการไปแล้วระยะหนึ่ง โดยศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาช่วงเวลาและแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของระดับเจตคติ

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). แนวทางการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. กองศาสนศึกษา กรมฯ
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2543). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2538). จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิติมา เพชรทรัพย์. (2552). ประโยชน์ของสื่อมัลติมีเดีย. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2552, จาก <http://gotoknow.org/file/aishiteru/ma.doc>.
- คณินนุช พิจิตนการ. (2550). การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวัฒน์ สืบสันติวงศ์. (2547). ภาษาอาหรับระดับที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมานพวงศ์ เสี่ยงม.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2549). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนชนบท (ICT). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์; และคนอื่น. (2548, กรกฎาคม-กันยายน). การประเมินโครงการรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษระดับชาติทางศิลปเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 34(1): 103-105.
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. (2531). มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2530). หลักการวิจัยประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปัญญา ทรงเสรี. (2544). **วิกฤตการณ์ Child Centered กับทางออกที่บอกได้**. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.

"พระเทพ" ทรงให้กำลังใจครูบ่มเพาะเยาวชน. (2548, 2 พฤศจิกายน). **ไทยรัฐ**. หน้า 15.

เพ็ญลักษณ์ สีอ่อน. (2547). **การประเมินโครงการพุทธเสริมปัญญาโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล)**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ไพศาล หวังพานิช ; และคนอื่น. (2543?). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. (เอกสารประกอบการอบรม). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มาริสา โกเศยะโยธิน. (2541). **การประเมินโครงการอบรมประชาชนเพื่อพัฒนาช่างฝีมือหมู่บ้าน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกโรงเรียน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2544). **การประเมินโครงการ : แนวคิดและหลักการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ์. (2540). **การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน**. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พรีนท์.

ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง. (2547). **การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี): กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วิจิตรา ศรีสอน. (2544). **การประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

วุฒิชัย หวังบุญ. (2538). **อิสลามกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมานพวงศ์เสี่ยม.

ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. (2544). **หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมคิด พรหมจ้อย. (2542). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. นนทบุรี : ม.ป.พ.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544ก). **วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า**. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ มุทะหมัด. (2534). **บาปและชนิดของบาป**. กรุงเทพฯ : สายสัมพันธ์.

----- . บรรณาธิการ. (2544ข). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). **คู่มือวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์**.

กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์.

✓ สายสุนีย์ เขียมอิทธิพล. (2550). **การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอาหรับ เพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เริ่มเรียนโดยใช้เพลงประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุเหร่าใหม่ เขตหนองจอก กรุงเทพฯ**.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ สุกินา ยีอาร์. (2542). **การศึกษาสถานภาพและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตการศึกษา 2**.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุปราณี เวชประสิทธิ์. (2550). **การประเมินศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุนันท์ สมันเลาะ. (2543). **ความแตกต่างระหว่างหญิงชายในการเรียนระบบภาษาอาราบิกของนักเรียนไทยมุสลิม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร

สุภารัตน์ จันทร์สว่าง. (2547). **การประเมินโครงการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ์วิทยา จังหวัดเพชรบุรี**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุวิมล ติกรานนท์. (2543). **การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2546). **การวัดผลประเมินผลทางพลศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุวารินทร์ ถิ่นทวี. (2549). การประเมินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2551). โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สหาย.บล็อกและการพิมพ์.
- สำนักงานยุทธศาสตร์, สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2552). เกณฑ์การประเมินตามกรอบ SMART SCHOOL. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.
- องอาจ นัยพัฒน์; และคนอื่น. (2547). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการวัดและประเมินทางการศึกษา: การวัดเจตคติตามวิธีไลเคอร์ท. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังก์วรา ชีราทอง. (2549). เจตคติต่อโครงการภาคภาษาอังกฤษของครูและนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Alkin, M.C. (1969). Evaluation Theory Development : Evaluation Comment. California: Sage Publication.
- Cronbach, L.J. (1982). Designing Evaluation of Educational and Social Programs. San Francisco: Jossey-Bass.
- (1970). Essentials of Psychological Testing. 3rd. ed. New York: McGraw-Hill.
- Harmon, M.A. (1993). Reducing the Risk of Drug Involvement Among Early Adolescents-An Evaluation of D.A.R.E.. Retrieved October 31, 2008, from http://www.Dare.com/new_site/D_Rea_SC2_III.htm.
- Harrison, A.S. (1993). An Evaluation Model for Middle School Counseling and Guidance. Dissertation. Ed.D. (Education Administration). Virginia: Graduate school The Old Dominion University. Photocopied.
- Khachatpai Burutpat. (1976). Thai Muslims. Bangkok: Preapitaya.

- Mattox, Joseph E. (1991). **An Evaluation of the Program of theological Education by Extension at the Center for Christian Studies in Northwest Mexico.** Dissertation. Ed.D.(Education Administration). California: Graduate school The University of San Diego.
- Provus, Malcolm. (1971). **Discrepancy Evaluation for Educational Program Improvement and Assessment.** California : McCutchan.
- Scriven, M. (1973). **Goal Free Evaluation.** In E.R. House (Ed). **School Evaluation : The Politics and Process.** California: McCutchan.
- Stake, Robert E. (1971). **Evaluation the Art in Educational : A Responsive Approach.** Columbus, Ohio: Charles E. Merrill.
- Stufflebeam, Dannel L. (1971). **Educational Evaluation and Decision-Making.** Itasca, Illinois: F.E. Peacock.
- . (2003). **The CIPP Model for Evaluation.** Annual Conference of the Oregon Program Evaluators Network. Oregon: Michigan.
- Tyler, Ralph W. (1950). **Basic Principles of Curriculum and Instruction.** Chicago: University of Chicago Press.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรื่อง การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน

1. รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ หวังพานิช	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์สมกิจ กิจพูนวงศ์	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ

1. นายดำรงศักดิ์ มินสาคร	ครูผู้สอนภาษาอาหรับ
โรงเรียนรุดวานนูนอิสลาม บางกะปิ
2. นางปราณี มะทอง	ครูผู้สอนภาษาอาหรับ
โรงเรียนรุดวานนูนอิสลาม บางกะปิ

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประเมินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

1. ด้านบริบท – ความต้องการจำเป็น ความมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของโครงการ

1. การเปิดสอนภาษาอาหรับมีความจำเป็น อย่างไร

.....

.....

2. ปัญหาและสภาพของสังคมปัจจุบันที่จะนำไปสู่ความจำเป็นในการดำเนินโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครคืออะไร และเพราะอะไร

.....

.....

.....

3. ตามความเห็นของท่านความมุ่งหมายและจุดประสงค์ของโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครคืออะไร

.....

.....

.....

2. ด้านปัจจัยนำเข้า – ความพร้อม ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า

4. การกำหนดหลักสูตรการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างไร มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

5. คุณสมบัติของที่เป็นจริงของครูผู้สอนเป็นอย่างไร และควรมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

6. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีปริมาณเพียงพอ และมีคุณภาพเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหา
ของหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านผลกระทบ – การเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผู้เรียนและชุมชน

7. หลังจากเปิดสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนแล้ว ผลตอบรับจากชุมชน หรือผู้ปกครองเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

8. ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับหรือไม่ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจาก
ก่อนเรียนอย่างไร มีข้อบ่งชี้ที่สนับสนุนหรือไม่

.....

.....

.....

9. ผู้เรียน และชุมชนได้รับประโยชน์อะไรจากโครงการนี้ และท่านคิดว่า โครงการนี้ควรได้รับการ
สนับสนุนอย่างไรอีกบ้างจึงจะส่งผลให้โครงการดำเนินไปด้วยดี

.....

.....

.....

10. โครงการนี้ควรได้รับการสนับสนุนอย่างไรอีกบ้างจึงจะส่งผลให้โครงการดำเนินไปด้วยดี

.....

.....

.....

4. ด้านความยั่งยืนของโครงการ

11. การดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มแรกมีความต่อเนื่อง หรือมีอุปสรรคหรือไม่ และส่วนที่เป็นอุปสรรค ท่านคิดว่าควรแก้ไขอย่างไร

.....

.....

12. หลังจากเข้าร่วมโครงการ มีสิ่งใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริม นักเรียน และโรงเรียนในทางที่ดีขึ้น

.....

.....

13. มีความเชื่อมโยง ของโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน ในด้านภาษาอาหรับหรือไม่

.....

.....

14. ท่านคิดว่าโครงการนี้จะสามารถดำเนินต่อไปได้ยาวนานหรือไม่ และถ้าต้องการให้มีการดำเนินต่อไปได้ยาวนานควรทำอย่างไร

.....

.....

5. ด้านความสามารถในการขยายผลของโครงการ

15. มีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจากเดิมหรือไม่ และแนวโน้มนี้ในอนาคตมีทิศทาง การดำเนินโครงการต่อเนื่องต่อไปหรือไม่

.....

.....

16. มีการขยายผลด้านอื่น ๆ จากการเรียนการสอนภาษาอาหรับ อย่างไรบ้างและมีผลเป็นที่น่าพึงพอใจหรือไม่

.....

.....

17. มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มครูผู้สอนภาษาอาหรับด้วยกันหรือไม่ ถ้ามีทำอย่างไร

.....

.....

18. โครงการนี้มีจุดเด่น และความสำเร็จด้านใดบ้างที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโครงการอื่น ๆ หรือขยายผลไปสู่การดำเนินโครงการนี้ในระยะต่อไป

.....

.....

.....

บันทึกเพิ่มเติมสำหรับผู้สัมภาษณ์

.....

.....

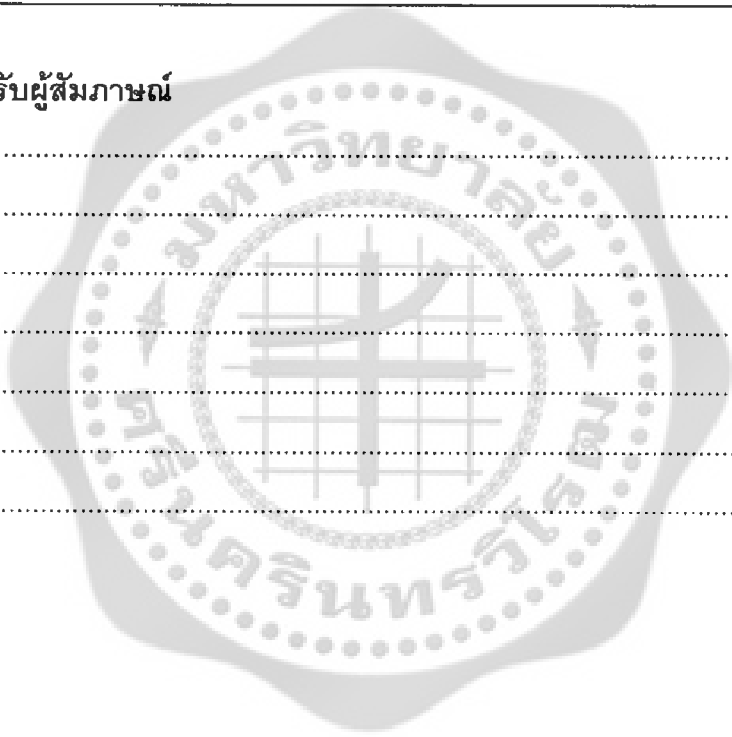
.....

.....

.....

.....

.....

Tool2

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มี 4 ตอน จำนวนรวม 44 ข้อ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า และ
ด้านผลกระทบของโครงการ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุด
โดยมีคะแนนดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง ความพร้อมความเหมาะสมมากที่สุด /พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง ความพร้อมความเหมาะสมมาก /พึงพอใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง ความพร้อมความเหมาะสมปานกลาง /พึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง ความพร้อมความเหมาะสมน้อย /พึงพอใจน้อย
คะแนน 1	หมายถึง ความพร้อมความเหมาะสมน้อยที่สุด /พึงพอใจน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิทยาการการประเมิน

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

- () ครูผู้สอน () ครูผู้ประสานงาน/หัวหน้าหมวดภาษาต่างประเทศ
() ผู้อำนวยการโรงเรียน

2. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี

3. วุฒิการศึกษาทางด้านภาษาอาหรับ /ศาสนาอิสลาม (ถ้ามี)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความพร้อม ด้านปัจจัยนำเข้า
และด้านผลกระทบ

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเด็นปัจจัยนำเข้า					
1. หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา					
2. หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน					
3. เนื้อหาในหลักสูตรมีความยากง่ายพอเหมาะกับระดับชั้นเรียนของผู้เรียน					
4. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน					
5. หลักสูตรที่เปิดสอนทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
6. มีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร					
7. มีการกำหนดกรอบการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ชัดเจน					
8. ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถด้านการสอนภาษาอาหรับและคุณวุฒิด้านภาษาอาหรับ					
9. ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาด้านภาษาอาหรับ					

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การจัดสรรครูผู้สอนมีความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน					
11. ครูผู้สอนมีประสบการณ์และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย					
12. ครูผู้สอนมีความรับผิดชอบต่อการสอน					
ครูผู้สอนมีความเสียสละในการสอน					
13. ครูผู้สอนใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีประกอบการสอนภาษาอาหรับ					
14. ครูผู้สอนมีการรวมกลุ่มประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน					
15. มีการจัดสรรสื่อ หรือการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
16. มีวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เหมาะสมเพียงพอ					
17. มีเอกสารประกอบการเรียน ใบงาน หรือตำราเพียงพอ					
18. มีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน					
19. สื่อ วัสดุอุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี					
20. มีแหล่งค้นคว้า หรือหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้เรียน					
ประเด็นผลกระทบ					
21. นักเรียนมีความสนใจ และรักภาษาอาหรับ					
22. นักเรียนมีความสามารถในการเรียนภาษาอาหรับเพิ่มขึ้น					
23. นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษา					
24. นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอาหรับ					
25. นักเรียนมีความสุขในการเรียนภาษาอาหรับ					
26. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษา					

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเด็นวิชาการ					
27. มีการส่งเสริมความสามารถทางภาษาอาหรับให้กับนักเรียน					
28. มีการประสานงานกับผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับให้ความรู้แก่นักเรียน					
29. บูรณาการภาษาอาหรับกับกิจกรรมของโรงเรียน					
30. แนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบ					
31. มีการจัดแสดงนิทรรศการผลงานในเนื้อหาที่เรียน					
32. โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนภาษาอาหรับในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน					
ประเด็นความพร้อมของโครงการ					
33. การประชาสัมพันธ์โครงการหรือชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง					
34. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน					
35. มีการจัดตัวครูผู้สอนที่เป็นที่เหมาะสม					
36. มีการประสานงานระหว่างโรงเรียน ครูและหน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแลโครงการ					
37. มีงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอ					
38. มีการวางแผนการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ					
ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ					
39. สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและชุมชน					
40. เป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อด้านศาสนาและภาษาอาหรับในระดับที่สูงขึ้น					
41. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
42. นักเรียนมีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร					

ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
43. สามารถนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมในทางศาสนาได้ดี					
44. ได้รับความพึงพอใจจากชุมชน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

Tool3

**แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน
โครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**

ชื่อโรงเรียน.....

ที่ตั้ง.....

เริ่มสอนภาษาอาหรับตั้งแต่ปีการศึกษา.....รวมเป็นระยะเวลา.....ปี

ผู้ประเมิน นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน มศว

วันที่เก็บข้อมูล

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง	ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	คะแนน
งบประมาณ				
1. มีการจัดสรรงบประมาณเพียงพอ				
2. การทำเรื่องเบิกจ่ายค่าตอบแทนครูผู้สอนทำได้สะดวก และรวดเร็ว				
3. มีการรายงานค่าใช้จ่ายกับต้นสังกัดเมื่อสิ้นสุดโครงการแต่ละปี				
4. มีการจัดสรรงบประมาณในด้านอื่น ๆ นอกจากค่าตอบแทนครู เช่น การผลิตสื่อ หรือ การซื้อหนังสือแบบเรียน				
5. ค่าตอบแทนครูผู้สอนอยู่ในอัตราที่เหมาะสม				
รวมคะแนน ด้านงบประมาณ				
บุคลากร				
6. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตน				

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง	ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	คะแนน
7. มีการจัดตัวบุคคลในการประสานงาน งานระหว่างครูผู้สอนและโรงเรียน				
8. ครูผู้สอนมีสัดส่วนพอเหมาะ เพียงพอต่อ จำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน				
9. ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องมีการประชุม ปรึกษาหารือกัน				
10. มีการกำกับดูแล และให้คำปรึกษาของ ศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารโครงการ				
11. ครูผู้สอนมีวุฒิทางภาษาอาหรับ และ มีประสบการณ์การสอน				
12. คณะทำงานมีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อวางแผนงานหรือ ธุรูปงาน				
13. ครูผู้สอนมีความเสียสละ ทุ่มเท และ รับผิดชอบ				
รวมคะแนนด้านบุคลากร				
วิชาการ				
14. มีการกำหนดกรอบ การเรียนการสอนใน แต่ละปีการศึกษาไว้ชัดเจน				
15. มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามหลัก วิชาและมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานชัดเจน				
16. มีการจัดทำหลักสูตร เฉพาะแต่ละ โรงเรียนหรือร่วมกันจัดทำเพื่อใช้ร่วมกัน				
17. มีการส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เข้าร่วม กิจกรรมของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ ภาษาอาหรับ				
18. จัดทำข้อสอบและเกณฑ์ประเมินไว้ชัดเจน				

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง	ผลการประเมิน		
		สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	คะแนน
19. มีการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ต่อผู้บริหารโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา				
20. มีการใช้สื่อ หรือวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน รวมถึงใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย				
รวมคะแนนด้านการเรียนการสอน				
รวมคะแนนทุกด้าน				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน

สอดคล้อง ให้ 1 คะแนน

ไม่สอดคล้อง ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายร้อยละของคะแนน

70 % ขึ้นไป แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

50 - 69 % แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 49 % แปลว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง
ที่มีต่อโครงการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ตอน
- ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อความที่แสดงถึงความพึงพอใจที่มีต่อด้านวิชาการ ด้านความพร้อมของโครงการ ด้านประโยชน์ของโครงการ และด้านผลกระทบต่อนักเรียนและชุมชน รวม 22 ข้อ
- ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีคะแนนของระดับความพึงพอใจแต่ละข้อดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
คะแนน	3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิทยาการการประเมิน
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
- เป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ประถมศึกษาปีที่ 4 () ประถมศึกษาปีที่ 5 () ประถมศึกษาปีที่ 6
2. นับถือศาสนา
- () อิสลาม () พุทธ () คริสต์

ตอนที่ 2 ข้อความแสดงความพึงพอใจที่มีต่อด้านวิชาการ ด้านความพร้อมด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านผลกระทบต่อนักเรียนและชุมชน

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเด็นวิชาการ					
1. มีการส่งเสริมความสามารถทางภาษาอาหรับให้กับนักเรียน					
2. มีการประสานงานกับผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับมาให้ความรู้แก่นักเรียน					
3. มีการสอดแทรกภาษาอาหรับกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
4. แนวทางการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบ					
5. การจัดแสดงนิทรรศการผลงานในเนื้อหาที่เรียน					
6. โรงเรียนอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนภาษาอาหรับในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน					
ประเด็นความพร้อมของโครงการ					
7. การประชาสัมพันธ์โครงการหรือชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง					
8. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน					
9. มีการร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัด					
10. มีการจัดแบบเรียน สื่อ อุปกรณ์ไว้ครบถ้วน					
ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับ					
11. สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและชุมชน					
12. เป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อด้านศาสนาและภาษาอาหรับในระดับที่สูงขึ้น					
13. นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
14. มีความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร					
15. ส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับในทางศาสนาได้ดีขึ้น					
16. ชุมชนพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ					
ประเด็นผลกระทบต่อนักเรียน และชุมชน					
17. นักเรียนมีความสนใจ และรักในภาษาอาหรับ					
18. นักเรียนสามารถอ่านเขียนภาษาอาหรับได้					

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ					
20. นักเรียนมีความสุขในการเรียนภาษาอาหรับ					
21. นักเรียนมีความภูมิใจที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษา					
22. การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในด้านการใช้ภาษาอาหรับของบุตรหลาน					

Tool5

**แบบวัดเจตคติของนักเรียน
ที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคตินี้มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบวัดเจตคติ ตอนที่ 2 เป็นข้อความแสดงความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. โปรดอ่านและพิจารณาข้อความทั้ง 23 ข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว ดังรายละเอียด

ระดับความคิดเห็น

คะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน	3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. คำตอบแต่ละข้อไม่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับ และไม่มีคำตอบที่ถูก หรือ ผิด
ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดเจตคติ

นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิทยาการการประเมิน

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบวัดเจตคติ

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. นับถือศาสนา () อิสลาม () พุทธ () คริสต์
3. ระดับชั้นเรียน () ประถมศึกษาปีที่ 4 () ประถมศึกษาปีที่ 5 () ประถมศึกษาปีที่ 6
4. โรงเรียน () พิชัยพัฒนา () สุเหร่าทรายกองดิน () รางราชพฤกษ์
 () สุเหร่าคลองจั่น () สุเหร่าลำนายไธ () สามแยกคลองหล่อแหล
 () สุเหร่าใหม่ เขตสวนหลวง () สุเหร่าใหม่ เขตหนองจอก

ตอนที่ 2 ข้อความแสดงความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1. รู้สึกเบื่อหน่ายทุกครั้งที่ยังเรียนภาษาอาหรับ					
2. เมื่อเรียนภาษาอาหรับมักจะง่วงนอน					
3. การเรียนภาษาอาหรับทำให้รู้สึกเครียด					
4. มีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนภาษาอาหรับ					
5. เหนื่อยทุกครั้งที่ต้องสนทนาภาษาอาหรับ					
6. รู้สึกกระตือรือร้นทุกครั้งเมื่อถึงชั่วโมงภาษาอาหรับ					
7. สบายใจ ดีใจ ที่ได้เรียนภาษาอาหรับ					
8. รู้สึกไม่พอใจเวลาที่ครูเรียกให้ตอบคำถาม					
9. รู้สึกสนุกสนานที่ได้เรียนภาษาอาหรับ					
10. มักย่อท้อต่อการเรียนภาษาอาหรับ					
11. ชอบเรียนรู้ประโยคภาษาอาหรับใหม่ ๆ					
12. เมื่อมีกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาอาหรับจะเข้าร่วมเสมอ					
13. ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่น่าสนใจ					
14. ไม่ชอบทำแบบฝึกหัดภาษาอาหรับ					
15. อยากให้หมดชั่วโมงภาษาอาหรับเร็ว ๆ					
16. คิดว่าการเรียนภาษาอาหรับสามารถนำไปใช้ได้จริง					
17. ภาษาอาหรับยากเกินไปที่จะเรียนรู้					
18. ได้รับประโยชน์อย่างมากที่ได้เรียนภาษาอาหรับ					
19. กิจกรรมการสอนภาษาอาหรับไม่ตรงกับความสนใจ					
20. ตั้งเรียนทุกครั้งที่ยังเรียนภาษาอาหรับ					
21. สามารถบอกเล่าสิ่งที่ครูสอนได้					
22. ชอบคุยหรือซักถามเพื่อนในขณะที่ครูสอน					
23. การรู้ภาษาอาหรับจะทำให้ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้					

แบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถภาษาอาหรับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบประเมินตนเองนี้มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมินตนเอง
ตอนที่ 2 ข้อความที่แสดงถึงการรับรู้ หรือความสามารถของตนเองเกี่ยวกับภาษาอาหรับ
2. โปรดอ่านและพิจารณาข้อความทั้ง 22 ข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับ
ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่ได้รับจากการเรียนภาษาอาหรับ

ระดับความรู้ความเข้าใจ

คะแนน	5	หมายถึง	มีระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีระดับความรู้ความเข้าใจมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีระดับความรู้ความเข้าใจน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีระดับความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด

3. คำตอบแต่ละข้อไม่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับ และไม่มีคำตอบใดที่ถูก หรือ ผิด
ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมินตนเอง

นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิทยาการการประเมิน

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบวัดเจตคติ

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. นับถือศาสนา () อิสลาม () พุทธ () คริสต์
3. ระดับชั้นเรียน () ประถมศึกษาปีที่ 4 () ประถมศึกษาปีที่ 5 () ประถมศึกษาปีที่ 6
4. โรงเรียน () พิชัยพัฒนา () สุเหร่าทรายกองดิน () รางราชพฤกษ์
 () สุเหร่าคลองจั่น () สุเหร่าลำนายโส () สามแยกคลองหล่อแหล
 () สุเหร่าใหม่ เขตสวนหลวง () สุเหร่าใหม่ เขตหนองจอก

ตอนที่ 2 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถภาษาอาหรับเกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการเรียนภาษาอาหรับ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การฟังและการอ่าน					
1. อ่านออกเสียงอักษรอาหรับทั้ง 28 ตัวได้					
2. อ่านออกเสียงคำ กลุ่มคำ หรือประโยคได้					
3. อธิบายความหมายของคำจากการฟังและอ่าน					
4. อ่านหรือเล่าบทสนทนาหรือนิทานสั้น ๆ					
5. พูดเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังได้					
การพูดและการเขียน					
6. พูดแสดงการทักทายได้					
7. สามารถเขียนอักษรภาษาอาหรับได้					
8. พูดและเขียนคำศัพท์ภาษาอาหรับง่าย ๆ ได้					
9. พูดหรือเขียนเพื่อแนะนำตนเองได้					
10. พูดหรือเขียนประโยคง่าย ๆ เพื่อแสดงความต้องการตามสถานการณ์ต่าง ๆ					
11. พูดหรือเขียนเพื่อแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ได้					
การเชื่อมโยงความรู้กับภาษาหรือวัฒนธรรมอื่น					
12. บอกความแตกต่างของภาษาอาหรับกับภาษาไทยในเรื่องเสียง สระ และพยัญชนะ					
13. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมทางภาษาอาหรับกับภาษาไทย					
14. ถ่ายทอดความหมายของคำในภาษาอื่นเป็นภาษาอาหรับได้					
15. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศกลุ่มอาหรับ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. ร้องเพลงหรือเล่นเกมเกี่ยวกับภาษาอาหรับได้					
การใช้ภาษาอาหรับในสถานการณ์ต่าง ๆ					
17. สนทนาภาษาอาหรับในโอกาสต่าง ๆ ได้					
18. นำความรู้ภาษาอาหรับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					
19. ใช้ภาษาอาหรับอย่างง่ายในการสื่อสารถึงอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น					
20. ใช้เทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้ หรือความบันเทิงทางภาษาอาหรับ					
21. ทำบัตรอวยพร หรือชิ้นงานโดยใช้ภาษาอาหรับในเทศกาลหรือโอกาสสำคัญได้					
22. เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาอาหรับในโอกาสต่าง ๆ					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไกรฤกษ์ วงษ์สุรภินันท์
วันเดือนปีเกิด	4 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/946 ถนนป๊อปปูล่า ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทร 0 2981 5291
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู รับเงินเดือนอันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น 191 ซอยลาดพร้าว 132 ถนนลาดพร้าว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 20131 โทร 0 2377 6929
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาการการประเมิน) สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2548	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2543	วิทยาศาสตรบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2533	ประถมศึกษา โรงเรียนสุนทรวิจิตร (บำรุงวิทยา) จังหวัดนครพนม